

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA

**Izvješće o provedbi Nacionalnog akcijskog plana provedbe rezolucije
Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 (2000) o ženama, miru i
sigurnosti, te srodnih rezolucija za razdoblje 2019. – 2023. godine, za
2021. i 2022. godinu**

Zagreb, lipanj 2023.

I. UVOD

Rezolucija 1325 (u daljnjem tekstu: rez. VSUN 1325) i devet srodnih rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda o ženama, miru i sigurnosti (u daljnjem tekstu: rez. VSUNoŽMS) promiču zaštitu i osnaživanje žena kao važnih čimbenika međunarodnog mira i sigurnosti, pozivajući na primjenu rodne perspektive u svim aspektima djelovanja na sprječavanju i rješavanju sukoba te izgradnji mira. Vlada Republike Hrvatske predana je ciljevima ovih rezolucija, te je još 2011. godine donijela prvi akcijski plan za njihovu provedbu na nacionalnoj razini (u daljnjem tekstu: NAP I). NAP I sadržavao je dugoročne mjere na unutarnjem i vanjskopolitičkom planu koje su značajno pridonijele podizanju svijesti i razvoju sposobnosti uključenih tijela za primjenu sveobuhvatnog, rodno osjetljivog pristupa miru i sigurnosti.

Zaključkom od 22. kolovoza 2019. godine, Vlada Republike Hrvatske je prihvatila novi *Nacionalni akcijski plan provedbe rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti, te srodnih rezolucija za razdoblje 2019. – 2023. godine* (u daljnjem tekstu: NAP II). NAP II nadovezuje se na NAP I te slijedi njegovu strukturu, preuzimajući većinu ciljeva i mjera na području prevencije, participacije te zaštite i post konfliktnog oporavka. Novo područje upravljanja sigurnosnim rizicima donosi nove ciljeve i mjere, a novim mjerama ojačano je i područje provedbe i praćenja. Svrha je NAP-a II pružiti okvir i podršku za nastavak koordiniranog i strukturiranog djelovanja državnih tijela Republike Hrvatske u provedbi rez. VSUNoŽMS na nacionalnoj razini i na vanjskopolitičkom planu.

Praćenje provedbe jedan je od važnih ciljeva NAP-a II. Kako bi osigurala učinkovito praćenje i blisku međuresornu suradnju u tom pogledu, Vlada Republike Hrvatske je donijela na sjednici održanoj 8. srpnja 2021. godine *Odluku o osnivanju Radne skupine za praćenje Nacionalnog akcijskog plana provedbe Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti, te srodnih rezolucija* (u daljnjem tekstu: Radna skupina). Radna skupina prati provedbu mjera i aktivnosti iz NAP-a II, analizira i evaluira ostvarene rezultate, te po isteku provedbenog razdoblja predlaže nove mjere i aktivnosti. Nadalje, prethodno navedenim Zaključkom, kao i NAP-om II (Poglavlje 5. Provedba i praćenje, Cilj 2., Mjera 2.) određena je obveza izvještavanja Vlade Republike Hrvatske o provedbi NAP-a II u dva izvještajna ciklusa. Prvo Izvješće odnosilo se na 2019. i 2020. godinu, a Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (u daljnjem tekstu: MVEP) izradilo ga je temeljem prikupljenih očitovanja svih uključenih tijela – nositelja mjera, dok ga je Vlada Republike Hrvatske prihvatila Zaključkom na sjednici održanoj 4. studenog 2021. godine.

Izvješće koje slijedi podnosi se za drugo razdoblje izvješćivanja i obuhvaća 2021. i 2022. godinu, te objedinjuje podatke o provedenim aktivnostima svih nositelja mjera: MVEP-a, Ministarstva obrane (u daljnjem tekstu: MORH), Ministarstva unutarnjih poslova (u daljnjem tekstu: MUP), Ministarstva hrvatskih branitelja (u daljnjem tekstu: MHB), Ministarstva pravosuđa i uprave (u daljnjem tekstu: MPU), Ministarstva znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: MZO), Ministarstva zdravstva (u daljnjem tekstu: MZ), Pravosudne akademije (u daljnjem tekstu: PA), Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: ULJPPNM), Ureda za ravnopravnost spolova (u daljnjem tekstu: URS), Sigurnosno-obavještajne agencije (u daljnjem tekstu: SOA) i Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost (u daljnjem tekstu: UVNS). Podatci o provedbi mjera prikazani su na način koji slijedi strukturu NAP-a II, kroz poglavlja: Prevencija, Participacija, Zaštita i post-konfliktni oporavak, Upravljanje sigurnosnim rizicima te Provedba i praćenje.

II. PROVEDBA MJERA iz NAP-a II u 2021. i 2022. godini

1. PREVENCIJA

CILJ 1: Jačanje rodne perspektive kroz dokumente, međunarodne aktivnosti i komuniciranje s javnošću
--

- **Mjera 1: Redovito ažurirati relevantne dokumente u skladu s rezolucijama VSUN-a o ženama, miru i sigurnosti**
 - Nositelji: MORH, MUP, MVEP
 - Indikator: dokumenti usklađeni prema smjernicama rez. VSUNoŽMS
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Temeljem dokumenta *Rodno osviještena politika u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske*, te Odluke ministra obrane kojom se obvezuju sve ustrojstvene jedinice MORH-a i Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: OSRH) na provedbu *Plana djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova*, načelnik Glavnog stožera OSRH-a svojim je zapovijedima regulirao mjere i aktivnosti provedbe (kao i odgovorne nositelje u OSRH-u), koje su i dalje relevantne te su se primijenjivale tijekom 2021. i 2022. godine (u daljnjem tekstu: razdoblja izvješćivanja) s posebnim naglaskom na:

- prikupljanje i obradu statističkih pokazatelja vezanih uz opis, te analizu položaja žena i muškaraca u OSRH-u;
- obveze kadrovskih i odabirnih vijeća/savjeta na svim razinama odlučivanja na davanje razumne prednosti, između kandidata koji ispunjavaju sve propisane uvjete i u okviru mogućnosti, kandidatima podzastupljenog spola na radnim mjestima koja se popunjavaju;
- obveze kadrovskih i odabirnih vijeća/savjeta na svim razinama odlučivanja na davanje razumne prednosti kandidatima podzastupljenog spola, u okviru mogućnosti, u planovima promaknuća, pohvala i nagrada, uz doprinos u službi te druge uvjete definirane važećim zakonskim propisima;
- razmjernu zastupljenost žena i muškaraca kao polaznika domaćih i međunarodnih vojnih izobrazbi s obzirom na njihov status, dužnost te ukupan udio u OSRH-u;
- uvođenje tematskih predavanja iz područja ljudskih prava, s posebnim osvrtom na ravnopravnost spolova te sprječavanje svih oblika diskriminacije, posebice nasilja nad ženama kao i predavanja u vezi s rez. VSUNoŽMS, na svim razinama vojne izobrazbe i obuke, posebno preduputne obuke za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama;
- obveze poštivanja uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca pri sastavljanju, te imenovanju predstavnika/ica u izaslanstva, povjerenstva i druga tijela.

U skladu sa Zajedničkom direktivom strateških zapovjedništava Sjevernoatlantskog saveza (u daljnjem tekstu: NATO) o integraciji rez. VSUN 1325 i rodne perspektive u zapovjednu strukturu NATO-a¹, nastavljeni su napor oko podizanja svijesti o navedenoj tematici među pripadnicima OSRH-a koji se upućuju u misije i operacije potpore miru.

¹ Bi-SCD 40-1 – *Integrating UNSCR 1325 and Gender Perspective into the NATO Command Structure* (Revizija 4 – usvojena 20. listopada 2021. godine).

Nadalje, temeljem dokumenta Tajništva Ujedinjenih naroda (u daljnjem tekstu: UN) od 9. kolovoza 2017. godine koji je upućen državama davateljicama snaga s ciljem povećanja zastupljenosti žena u mirovnim misijama UN-a i dalje su u raspisima za prijavu uvaženi dopunski kriteriji² kojima se uz ispunjavanje ostalih redovnih standardnih uvjeta omogućuje sudjelovanje u svojstvu vojnog promatrača časnicama osobnog čina natporučnik s najmanje 5 godina službe u OSRH-u³. Dopunskim kriterijima, uz ispunjavanje ostalih redovnih standardnih uvjeta, omogućuje se sudjelovanje u svojstvu vojnog promatrača časnicama osobnog čina natporučnik s najmanje 5 godina službe u OSRH-u⁴. Isto tako se časnicama, čija su djeca mlađa od 7 godina života, omogućuje upućivanje u području misije i na skraćene rotacije od 6 mjeseci (umjesto redovne rotacije od 12 mjeseci).

Tijekom izrade prijedloga strateških i drugih dokumenata iz područja obrane redovito se ugrađuju načela rodno osvijestene politike.

MUP redovito prati i primjenjuje relevantne dokumente u skladu s rez. VSUNoŽMS. Vlada Republike Hrvatske je prihvatila Zaključkom od 14. travnja 2021. godine *Nacionalni plan Republike Hrvatske za provedbu Dogovora o civilnoj Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici* (u daljnjem tekstu: ZSOP), kojeg je izradio MVEP, a u čijoj su izradi sudjelovali MUP i MPU. Također, u Nacionalni plan je uvrštena potreba veće pažnje rodnim aspektima i promicanju veće zastupljenosti žena u civilnim misijama ZSOP-a na svim razinama. Zakonom o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama planirano je donošenje Uredbe koja će detaljno propisati postupak i upućivanje civilnih stručnjaka, vrijeme sudjelovanja u međunarodnoj misiji ili operaciji i druge uvjete. U skladu sa *Zakonom o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama* („Narodne novine“ 14/19.), u veljači 2021. godine MUP je dao mišljenje i suglasnost na završni nacrt Uredbe o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama kojom je predviđeno detaljno uređivanje postupka izbora i upućivanja civilnih stručnjaka u međunarodne misije i operacije te njihova prava i obveze, pri čemu je predviđeno da će tijela nadležna za selekciju i upućivanje u mirovne misije poštivati i primjenjivati načela ravnopravnosti spolova, kao i odgovarajuće mjere vezane uz provedbu rez. VSUNoŽMS. Nastavno na *Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama*, kao i očekivano donošenje predmetne Uredbe, a u svrhu provedbe ciljeva postavljenih Nacionalnim planom za provedbu ZSOP-a, predviđeno je da MUP pokrene postupak donošenja novog Pravilnika⁵ o sudjelovanju policijskih službenika u mirovnim misijama kojim će se propisati uvjeti i način izbora, osposobljavanja, pripreme, upućivanja i sudjelovanja policijskih službenika u mirovnim misijama, njihova prava, obveze te nadzor nad njihovim radom.

MVEP redovito usklađuje svoje unutarnje akte s nacionalnim pravnim i strateškim okvirom za ravnopravnost spolova, kao i s relevantnim međunarodnim dokumentima, uključujući rez. VSUNoŽMS, s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova unutar službe vanjskih poslova kao i na međunarodnom planu. U tom smislu, od aktivnosti tijekom razdoblja izvješćivanja izdvaja se sljedeće:

- Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman je donio 5. srpnja 2021. godine novi *Plan djelovanja za uspostavljanje i promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od*

² Uvedeni kroz dvogodišnji pilot program UN-a.

³ Standardni kriterij za sudjelovanje časnika ostaje nepromijenjen – osobni čin za vojne promatrače je satnik-pukovnik.

⁴ Standardni kriterij za sudjelovanje časnika ostaje nepromijenjen – osobni čin za vojne promatrače je satnik-pukovnik.

⁵ U pripremljenom prijedlogu Pravilnika su obuhvaćene odredbe koje se odnose na primjenu rez. VSUNoŽMS.

2021. do 2024. godine⁶. Također, ministar Grlić Radman je donio 13. svibnja 2022. godine *Pravilnik o upućivanju profesionalnih diplomata Ministarstva vanjskih i europskih poslova na sekundiranje u institucije, tijela, agencije i misije EU i međunarodne organizacije, u statusu sekundiranih nacionalnih stručnjaka*. Pravilnik⁷ uzima u obzir rodnu perspektivu navodeći eksplicitno u članku 2. stavak 2. da se pojmovi koji se koriste u navedenom Pravilniku, a imaju rodno značenje, odnose jednako na muški i ženski rod;

- MVEP je sudjelovao u Radnoj skupini i dao prijedloge mjera iz svog djelokruga za izradu *Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine* i pripadajućeg *Akcijskog plana za ravnopravnost spolova do 2024. godine*, za čiju izradu je zadužen URS;
- Na međunarodnoj razini, ministar Grlić Radman je sudjelovao na sastanku Vijeća ministara vanjskih poslova i obrane EU održanom 21. ožujka 2022. godine tijekom kojeg je usvojen *Strateški kompas – akcijski plan za jačanje sigurnosne i obrambene politike EU-a do 2030 godine*. Isti ističe snažnu predanost ostvarivanju ciljeva EU-a koji se odnose na žene, mir i sigurnost⁸;
- Ministar Grlić Radman je sudjelovao na sastanku Vijeća za vanjske poslove EU održanom 14. studenog 2022. godine tijekom kojega su usvojeni zaključci Vijeća EU vezani za tematiku Žene, mir i sigurnost. U navedenim zaključcima se naglašava važnost tematike te ističe da su preuzete obveze EU postale još relevantnije u aktualnom geopolitičkom kontekstu i promijenjenom sigurnosnom okolišu⁹;
- Hrvatska diplomacija je tijekom razdoblja izvješćivanja podržala i aktivno se uključila u izradu niza međunarodnih dokumenata neposredno ili posredno vezanih uz temu žene, mir i sigurnost. Primjerice, u okviru NATO-a, predstavnici MVEP-a su sudjelovali u procesu izrade i usuglašavanja novog akcijskog plana za žene mir i sigurnost¹⁰ koji je prihvaćen na sastanku ministara obrane NATO-a u listopadu 2021. godine. Aktualna politika i akcijski plan NATO-a temelje se na načelima integracije, uključenosti i integriteta¹¹, polazeći sa stajališta da integriranje rodni pitanja u sva tri glavna područja djelovanja Saveza – kolektivnu obranu, upravljanje krizama te kooperativnu sigurnost – pridonosi sposobnostima Saveza da spremno odgovori na sve izazove. U tom kontekstu, hrvatska diplomacija se

⁶ Novi Plan izrađen je na temelju prethodno izvršene analize stanja prema spolu i uočenih problema koji proizlaze iz nekih posebnosti službe vanjskih poslova, a cilj mu je pružiti okvir za daljnji rad na promicanju ravnopravnosti spolova i osnaživanju žena u hrvatskoj diplomaciji i vanjskoj politici. Plan je u cijelosti usklađen s rez. VSUNoŽMS i NAP-om II, a posebno se ističu mjere za povećanje zastupljenosti žena na višim položajima i razinama odlučivanja, kako u MVEP-u i diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske tako i u međunarodnim organizacijama, inicijativama i forumima od značaja za Republiku Hrvatsku.

⁷ Pravilnik o upućivanju profesionalnih diplomata MVEP-a na sekundiranje u institucije, tijela, agencije i misije EU i međunarodne organizacije, u statusu sekundiranih nacionalnih stručnjaka je izrađen na temelju članka 20. *Zakona o vanjskim poslovima* („Narodne novine“ broj 48/96, 72/13, 127/13, 39/18 i 98/19), a u vezi s člankom 75. *Pravilnika o unutarnjem redu MVEP-a* (Kasa: 011-02/20-03/23, Urbroj: 521-GT-01-03-20-5 od 13. listopada 2020.).

⁸ Također, navodi da je borba protiv rodne neravnopravnosti i rodno uvjetovanog nasilja ključan aspekt sprječavanja i rješavanja sukoba, kao i izgradnje otpornosti na sigurnosne prijetnje na razini zajednice. Vanjsko djelovanje EU-a, uključujući civilne i vojne misije i operacije, trebalo bi aktivno doprinositi osnaživanju žena te sprječavanju i rješavanju problema seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja tijekom trajanja sukoba i nakon sukoba, na temelju prava i različitih potreba žena, muškaraca, djevojčica i dječaka. Ovime se EU obvezuje na promicanje rodne ravnopravnosti te da će na temelju rodne analize sustavno uključivati rodnu perspektivu u sva civilna i vojna planiranja i djelovanja u okviru ZSOP-a, s naglaskom na ravnopravnom i smislenom sudjelovanju žena na svim funkcijama, uključujući vodeće položaje.

⁹ Ovime se EU i njegove države članice obvezuju da će nastojati razumjeti rodne dimenzije sigurnosnih rizika i djelovati s njima u vezi kako bi se izbjeglo pogoršanje ranjivosti, ali i pronaći nova polazišta za unapređenje rodne ravnopravnosti, poboljšanje otpornosti i održavanje mira.

¹⁰ *Action Plan for the Implementation of the NATO/EAPC Policy on Women, Peace and Security 2021 – 2025*

¹¹ *3I: Integration, Inclusiveness, Integrity*

pridružila većini saveznica u obrani uporabe termina rod i njegovih izvedenica u dokumentima NATO-a, reagirajući na pokušaje nekih saveznica da taj međunarodno priznati i uvriježeni termin ospore i izbace iz uporabe. Također, predstavnici MVEP-a su sudjelovali u procesu izrade i usuglašavanja nove NATO politike „ljudske sigurnosti“¹² usvojene u listopadu 2022. godine kojom se obvezuje da će NATO nastaviti sadržavati pristup ljudskoj sigurnosti, aktivno integrirajući rodnu perspektivu sukladno politici NATO/EAPC vezanoj za žene, mir i sigurnost¹³. U okviru EU-a, MVEP je sudjelovao u aktivnostima Radne skupine za žene, mir i sigurnost¹⁴. U sklopu Radne skupine Vijeća EU za ljudska prava (COHOM), MVEP se aktivno uključio u izradu stajališta EU za 66. zasjedanje UN-ove Komisije o položaju žena. U okviru UN-a, a posebno Vijeća za ljudska prava i Trećeg odbora Opće skupštine, hrvatska se diplomacija aktivno zalagala za usvajanje dokumenata usmjerenih na ravnopravnost spolova te zaštitu i osnaživanje žena i djevojčica¹⁵. Usto, hrvatska diplomacija je imala aktivnu ulogu u usuglašavanju Rezolucije o međunarodnoj suradnji za pristup pravdi za žrtve seksualnog nasilja, usvojenoj konsenzusom 2. rujna 2022. godine u UN-u. U svojstvu članice Gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a (ECOSOC), Republika Hrvatska podržava povezivanje svih agencija na području izgradnje mira, ostvarivanja održivog mira i razvoja, te promicanje suradnje na proširenju partnerstva i uključivanju mladih i žena, te privatnog sektora, kao i uključivanje žena i mladih u sve etape donošenja strategije za izgradnju mira. Također, MVEP ističe doprinos hrvatske diplomacije u usvajanju Političke deklaracije o prevenciji seksualnog nasilja u konfliktima¹⁶ (u daljnjem tekstu: PSVI) na međunarodnoj konferenciji o PSVI u Londonu¹⁷, održanoj 28. i 29. studenog 2022. godine.

- **Mjera 2: Uključiti rodnu perspektivu i načela ravnopravnosti spolova u međunarodne aktivnosti Republike Hrvatske**
 - Nositelji: MORH, MUP, MVEP
 - Indikator: podaci o relevantnim međunarodnim aktivnostima
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

¹² *Human Security*

¹³ Također, ističe se da se rad NATO-a vezan za ljudsku sigurnost trenutno fokusira na pet područja u kojima Savez mora biti uspješniji, među kojima je i prevencija te odgovor na seksualno nasilje vezano za konflikte.

¹⁴ *EU Task Force on Women Peace and Security* djeluje pod vodstvom Europske službe za vanjsko djelovanje (dalje u tekstu: EEAS) i njegove glavne savjetnice za rodna pitanja, a okuplja predstavnike/ce država članica te relevantnih institucija i službi EU kao i međunarodne partnere te predstavnike civilnog društva. Zadaće su joj koordinacija, praćenje i podrška provedbi EU politika na području žene, mir i sigurnost. osobito Strateškog pristupa iz 2018. (*EU Strategic Approach to Women, Peace and Security*) i Akcijskog plana (*EU Action Plan on WPS 2019 – 2024*) iz 2019., a prati i nacionalnu provedbu RVSUN 1325 od strane država članica.

¹⁵ Posebno se isticao rad na promicanju koncepta odgovornosti za zaštitu (*Responsibility to Protect – R2P*), koji je u svibnju 2021. urodio usvajanjem rezolucije Opće skupštine (75/277), a u rujnu 2021. ministarskim sastankom s fokusom na ulogu žena i djevojčica u sprječavanju masovnih zločina. U okviru EU-a, MVEP je podržao mandat savjetnice EEAS-a za rodna pitanja i raznolikost, koji uključuje koordinaciju, praćenje i podršku provedbi politika EU na području žene, mir i sigurnost, odnosno rukovođenje istoimenom radnom skupinom (*EU Task Force on Women Peace and Security*).

¹⁶ *The Preventing Sexual Violence in Conflict*

¹⁷ Na navedenoj konferenciji, kao i u nekolicini drugih prigoda, izražena je podrška nedavno predstavljenom Murad kodeksu (*Murad Code of Conduct*) kojeg držimo važnim alatom za jačanje procesa zaštite, istrage i kaznenog progona počinitelja zločina.

MORH i **OSRH** potiču aktivno sudjelovanje svojih djelatnika u međunarodnim aktivnostima koje su izravno fokusirane na promicanje rodno osviještene politike, prioritetno u okviru članstva u NATO-u, gdje aktivno sudjeluju u radu Odbora za rodne perspektive¹⁸, kao i u okviru EU te različitih inicijativa suradnje s državama jugoistočne Europe. Tijekom razdoblja izvješćivanja predstavnici MORH-a/OSRH-a su aktivno sudjelovali u nizu međunarodnih aktivnosti posvećenih ravnopravnosti spolova i rodnoj perspektivi u vojnim operacijama, među kojima se izdvaja:

- *Gender Training of Trainers Course – GToT 2021*¹⁹ i *Gender Training of Trainers Course – (u daljnjem tekstu: GToT) 2022. godine*²⁰ (Centar za sigurnosnu suradnju; u daljnjem tekstu: RACVIAC) Rakitje, Republika Hrvatska, rujan 2021. i rujan 2022. godine;
- U području obuke/izobrazbe, u provedbi GToT tečajeva tijekom proteklih devet godina uspostavljena je uspješna suradnja OSRH-a s RACVIAC-om i Nordijskim centrom za rodna pitanja u vojnim operacijama (*Nordic Centre for Gender in Military Operations – u daljnjem tekstu: NCGM*)²¹, dok je Kraljevina Švedska u svojstvu mentora;
- *NATO Gender Focal Point Online Course, Nordic Centre for Gender in Military Operations*²², Kraljevina Švedska, svibanj 2022. godine;
- *NATO Committee on Gender Perspectives Annual Conference* (u daljnjem tekstu: NCGP) (NATO HQ, Bruxelles, Kraljevina Belgija, studeni 2021. godine²³ i listopad 2022. godine²⁴);
- *Hybrid High-Level Roundtable on Women, Peace and Security – Advancing women's meaningful participation in peace and security through an EU and NATO external approach*²⁵ (Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU-u, Bruxelles, Kraljevina Belgija, prosinac 2021. godine);
- *Utility of Gender in Peace Support Operations Course (Peace Support Operations Training Centre – PSOTC, Bosna i Hercegovina, lipanj 2021. godine*²⁶ i lipanj 2022. godine²⁷);
- *Regionalna konferencija o kibernetičkom nasilju i kibernetičkoj sigurnosti*²⁸, Zagreb, studeni 2022. godine;

¹⁸ *NATO Committee on Gender Perspectives*

¹⁹ Vidi podatke pod Poglavlje 1. Prevencija, Cilj 2, Mjera 9 na str. 23. i 24.

²⁰ Vidi podatke pod Poglavlje 1. Prevencija, Cilj 2, Mjera 9 na str. 23. i 24.

²¹ NCGM je NATO-ov ugovoreni nositelj razvoja i provedbe aktivnosti obuke/izobrazbe u području rodne tematike odnosno rodne perspektive u vojnim operacijama.

²² NATO Tečaj za *Gender Focal Point* je namijenjen vojnom osoblju kako bi se osposobili za ulogu *Gender Focal Point-a* radi pružanja potpore zapovjednom lancu odnosno u funkcionalnom području po pitanju implementacije rodne perspektive u svim relevantnim zadaćama. Na navedenom tečaju sudjelovala su 3 pripadnika OSRH-a (1 žena i 2 muškarca).

²³ Na 45. godišnjoj konferenciji NCGP-a koja je održana u smanjenom formatu u studenom 2021., sudjelovao je nacionalni delegat iz MORH-a. Ovaj Odbor djeluje kao savjetodavno tijelo Vojnog odbora NATO-a i država članica vezano uz implementaciju RVSUN 1325 i srodnih rezolucija u strukturi NATO-a te oružanih snaga savezničkih i partnerskih država.

²⁴ Na 46-godišnjoj konferenciji Odbora za rodne perspektive NATO-a održanoj u listopadu 2022., aktivno su sudjelovali nacionalni delegat iz MORH-a i predstavnica OSRH-a, prilikom čega je nacionalni delegat iz MORH-a održao prezentaciju na temu „Preduputna obuka: naučene lekcije i najbolje prakse“.

²⁵ Ovaj okrugli stol je održan u hibridnom formatu, a raspravljalo se o postignućima, ograničenjima i daljnjem unaprjeđenju provedbe rez. VSUNoŽMS u okviru EU-a i NATO-a, te o važnosti izobrazbe i obuke o toj tematici u kontekstu sudjelovanja u međunarodnim vojnim operacijama i misijama.

²⁶ Tečaj u uporabi rodne perspektive u operacijama potpore miru, koji provodi Međunarodno središte za obuku sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, po prvi put je proveden na daljinu, a na njemu su sudjelovali po jedna pripadnica i pripadnik OSRH-a.

²⁷ Na tečaju je sudjelovala jedna pripadnica OSRH-a.

²⁸ U organizaciji Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Europske mreže za inicijativu Hrvatske (ENIH), te uz financijsku podršku NATO-a, održana je *Regionalna konferencija o kibernetičkom nasilju i kibernetičkoj sigurnosti s*

- *Women, Leadership and National Defence tečaj*²⁹, Monterey, California, SAD, studeni 2022. godine.

MUP potiče aktivno sudjelovanje svojih djelatnika u međunarodnim aktivnostima koje su izravno fokusirane na promicanje rodno osviještene politike. Tijekom 2021. godine 2 policijske službenice Ravnateljstva policije su sudjelovale na Međunarodnoj konferenciji o postupanju sa žrtvama koja se održala 18. studenog 2021. godine u Berlinu kao završna aktivnost Erasmus+ projekta mobilnosti *Police Academy Goes Europe*, kojemu je cilj bio povezivanje i razmjena iskustava policijskih snaga europskih država kako bi se istražili uspješni koncepti zaštite žrtava i obuka o toj temi te posljedično povećale kompetencije policijskih službenika u postupcima sa žrtvama. Jedan od segmenata konferencije i projekta bio je posvećen i rodnoj ravnopravnosti i zaštiti žena žrtava nasilja. U listopadu 2022. godine je, u organizaciji *European Centre of Excellence for Civilian Crisis Management* (CoE, Berlin), održan *Civilian CSDP Autumn Forum* u Bruxellesu na kojem su sudjelovali po jedna policijska službenica i policijski službenik MUP-a. Forum ima za cilj potporu državama članicama EU-a u nastojanjima da bolje definiraju razinu ambicija za sudjelovanje u civilnim misijama ZSPO-a, a među ostalim temama je bila zastupljena i ona o rodnoj ravnopravnosti i poboljšanju zastupljenosti žena u civilnim misijama, kao i mogućnostima organizacije *Family Mission* u misijama gdje je stupanj rizika manji.

MVEP je u svoje vanjskopolitičko djelovanje na multilateralnom i bilateralnom planu, kao i u politiku međunarodne humanitarne pomoći i razvojne suradnje, trajno ugradio načela ravnopravnosti spolova, polazeći od stajališta da ravnopravno sudjelovanje žena u svim društvenim i političkim procesima doprinosi sprječavanju sukoba, bržem post-konfliktnom oporavku i ukupnom održivom razvoju. Sukobi, migracije i klimatske promjene teme su koje dominiraju globalnom scenom posljednjih godina, a nemoguće ih je adekvatno sagledati i rješavati ako se ne uzme u obzir i njihova rodna dimenzija, odnosno načelo ravnopravnosti spolova. Slijedom toga, hrvatska diplomacija se u relevantnim istupima, govorima, razgovorima i ostalim aktivnostima kontinuirano zalaže za prava žena i djevojčica te njihovo gospodarsko i političko osnaživanje. Također, Republika Hrvatska koristi prigode da kao država s ne tako davnim iskustvom rata i neposrednog suočavanja sa seksualnim nasiljem kao taktikom ratovanja, ističe spremnost da na međunarodnoj razini doprinese naporima u sprječavanju ove vrste zločina, kažnjavanju počinitelja i pružanju pomoći žrtvama. Navedeno uključuje prenošenje hrvatskih iskustava u suočavanju s posljedicama seksualnog nasilja počinjenog tijekom Domovinskog rata, što podrazumijeva i promicanje Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja iz Domovinskog rata kao potencijalno primjenjivog modela u sličnim situacijama, kao i politike nulte tolerancije na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje. Od aktivnosti u navedenom kontekstu tijekom proteklog, dvogodišnjeg razdoblja izvješćivanja se izdvaja:

- Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman je sudjelovao na općoj raspravi 65. zasjedanja Komisije o položaju žena (održanoj u virtualnom formatu)³⁰;

posebnim naglaskom na mlade i žene, a za koju je bilo omogućeno virtualno praćenje dok je na samoj konferenciji sudjelovala jedna predstavica MORH-a.

²⁹ U organizaciji *Institute for Security Governance (ISG)*, *Defence Security Cooperation University*, *Defence Security Cooperation Agency*, na navedenom tečaju sudjelovala je jedna predstavica MORH-a uz još 17 predstavnika iz drugih država svijeta.

³⁰ Govoreći o sudjelovanju žena u političkom i javnom životu te uklanjanju nasilja, ministar je, između ostalog, upozorio na otežan položaj žena u društvu u uvjetima pandemije, kazavši kako je izloženost različitim oblicima nasilja glavni uzrok podzastupljenosti žena u mnogim sferama, uključujući pitanja mira i sigurnosti. U tom kontekstu, podsjetio je na RVSUN 1325 i važnost njezine provedbe, u čemu Hrvatska ostvaruje dobre rezultate, posebno kad je

- Tijekom tjedna visoke razine 76. zasjedanja Opće skupštine UN-a u New Yorku (rujan 2021. godine), ministar Grlić Radman je sudjelovao na više popratnih događanja vezanih uz ravnopravnost spolova. Među ostalim, govorio je na panelu Saveza za multilateralizam na temu ljudskih prava i ravnopravnosti spolova, istaknuvši važnost multilateralnih rješenja za ostvarenje ravnopravnosti spolova kao ključnog cilja *Agende 2030.*; supredsjedao je ministarskim sastankom o odgovornosti za zaštitu (R2P) na kojem se raspravljalo o ulozi žena i djevojčica u sprječavanju masovnih zločina, a zajednički su ga organizirale Hrvatska, Kostarika i Danska te Globalni centar za R2P; sudjelovao je i na sastanku visoke razine na temu očuvanja postignuća međunarodnog angažmana u Afganistanu u posljednjih 20 godina, s fokusom na položaj žena i djevojčica te osiguranje njihovog pristupa obrazovanju³¹;
- Ministar Grlić Radman je sudjelovao na *ad hoc* sazvanom sastanku o Afganistanu (Ženeva, rujan 2021. godine), na kojem se prikupljala humanitarna pomoć afganistanskom narodu u krizi nakon savezničkog povlačenja i preuzimanja vlasti od strane talibana³²;
- Na marginama Međunarodnog sigurnosnog foruma u Halifaxu (studenj 2021. godine), na radnom ručku sa stipendistima i pokroviteljima *Halifax Peace with Women Fellowship* programa, koji podupire sudjelovanje žena u svim aktivnostima vezanim uz mir i sigurnost, ministar Grlić Radman podijelio je hrvatska iskustva na tom području;
- Državna tajnica za Europu, Andreja Metelko-Zgombić, je u listopadu 2021., drugu godinu zaredom, sudjelovala na ministarskom sastanku Globalnog summita žena³³;
- Ravnatelj V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja MVEP-a, Sebastian Rogač, je predstavljao Republiku Hrvatsku na okruglom stolu u virtualnom formatu tijekom kojeg su države predvodnice PSVI bile pozvane podijeliti svoje aktivnosti i planove za sprječavanje seksualnog nasilja u sukobu i pružanje potpore žrtvama. Isti je 24. svibnja 2022. godine organiziralo Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, potaknuto brojnim ratnim sukobima, posebice agresijom na Ukrajinu, te u kontekstu obilježavanja 10. obljetnice PSVI inicijative;
- Stalni predstavnik RH pri UN-u, Ivan Šimonović, je tijekom sastanka Vijeća sigurnosti u travnju 2022. godine, tijekom rasprave o seksualnom nasilju povezanom sa sukobom, s fokusom na osiguranje odgovornosti, pozvao na istragu optužbi za seksualno nasilje u Ukrajini te podsjetio na uzroke seksualnog nasilja u sukobu³⁴. Također, tijekom otvorene rasprave o ženama, miru i sigurnosti održane 15. lipnja 2022. godine pod predsjedanjem i uz sudjelovanje ministra vanjskih poslova Albanije na temu „Održavanje obećanja: Uloga regionalnih organizacija u provedbi tematike Žene, mir i sigurnost u uvjetima političkih

riječ o udjelu žena u obrambenom sektoru, policiji, obavještajnim agencijama te diplomaciji. Spomenuo je promjene u nacionalnom zakonodavstvu u smislu poboljšanja prevencije, strožih kazni i jačanja zaštite žrtava obiteljskog nasilja.

³¹ Tijekom istog tjedna, državni tajnik za političke poslove Frano Matušić sudjelovao je na popratnom događaju na visokoj razini „Žene u sukobu“ pod predsjedavanjem predsjednika Europskog vijeća Charlesa Michela, kao i na popratnom događaju na visokoj razini na temu „Nasilje nad djecom u kriznim vremenima“, dok je tadašnji ravnatelj V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja Mato Škrabalo sudjelovao na sastanku na temu „Rodni aspekti sigurnosnih izazova: Uloga UN-ovog sustava“.

³² Najavivši donaciju od 120.000,00 EUR, ministar je podsjetio na hrvatsko dugogodišnje razvojno partnerstvo s Afganistanom, izrazivši nadu da će se postignuti napredak sačuvati, posebno u pogledu poštivanja ljudskih prava žena i djevojčica.

³³ Tom je prigodom predstavila projekt „Rekreiraj život i posao za žene i muškarce“, koji se trenutno provodi u Hrvatskoj, a sufinanciran je sredstvima EU, te usmjeren na ostvarenje jednakog tretmana i mogućnosti na današnjem tržištu rada, promicanje nediskriminacije i poticanje ravnopravnosti spolova.

³⁴ Također je istaknuo je kako pravni nedostaci u kriminalizaciji silovanja i seksualnog nasilja prije sukoba pridonose normalizaciji seksualnog nasilja tijekom sukoba, te izvijestio da u Republici Hrvatskoj žrtve seksualnog nasilja počinjenog u Domovinskom ratu imaju pravo na naknadu i potporu i u slučaju kada počinitelji nisu nikada pronađeni ili osuđeni.

previranja i nasilnog preuzimanja vlasti”, stalni predstavnik RH pri UN-u je u govoru istaknuo ulogu žena u prosvjedima u Afganistanu i Sudanu te promovirao ideju Augustinčićevog Spomenika miru koji se nalazi pred zgradom UN-a u New Yorku³⁵, kao utjelovljenja tematike Žene, mir i sigurnost.

Od aktivnosti na bilateralnom planu, MVEP izdvaja periodične kontakte i razgovore na temu žena, mira i sigurnosti s državama članicama EU-a, SAD-om, Kanadom, Nizozemskom, kao i suradnju s Ujedinjenim Kraljevstvom u okviru PSVI-a. U tom smislu se ističe da je Ujedinjeno Kraljevstvo izvijestilo o otvorenosti za provedbu zajedničkog projekta s Republikom Hrvatskom u okviru kojeg bi suci i tužitelji koji se bave rješavanjem slučajeva iz područja seksualnog nasilja u sukobu iz Ujedinjenog Kraljevstva i Republike Hrvatske imali priliku razmijeniti znanja i iskustva. Navedeno područje suradnje identificirano je na osnovu odgovora Republike Hrvatske na upitnik britanske strane o temi PSVI-a.

MPU je u 2021. godini dao svoj doprinos sastavljanju Izvješća Republike Hrvatske o zakonodavnim i drugim mjerama kojima se osigurava učinak odredaba *Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*, sastavljene u Istanbulu 11. svibnja 2011. godine, a koju je Republika Hrvatska potvrdila 19. travnja 2018. godine („Narodne novine“ 3/18.). Podnošenje ovog Izvješća propisano je Člankom 68. Konvencije, a dostavlja se na razmatranje nadzornom tijelu Vijeća Europe koje prati provedbu Konvencije od strane država stranaka (Skupina stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji – GREVIO).

- **Mjera 3: Senzibilizirati javnost o rodnoj perspektivi i provedbi rez. VSUNoŽMS kroz odgovarajuću komunikacijsku strategiju i suradnju s medijima**
 - Nositelji: nositelji relevantnih mjera u suradnji s medijima i civilnim društvom
 - Indikator: komunikacijska strategija i provedene aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MUP navodi preventivni projekt „Lily“, koji ima multimodularni karakter te se kroz međusobno povezan niz aktivnosti kontinuirano provodi od 10. lipnja 2019. godine u svim županijama Republike Hrvatske s ciljem umrežavanja svih nadležnih tijela državne uprave, organizacija civilnog društva, pravnih osoba i drugih društveno odgovornih subjekata, kako bi se koordinirano iznašao zajednički odgovor u sprječavanju svih oblika nasilja nad ženama. Sukladno tomu, tijekom razdoblja izvješćivanja su u sklopu projekta organizirane 166 javne manifestacije u svim županijama Republike Hrvatske, na kojima je u protekle dvije godine prisustvovalo preko 6.000 ljudi.

Nadalje, u razdoblju izvješćivanja, na razini policijskih uprava kroz organizaciju različitih tematskih događanja, odnosno stručnih predavanja, tematskih radionica, javnih kampanja, okruglih stolova i drugih sličnih aktivnosti od strane policije obilježeni su Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama 22. rujna 2021. i 2022. godine, kao i Međunarodni dan borbe protiv

³⁵ Augustinčićev Spomenik Mir postavljen je 1954. U povodu 25. obljetnice primanja Republike Hrvatske u UN održane 20. rujna 2017., predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković je otkrio spomen-ploču o Augustinčićevom Spomeniku Mir, obnovljenom sredstvima Republike Hrvatske.

nasilja nad ženama 25. studenog 2021. i 2022. godine. Također, prigodno je u zajedničkoj organizaciji Ravnateljstva policije i Policijske uprave međimurske te uz podršku Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, kao i potporu Vijeća za prevenciju Međimurske županije i Vijeća za prevenciju grada Preloga te drugih partnera, u cilju obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja prema ženama u Prelogu premijerno predstavljena predstava *Abused*. Navedena predstava kao jedan od komponenti projekta „Lily“ govori o nasilju prema ženama te potiče gledatelje na adekvatnu reakciju na ovu vrstu nasilja, a u cilju izgradnje društva s nultom stopom tolerancije na nasilje. Nakon premijernog prikazivanja predstave *Abused*, održan je okrugli stol na temu „Nužni koraci u prevenciji nasilja prema ženama uz osvrt na položaj žena u romskoj zajednici“ kojem su prisustvovali renomirani stručnjaci iz područja zaštite prava žena. Također, u sklopu projekta „Lily“ u organizaciji Ravnateljstva policije i Policijske uprave splitsko-dalmatinske uz potporu Splitsko-dalmatinske županije i Povjerenstva za ravnopravnost spolova te podršku i suradnju grada Solina i Vijeća za prevenciju kriminaliteta grada Solina, kao i partnera iz lokalne zajednice, povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava premijerno je predstavljena predstava na temu obiteljskog nasilja „Iza vrata“. Isto tako, nakon predstave je održan okrugli stol na temu „Nužni koraci u prevenciji nasilja prema ženama i prevenciji kršenja svih oblika ljudski prava“ kojemu su prisustvovali renomirani stručnjaci iz područja prevencije nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

MVEP, MORH – U suradnji Diplomatskog kluba Fakulteta političkih znanosti, MVEP-a i MORH-a u 2022. godini organizirano je predstavljanje nacionalnog promotivnog spota #WeAreNATO kampanje. Promotivni spot realiziran je u koordinaciji s Hrvatskom vatrogasnom zajednicom, Srednjom medicinskom školom iz Mlinarske ulice, Laboratorijem za robotiku (CRTA) Fakulteta za strojarstvo i brodogradnju te OSRH-om. U sklopu predstavljanja spota održano je i predavanje studentima prve godine na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu³⁶. Služba za Javnu diplomaciju NATO-a 2017. godine pokrenula je #WeAreNATO kampanju s ciljem isticanja jedinstva i solidarnosti unutar Saveza u kontekstu kolektivnog doprinosa zaštiti mira i sigurnosti građana. Predmetna kampanja prikazuje središnju ulogu NATO-a u održavanju euro-atlantske sigurnosti, kao i načine na koje Savez koristi diplomaciju, vojne snage i tehnološki napredak radi osiguranja mira, kao i ulogu NATO-a u globalnoj sigurnosti. Naglasak kampanje je na civilnoj komponenti Saveza i obraća se mladima i ženama. Republika Hrvatska priključila se kao deseta saveznica #WeAreNATO kampanji kako bi unaprijedila razumijevanje javnosti o djelovanju NATO-a, te predstavila koristi koje proizlaze iz članstva u Savezu.

„Regionalna konferencija o kibernetičkom nasilju i kibernetičkoj sigurnosti s posebnim naglaskom na mlade i žene“ održana je u Zagrebu 15. studenog u organizaciji Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Europske mreže za inicijativu Hrvatske (ENIC). Konferencija predstavlja jednu od ukupno osam aktivnosti u okviru provedbe kampanje #WeAreNATO u Hrvatskoj prvenstveno usmjerene prema mladima i ženama.

CILJ 2: Jačanje rodne perspektive kroz programe obuke i obrazovanja

- **Mjera 1: Osigurati razmjerno sudjelovanje žena i muškaraca u svim oblicima obuke i izobrazbe vezanim uz provedbu rez. VSUNoŽMS**

³⁶ Predavanje su 3. listopada 2022. održali ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman, ministar obrane Mario Banožić i pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić.

- Nositelji: MORH, MUP
- Indikator: broj žena i muškaraca koji su sudjelovali u programima izobrazbe
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH navodi kako se u okviru OSRH-a jačanje rodne perspektive kroz programe obuke i obrazovanja provodi kroz nastavne planove i programe većeg dijela slijedno-rastuće izobrazbe (SRI) časnika i dočasnika na Hrvatskom vojnom učilištu „Dr. Franjo Tuđman“ i to posebno u okviru predmeta „Vojna etika i religijska kultura“ – tema „Implementacija rez. VSUN 1325“ u trajanju od dva školska sata. Navedena tema izvodi se na 1. razini SRI – Temeljnoj časničkoj izobrazbi (TČI) (1 naraštaj godišnje); 2. razini SRI – Naprednoj časničkoj izobrazbi (NČI) (1 naraštaj godišnje); 3. razini SRI – Intergranskoj zapovjedno-stožernoj izobrazbi (IZSI) i Izobrazbi časnika u funkcionalnom području (IFP) (1 naraštaj godišnje); te na 4. razini SRI dočasnika – Visokoj dočasničkoj izobrazbi (1 naraštaj godišnje). Također, od 2016. godine, u okviru izobrazbe IFP, polaznici slušaju 2-3 školska sata na temu „Rodna perspektiva u vojnim operacijama“ s naglaskom na integraciju rodne perspektive u procesu planiranja i provedbe operacija.

Tijekom 2022. godine program SRI časnika i dočasnika na HVU „Dr. Franjo Tuđman“ je završilo ukupno 713 polaznika iz MORH-a i OSRH-a, pri čemu je udio žena iznosio 9,81 % . U odnosu na prethodne godine, zabilježen je pad zastupljenosti žena na SRI – 2021. godine od ukupno 852 polaznika udio žena je iznosio 10,79 % dok je 2020. godine udio žena od ukupno 688 polaznika bio 12,20 %. Usporedbe radi, 2019. godine je od ukupno 904 polaznika udio žena bio 13,71 %, a 2018. godine od ukupno 858 polaznika udio žena je bio 11,88 %.

U 2022. godini zabilježen je pad ukupnog udjela žena u segmentu završenih SRI časnika u odnosu na prethodno razdoblje izvješćivanja – od ukupno 180 polaznika žena je bilo 16,11 %. U 2021. godini je bio zabilježen blagi rast ukupnog udjela žena koji je iznosio 19,79 %, u odnosu na 2020. godinu kada je udio bio 18,18 %³⁷. Izdvaja se kako je u 2022. godini ipak zabilježen znatan rast udjela žena u segmentu Napredne časničke izobrazbe (NČI) koji je iznosio 24,13 % (od ukupno 58 polaznika), a usporedno s prethodnom 2021. godinom kada je taj udio iznosio 17,24 %. Izdvaja se kako je zabilježen rast udjela žena u segmentu Temeljne časničke izobrazbe (TČI) u 2021. godini koji je iznosio 27,86 % (17 žena od ukupno 61 polaznika) u odnosu na 2020. godinu kada je taj udio iznosio 18,36 % (18 žena od ukupno 98 polaznika). Udio žena u segmentu Zapovjedno stožerne škole ostao je relativno isti u 2022. godini s udjelom od 6,45 % (od ukupno 31 polaznika) u usporedbi s 2021. godinom kada je taj udio iznosio 6,89 % (2 žene od ukupno 29 polaznika), dok je 2020. godine udio žena iznosio 3,33 % (1 žena od ukupno 30 polaznika).

U segmentu završenih SRI dočasnika u 2021. godini, ukupni udio žena iznosio je 8,27 % (55 žena od ukupno 665 polaznika), što je blagi pad u odnosu na prethodnu 2020. godinu kada je udio žena iznosio 8,49 % (od ukupno 424 polaznika bilo je 36 žena)³⁸. Ipak, povećanje udjela žena zabilježeno je na 4. razini SRI – Visoka dočasnička izobrazba (VDI), gdje je udio žena iznosio 27,27 % (3 žene od ukupno 11 polaznika) usporedno s prethodnom godinom kada je udio žena iznosio 9,09 % (1 žena od ukupno 11 polaznika)³⁹.

³⁷ U 2018. udio žena je porastao s 22,58 % (od ukupno 310 polaznika) na 24,90 % u 2019. (od ukupno 257 polaznika).

³⁸ Usporedbe radi, a u odnosu na 2019. također je vidljiv blagi pad kada je udio žena iznosio 9,27 % (od ukupno 647 polaznika bilo je 60 žena). Ipak, ovaj podatak i dalje ukazuje na povećanje u odnosu na 2018. kada je udio žena iznosio 5,83 % (tada su od ukupno 548 polaznika bile 32 žene).

³⁹ Podsjeća se kako je 2019. taj udio iznosio 7,69 % (1 žena od ukupno 13 polaznika).

Tijekom 2022. godine je zabilježeno povećanje zastupljenosti žena u segmentu 2. razine SRI – Temeljna dočasnička izobrazba (u daljnjem tekstu: TDI), gdje je udio žena iznosio 7,33 % (od ukupno 150 polaznika) usporedno s prethodnom godinom kada je udio žena iznosio 4,67 % (od ukupno 342 polaznika). Iako je u 2021. godini bio zabilježen blagi porast na 1. razini SRI – Izobrazba razvoja vođa (IRV), gdje je udio žena tada iznosio 13,36 % (od ukupno 247 polaznika), usporedno s ranijom 2020. godinom kada je udio žena iznosio 8,81 % (od ukupno 295 polaznika), u 2022. godini je zabilježen blagi pad na 11.01 % (od ukupno 218 polaznika).

Nadalje, SRI u inozemstvu u 2022. godini je završilo ukupno 45 polaznika iz MORH-a i OSRH-a, među kojima je bilo 6 polaznica časničke izobrazbe u inozemstvu i to na 3. razini SRI – Zapovjedno stožerne škole gdje je udio žena iznosio 25 % (4 žene od ukupno 16 polaznika) i na 2. razini SRI – Napredna časnička izobrazba gdje je udio žena iznosio 12,50 % (2 žene od ukupno 16 polaznika). U kategoriji SRI u inozemstvu tijekom 2021. nije bilo žena među ukupno 11 polaznika iz MORH-a i OSRH-a⁴⁰.

Različite oblike funkcionalne izobrazbe (FI) u RH u 2022. godini završilo je ukupno 1.092 polaznika iz MORH-a i OSRH-a. Udio žena iznosio je 8,88 %, što je daljnji rast u odnosu na prethodnu 2021. godinu kada je udio žena iznosio 7,81 % (od ukupno 554 polaznika). Usporedbe radi, navode se i podaci iz ranijih godina – 2020. godine kada je od ukupno 695 polaznika iz MORH-a i OSRH-a udio žena iznosio 6,33 %; 2019. godine kada je od ukupno 1.308 polaznika udio žena iznosio 7,18 %; 2018. godine kada je udio žena bio 8,39 % od ukupno 1.524 polaznika; 2017. godine kada je udio žena iznosio 5,79 % od ukupno 1932 polaznika; 2016. godine kada je udio žena iznosio 5,20 % od ukupno 1.881 polaznika. U ovom segmentu su evidentne blage oscilacije.

Nadalje, FI u inozemstvu u 2022. godini završio je znatan broj od 168 polaznika, od čega je udio žena iznosio 20,83 % (35 žena). Time je zabilježen znatan rast usporedno s prethodnom 2021. godinom kada je FI u inozemstvu završilo 16 polaznika, od čega je udio žena tada iznosio 12,05 %, što je bio i rast u odnosu na 2020. godinu kada je FI u inozemstvu završilo 32 polaznika, od čega je udio žena iznosio 6,25 %⁴¹.

Udio žena u kadetskoj populaciji, u okviru sveučilišnih vojnih studijskih programa – „Vojno inženjerstvo“, „Vojno vođenje i upravljanje“, „Vojno pomorstvo“ na HVU „Dr. Franjo Tuđman“ te civilno-vojnog školovanja na studiju aeronautike za vojne pilote – i dalje je bio na respektabilnoj razini od 22,24 % (93 žene) u 2022. godini. Osvrtom na prethodne godine razvidna je visoka zastupljenost žena iz kadetske populacije ukoliko se uzme u obzir podatak o

⁴⁰ MORH podsjeća kako 2020. također nije bilo žena među ukupno 9 polaznika iz MORH-a i OSRH-a dok je u 2019. SRI u inozemstvu završilo ukupno 26 polaznika iz MORH-a i OSRH-a, među kojima su tada bile 4 žene, a što je bio udio od 13,79 %. Od početka primjene NAP-a, vidljive su oscilacije u udjelu žena među polaznicima SRI u inozemstvu, a i porast u 2019. u odnosu na neke od prethodnih godina – 9,52 % u 2018.; 19,04 % u 2017.; 0 % u 2016.; 11,76 % u 2015.; 9,30 % u 2014.; 6,30 % u 2013.; 8,60 % u 2012.; 0 % u 2011. Oscilacije se dijelom povezuju s nemogućnošću dužeg izbivanja žena iz Republike Hrvatske prvenstveno zbog majčinstva.

⁴¹ Podsjeća se kako je u 2020. bio zaustavljen rast koji je zabilježen 2019. u odnosu na prethodne godine, a kada su od ukupno 96 polaznika bile 24 žene, što je označilo povećanje udjela žena na 25 % u odnosu na 2018. kada je FI završilo 144 polaznika, od čega je udio žena iznosio 18,75 % i 2017. kada je FI završilo 134 polaznika, od čega je udio žena iznosio 19,40 % što je bilo znatno povećanje u odnosu na 2016. kada je od ukupno 54 polaznika udio žena bio 4,61 %.

zastupljenosti časnica u MORH-u i OSRH-u s 31. prosincem 2022. godine u iznosu od 20,35 % (s 31. prosincem 2021. godine taj je iznos bio 19,69 %) ⁴².

Nastavljeni su napori u smislu poticanja sudjelovanja žena koje ispunjavaju kriterije za upućivanje na različite razine izobrazbe. U okviru odabirnih vijeća vodilo se računa o adekvatnoj zastupljenosti broja žena koje se upućuju na izobrazbu i u odnosu na njihovu sveukupnu zastupljenost u OSRH-u.

Dostupni podaci zaključno s 31. prosincem 2022. godine pokazuju daljnji blagi trend rasta udjela žena u MORH-u i OSRH-u, pa je tako udio žena u djelatnom vojnom sastavu raspoređenih u MORH-u i OSRH-u iznosio sveukupno 14,06 % (20,35 % časnica; 11,24 % dočasnica; 13,04 % vojnkinja/mornarica) što je respektabilna zastupljenost žena u djelatnom vojnom sastavu usporedno s ostalim članicama NATO-a i EU-a. Nadalje, udio žena među državnim službenicima i namještenicima iznosio je 50,99 %. Tako je zabilježen daljnji rast u odnosu i na 2021. godinu kada je udio žena u djelatnom vojnom sastavu raspoređenih u MORH-u i OSRH-u iznosio sveukupno 13,45 % (19,69 % časnica; 11,04 % dočasnica; 12,03 % vojnkinja/mornarica) što je rast i u odnosu na 2020. godinu kada je udio žena u djelatnom vojnom sastavu iznosio 13,05 % (19,19 % časnica; 10,84 % dočasnica; 11,49 % vojnkinja/mornarica) ⁴³.

MUP navodi kako je Policijska akademija kao jedinstvena obrazovna ustanova u Republici Hrvatskoj, zadužena za obrazovanje policijskih službenika na svim razinama (temeljno obrazovanje, visokoškolsko obrazovanje i cjeloživotno obrazovane), te posvećuje posebnu pažnju osiguravanju jednakih prava natjecanja/apliciranja za obrazovanje i sudjelovanje u obrazovanju žena i muškaraca.

Prilikom raspisivanja natječaja ili poziva za sudjelovanje u pojedinim oblicima obrazovanja koristi se rodno utemeljeni jezik, te je poziv namijenjen i ženama i muškarcima kako u policijskom sustavu tako i izvan njega. U odnosu na temeljno obrazovanje koje provodi Policijska škola „Josip Jović“, pažnja se posvećuje jednakom pristupu obrazovanju žena i muškaraca, te povećanju zastupljenosti žena. U sklopu visokoškolskog obrazovanja kojeg provodi Visoka policijska škola kroz dva studija „Stručni studij Kriminalistika“ i „Specijalistički diplomski stručni studij Kriminalistika“ pažnja se posvećuje jednakom pristupu i ženama i muškarcima spomenutom obrazovanju. Također se i na svim ostalim razinama obrazovanja posvećuje pažnja omogućavanju jednakog pristupa obrazovanju i ženama i muškarcima ⁴⁴.

- **Mjera 2: Provoditi edukaciju o rez. VSUNoŽMS kroz odgovarajuće aktivnosti (preduputne obuke/osposobljavanja) na svim razinama za upućivanje u međunarodne misije i operacije, s naglaskom na sadržaje vezane uz rodnu perspektivu, uključujući tematiku o zaštiti civila te specifičnim potrebama žena i djece**

⁴² Tako je 2021. zastupljenost kadetkinja iznosila 25,45 % (111 žena); 2020. udio kadetkinja je iznosio 24,75 % (107 žena); 2019. udio je bio 25,99 % (111 žena); u 2018. 24,35 % (104 žene); u 2017. 24,78 % (86 žena); a u 2016. je iznosio 34,60 % (63 žene).

⁴³ Usporedbe radi, u 2019. je udio žena u djelatnom vojnom sastavu iznosio 12,77 % (18,65 % časnica; 10,90 % dočasnica; 11,05 % vojnkinja/mornarica), a udio žena među državnim službenicima i namještenicima 49,02 %.

⁴⁴ Stoga su, primjerice, na „Stručni studij Kriminalistika“ u akademskoj godini 2020./2021., na 1. godinu studija upisana 82 studenata od čega 33 žene, na 2. godinu 91 student od čega 30 žena i na 3. godinu 112 studenata od čega 39 žena, dok je na „Specijalistički diplomski stručni studij Kriminalistika“, na 1. godinu upisano 53 studenata od čega 14 žena, na 2. godinu 57 studenata od čega 16 žena.

- Nositelji: MORH, MUP, MVEP i ostala uključena tijela koja upućuju civilne stručnjake u međunarodne misije i operacije
- Indikator: Broj preduputnih obuka/osposobljavanja s navedenim sadržajima
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH navodi kako se u preduputnim obukama pripadnika OSRH-a za sudjelovanje u misijama i operacijama potpore miru u inozemstvu još od 2000. godine obrađuju nastavni moduli iz međunarodnog prava oružanih sukoba⁴⁵ i međunarodnog humanitarnog prava⁴⁶ kroz koje se posredno obrađuje zaštita civila te nasilje nad ženama i djecom za vrijeme sukoba, odnosno u područjima sukoba. Posebna edukacija o ženama u ratnim i poratnim situacijama, nasiljem nad ženama i djecom te specifičnim potrebama lokalnih žena provodi se kroz program preduputne obuke ključnog osoblja. MORH ističe da se u obradi relevantnih tema prepoznaje kako su žene i djevojčice nerazmjerno žrtve nasilja, ali i da se uzima u obzir da dječaci i muškarci jednako tako mogu biti žrtve (kao što je i navedeno u relevantnim rezolucijama UN-a).

Uz navedeno, u skladu sa Zajedničkom direktivom strateških zapovjedništava NATO-a, Bi-SCD 40-1, svi pripadnici oružanih snaga pa tako i OSRH, bez obzira na dužnost na koju se upućuju u okviru operacije NATO-a i potpore miru, prije upućivanja obavezno završavaju tečaj NATO-a na daljinu *ADL 169 – Improving Operational Effectiveness by Integrating Gender Perspective*. Krajem 2017. godine Glavni stožer OSRH-a izradio je i distribuirao nositeljima obuke dopunski program za obuku postrojbi iz područja rodne perspektive u vojnim operacijama, koji se nastavlja na usvojena znanja kroz online tečaj *ADL 169*.

Predmetna tematika detaljnije se izvodi i uvježbava u okviru specijaliziranih tečajeva za misije i operacije potpore miru UN-a, NATO-a i EU-a u SMVO „Josip Briški“, Rakitje (od 2004. godine). Ciljana skupina polaznika tečajeva u SMVO „Josip Briški“, osim pripadnika MORH-a/OSRH-a, su i pripadnici stranih oružanih snaga kao i djelatnici drugih tijela državne uprave. U provedbi predmetne tematike u segmentu izobrazbe/obuke potporu pružaju raspoloživi, certificirani instruktori/savjetnici NATO-a za rodnu perspektivu u vojnim operacijama (iz baze od ukupno 61 službeno osposobljenih osoba, od čega 35 žena i 25 muškaraca pripadnika OSRH-a i jedna državna službenica te dodatno jedna časnica s iskustvom stečenim radom u ulozi savjetnice za rodnu perspektivu⁴⁷ u operaciji NATO-a potpore miru). U okviru individualnih preduputnih obuka i tečajeva u SMVO „Josip Briški“, obrađuju se sljedeće teme: 1.) Prevencija i odgovor na rodno utemeljeno nasilje u sukobima; 2.) Žene, mir i sigurnost; 3.) Seksualno zlostavljanje i iskorištavanje; 4.) Rodna pitanja i 5.) Rodne perspektive.

Predmetna tematika se, također, obrađuje prema programu tečaja NATO-a/NCGM-a za obuku instruktora o integraciji rodne perspektive u vojnim operacijama u okviru GToT koji se provodi u suradnji RACVIAC-a/NCGM-a/Glavnog Stožera OSRH-a radi postizanja interoperabilnosti pripadnika oružanih snaga koji sudjeluju u međunarodnim vojnim operacijama. Edukacija obuhvaća teme rez. VSUNoŽMS; integraciji rodne perspektive na strategijskoj, operativnoj i taktičkoj razini; seksualnom nasilju u područjima sukoba; međunarodnom humanitarnom pravu i ljudskim pravima sa sadržajem o zaštiti civila i potrebama žena i djece.

⁴⁵ *Law of Armed Conflict – LOAC*

⁴⁶ *International Humanitarian Law – IHL*

⁴⁷ *Gender Advisor – GENAD*

Nadalje, u razdoblju izvješćivanja na HVU „Dr. Franjo Tuđman, provedeni su godišnji (dvojtjedni) međunarodni tečajevi pod nazivom *Command Senior Enlisted Leader Course*, a sam tečaj je namijenjen prvim dočasniciima najviših razina vođenja. Tečaj je iniciran u okviru Američko-jadranske povelje (A5) i provodi se od 2017. godine. U program tečaja su uvrštena 3 školska sata na kojima je obrađena tematika o rodnoj perspektivi sa sadržajem o i) rez. VSUNoŽMS; ii) NATO Bi-SCD 40-1; iii) implementaciji rodne perspektive na strategijskoj, operativnoj i taktičkoj razini; iv) implementaciji u procesu planiranja te v) provedbi u vojnim operacijama (prepoznavanju kako se integracijom rodne perspektive povećava operativna učinkovitost te razumijevanje kako uloge i potrebe žena te muškaraca, djevojčica i dječaka utječu na vojne zadaće i funkcije). U provedbi ovih školskih sati angažirani su pripadnici OSRH-a koji su ujedno certificirani instruktori NATO-a za integraciju rodne perspektive u vojnim operacijama.

MUP – U preduputnim obukama koje je provodio MUP, kao i u onima koje provode druga ministarstva/agencije u inozemstvu za obuku policijskih službenika/ca za sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama potpore miru, obrađuju se nastavni moduli iz međunarodnog prava i humanitarnog prava, kao i teme o načinima zaštite civila i sprječavanja nasilja nad ženama i djecom za vrijeme sukoba, odnosno na područjima sukoba i post-ratnim područjima. Svi policijski službenici/ce koji su sudjelovali ili su kandidati za sudjelovanje u mirovnim operacijama imaju završen preduputni trening, kao jedan od preduvjeta za sudjelovanje u mirovnim operacijama. Osim obaveznog preduputnog treninga, policijski službenici/ce se upućuju i na dodatne oblike preduputnog osposobljavanja koji u svojim programima imaju i teme vezane za pitanja iz rez. VSUNoŽMS, uključujući i tematiku o zaštiti civila te specifičnih potreba žena i djece.

Zbog epidemiološke situacije uzrokovane pandemijom COVID-19, preduputne obuke i osposobljavanja koja su se prethodnih godina provodila na godišnjoj razini kao rezidencijalni međunarodni treninzi u organizaciji certificiranih međunarodnih organizacija i institucija za provedbu preduputnog osposobljavanja za policijske službenike tijekom 2021. godine nisu održani. Iz prethodno navedenih razloga, također nije bilo moguće planirati niti organizirati višednevne dodatne preduputne treninge za policijske službenike u Republici Hrvatskoj. Tijekom 2021. godine 3 policijska službenika upućena su u mirovnu misiju EUMM Gruzija te su kroz individualnu pripremu prije upućivanja educirani o potrebi primjene rez. VSUNoŽMS za vrijeme sudjelovanja i rada u misiji EUMM Gruzija.

MVEP tijekom razdoblja izvješćivanja nije upućivao diplomate/kinje u međunarodne misije i operacije te nije bilo potrebe za provođenjem preduputne obuke/osposobljavanja u tu svrhu. Međutim, edukacija o rez. VSUNoŽMS, uključujući sadržaje o zaštiti civila te specifičnim potrebama žena i djece provodila se, ovisno o potrebi službe, kroz individualne programe priprema za odlazak na mandat u diplomatske i konzularne misije, kao i urede Republike Hrvatske (vidi podatke pod Mjerom 4 na str. 18.).

- **Mjera 3: Provoditi edukaciju strateških donositelja/ica odluka u nadležnim tijelima državne uprave o rez. VSUNoŽMS**
 - Nositelji: MORH, MUP, MVEP i ostala uključena tijela koja upućuju civilne stručnjake u međunarodne misije i operacije
 - Indikator: Broj provedenih edukacija
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Edukacija za strateške donositelje/ice odluka planirana je kroz međunarodne aktivnosti, odnosno funkcionalne izobrazbe u inozemstvu u institucijama čiji programi imaju sadržaje vezane uz rez. VSUNoŽMS, odnosno integraciju rodne perspektive za stratešku i operativnu razinu. Međutim, tijekom razdoblja izvješćivanja planirane izobrazbe nisu realizirane zbog ograničenog kapaciteta provoditelja obuke. Dosad je 8 pripadnika OSRH-a (4 žene i 4 muškarca) upućeno na edukaciju za stratejsku/operativnu razinu u NCGM i to na tečaj *Gender Advisor (GENAD) Course* odnosno *Gender Field Advisor (GFA) Course*, a u svrhu potpore osposobljavanja osoblja na ključnim položajima unutar MORH-a/OSRH-a. U okviru OSRH-a, edukacija o rez. VSUNoŽMS i srodnih rezolucija za stratešku razinu provodi se kroz „aktualna predavanja“ u skladu s nastavnim planom i programom Ratne škole za školsku godinu 2021./2022. na HVU „Dr. Franjo Tuđman“. MORH podsjeća da je 2017. godine bila organizirana edukacija (od 3 školska sata) za strateške/operativne donositelje odluka na razini uprava Glavnog stožera OSRH-a o integraciji rodne perspektive u vojnim operacijama, uključujući sadržaj o rez. VSUNoŽMS.

MUP – U sklopu edukacija koje provodi Policijska akademija za sve razine rukovoditelja uključene su teme vezane uz poštivanje ljudskih prava. Tijekom 2021. godine je provedeno 12 edukacija za pomoćnike načelnika/načelnica policijskih postaja (srednja razina rukovođenja) na kojem je sudjelovalo ukupno 266 policijskih službenika, od čega 23 žene. Nadalje, provedeno je i 7 edukacija za šefove smjena operativnih dežurstva policijskih postaja o rukovođenju u slučaju nasilja u obitelji na kojima je sudjelovalo ukupno 137 policijskih službenika, od čega 29 žena. Nadalje, tijekom 2022. godine je provedena jedna radionica u trajanju od dva dana na temu „Trgovanja ljudima“ na kojoj je sudjelovalo 10 policijskih službenika i 10 pravosudnih dužnosnika, od kojih ukupno 10 žena. Također, provedena su 3 tečaja granične policije na kojem se tema „Temeljna ljudska prava“ obrađivala kroz 20 sati, na tečaju je sudjelovalo 70 policijskih službenika, od čega 24 žene.

MVEP – Strateški donositelji/ce odluka u MVEP-u na svim razinama upoznati su sa rez. VSUNoŽMS te ih aktivno promiču kroz relevantne aktivnosti na multilateralnom i bilateralnom planu kao i kroz politiku međunarodne humanitarne pomoći i razvojne suradnje. Naime, ciljevi i načela rez. VSUNoŽMS ugrađeni su u temelje vanjske politike Republike Hrvatske, polazeći sa stajališta da ravnopravno sudjelovanje žena u svim društvenim, političkim i mirovnim procesima doprinosi sprječavanju sukoba, bržem post-konfliktnom oporavku i ukupnom održivom razvoju i prosperitetu.

- **Mjera 4: Provoditi edukacije o rez. VSUNoŽMS u okviru programa Diplomatske akademije te u okviru priprema za odlazak na mandat u diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Hrvatske**
 - Nositelj: MVEP
 - Indikator: broj održanih predavanja i konzultacija
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP – Kao i proteklih godina, teme vezane uz rez. VSUNoŽMS su bile uključene u program Jednogodišnjeg stručnog diplomatskog studija pri Diplomatskoj akademiji MVEP-a. Tijekom

razdoblja izvješćivanja ovaj je studij pohađao 21. i 22. naraštaj od oko 30 polaznika. Polaznici su upoznati sa sadržajem rezolucija i njihovom provedbom na nacionalnoj i međunarodnoj razini, a pojedini segmenti detaljnije su obrađeni u sklopu predavanja o međunarodnim organizacijama, ljudskim pravima, humanitarnoj pomoći i razvojnoj suradnji te o mirovnim operacijama. Ovisno o potrebi službe, tema je bila uvrštena i u individualne programe priprema za odlazak na mandat u diplomatske i konzularne misije i urede Republike Hrvatske. Jedan od aspekata priprema, za čiji sadržaj i provedbu je nadležna VI. Uprava za konzularne poslove MVEP-a, obuhvaća i edukaciju vezanu uz senzibiliziranje polaznika o važnosti prevencije i prepoznavanja žrtava međunarodne trgovine ljudima, a napose trgovine ženama u svrhu njihovog seksualnog iskorištavanja, te se u tom kontekstu polaznicima priprema koji odlaze na konzularne poslove dostavlja pisani materijal.

- **Mjera 5:**

- Nositelj: PA

- a) Utvrditi analizu potreba edukacije pravosudnih dužnosnika/ica o elementima rez. VSUNoŽMS na području ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava**

- Indikator: analiza potreba edukacije

- Rok: zadnje tromjesečje 2019.

- b) Temeljem provedene analize provoditi odgovarajuću edukaciju pravosudnih dužnosnika/ca**

- Indikator: broj provedenih edukacija

- Rok: trajno

Podaci o provedbi

PA je na temelju provedene analize potreba edukacije na temu rez. VSUNoŽMS, na sjednici održanoj 24. rujna 2020. godine odlučio da se radionice na predmetnu temu neće održavati zbog malog broja pravosudnih dužnosnika/ca koji/e su izrazili/e interes za edukaciju.

- **Mjera 6: Provoditi edukaciju stručnog osoblja u zdravstvenim ustanovama o rez. VSUNoŽMS**

- Nositelj: MZ

- Indikator: broj provedenih aktivnosti

- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MZ – U okviru zdravstvenog sustava s ciljem jačanja programa obuke i obrazovanja, tijekom razdoblja izvješćivanja, provodile su se aktivnosti vezane za edukacije o psihosocijalnom tretmanu i resocijalizaciji žena s problemom ovisnosti. Budući da prema dostupnim podacima od ukupnog broja osoba u tretmanu liječenja i odvikavanja od ovisnosti o drogama u bolničkom, izvanbolničkom sustavu te u terapijskim zajednicama 33,60 % su žene te da su prisutni i brojni problemi s kojima se iste susreću, kao što su izostanak podrške primarne obitelji, oskudne socijalne mreže, nezaposlenost, nemogućnost rješavanja stambenog pitanja, u koordinaciji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: HZJZ) provedene su aktivnosti usmjerene na razvijanje usluga za žene s problemom ovisnosti kao i na povezivanje i jačanje suradnje u pružanju navedenih usluga.

Nastavno na zaključke s Okruglog stola održanog 9. prosinca 2020. godine na temu izazova skrbi i tretmana žena s problemom ovisnosti o drogama koji je okupio predstavnike iz zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi, Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Ureda pravobraniteljice za djecu te ostalih relevantnih ustanova, započela je tijekom 2021. godine u koordinaciji HZJZ-a priprema aktivnosti za izradu protokola između zdravstvenih ustanova i centara za socijalnu skrb s ciljem jačanja suradnje zdravstvenog i socijalnog sustava u vidu poboljšanja kvalitete usluga koje su pružaju ženama s problemom ovisnosti. Slijedom navedenog, osnovana je radna skupina koja je izradila nacrt Protokola čije je finaliziranje predviđeno tijekom 2023. godine. Također, donesena je i Odluka o osnivanju Stručne radne skupine za reviziju mjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu. Zadaća radne skupine je, nastavno na preporuke proizašle iz evaluacije Smjernica koja je provedena u 2021. godini, izraditi prijedlog revizije Smjernica koji će obuhvaćati i mjere usmjerene na žene s problemom ovisnosti.

Napominje se da je s ciljem predstavljanja Smjernica s posebnim osvrtom na izazove u provedbi i prilagodbi pružanja psihosocijalnih intervencija u vrijeme COVID-19 i specifičnostima njihove provedbe u različitim okruženjima, održana edukacija za stručnjake iz zdravstvenog, socijalnog te zatvorskog sustava 10. lipnja 2021. godine u Rijeci te 13. prosinca 2021. godine u Zagrebu. Pored navedenog, u sklopu provedbe projekta evaluacije Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti o drogama u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu, koje obuhvaćaju i intervencije usmjerene prema ženama s problemom ovisnosti, održane su s provoditeljima Smjernica fokus grupe 26. svibnja 2021. godine u Zagrebu, 11. lipnja 2021. godine u Rijeci, 2. srpnja 2021. godine u Osijeku i Splitu, te 9. rujna 2021. godine u Zagrebu, s osobama koje se liječe zbog problema ovisnosti o drogama u kojima su sudjelovale i žene.

MZ ukazuje da je, kao podloga za kreiranje znanstveno utemeljenih intervencija za žene s problemom ovisnosti, tijekom 2022. godine HZJZ proveo kvalitativno istraživanje u kojem su sudjelovale žene s problemom ovisnosti koje se nalaze u tretmanu u izvanbolničkom sustavu, terapijskoj zajednici te u zatvorskom sustavu. Provedene su tri fokus grupe (13. svibnja u Kaznionici u Požegi; 16. svibnja u prostorijama Terapijske zajednice Reto, Zagreb i 20. svibnja u prostorijama Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo dr. Andrija Štampar) sa ženama s problemom ovisnosti o drogama koje imaju malu djecu ili su trudnice. Glavni cilj fokus grupa je bio utvrditi perspektivu, kvalitetu i dostupnost usluga tretmana i drugih usluga u zajednici za žene s problemom ovisnosti o drogama koje imaju malu djecu osobito trudnice te definirati potrebe i izazove koji će biti temelj za kreiranje nacionalnih politika usmjerenih na tu ciljanu skupinu. Slijedom navedenog, u Zagrebu je 2. prosinca 2022. godine održan Okrugli stol na temu „Žene s problemom ovisnosti“ gdje se raspravljalo o potrebama i izazovima u provedbi specifičnih programa tretmana i rehabilitacije usmjerenih prema ženama s problemom ovisnosti o drogama, a posebno trudnicama te ženama s malom djecom.

Također, Odlukom od 4. svibnja 2021. godine⁴⁸, pri HZJZ-u osnovano je Povjerenstvo za ocjenu/verifikaciju programa psihosocijalne rehabilitacije i društvene reintegracije koji se provode u domovima socijalne skrbi, terapijskim zajednicama i drugim pružateljima usluga socijalne skrbi za osobe s problemom ovisnosti o alkoholu, drogama, kockanju i drugim oblicima ovisnosti, što uključuje i programe namijenjene ženama s problemom ovisnosti, a u čijem radu sudjeluju i predstavnici zdravstvenih ustanova. Sukladno navedenoj Odluci, izrađen je nacrt programskih standarda za ocjenu/verifikaciju programa psihosocijalne rehabilitacije i društvene reintegracije

⁴⁸ Klasa: 023-03121-1213, Urbroj: 381-12-121-21-1, Zagreb, 4. svibnja 2021.

koji se provode u navedenim pružateljima usluga. Cilj istih je osnažiti psihosocijalne programe, smještajne kapacitete i definirati kriteriji za osnivanje terapijskih zajednica i drugih oblika smještajnih kapaciteta između ostaloga i za žene ovisnice s maloljetnom djecom te žene ovisnice žrtve obiteljskog nasilja.⁴⁹ Navedeno povjerenstvo je tijekom 2022. godine provelo dva kruga verifikacija navedenih programa na temelju programskih standarda koji su izrađeni u suradnji HZJZ-a i Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i doneseni u svibnju 2022. godine, a imaju za cilj osnažiti psihosocijalne programe, smještajne kapacitete i definirati kriterije za osnivanje terapijskih zajednica i drugih oblika smještajnih kapaciteta između ostaloga i za žene ovisnice s maloljetnom djecom te žene ovisnice žrtve obiteljskog nasilja.

U okviru Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji se provodi od 2007. godine, tijekom razdoblja izvješćivanja provodili su se programi oporavka i rehabilitacije žena s problemom ovisnosti o drogama kroz pružanje paketa usluga usmjerenih uspješnom održavanju apstinencije i njihove društvene reintegracije.

U cilju poticanja zapošljavanja socijalno osjetljivih skupina, među koje spadaju i žene liječene od ovisnosti o drogama, provedene su mjere za poticanje njihovog obrazovanja i zapošljavanja kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja te mjere aktivne politike sufinanciranja i financiranja obrazovanja i zapošljavanja. Nadalje, s ciljem učinkovitije provedbe projektnih aktivnosti, održane su Regionalne edukacije o Projektu za provoditelje iz županija, na kojima su sudjelovali i predstavnici zdravstvenog sustava (11. i 12. studenoga 2021. godine u Osijeku za područje Slavonije, te 6. listopada 2022. godine u Opatiji za područja Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Istarske županije).

U suradnji HZJZ-a i stručnjaka iz poljskog Nacionalnog ureda za prevenciju ovisnosti i Instituta za psihijatriju i neurologiju održane su od 23. do 27. svibnja 2022. godine u Zagrebu tri edukacije na temu Priprema, praćenje i evaluacija programa psihosocijalnog tretmana ovisnosti o drogama na kojima su sudjelovali stručnjaci po regijama iz cijele Hrvatske iz zdravstvenog, socijalnog i zatvorskog sustava, koji u svom radu primjenjuju i intervencije usmjerene prema ženama s problemom ovisnosti. HZJZ je tijekom razdoblja izvješćivanja sudjelovao u projektu Pompidou grupom Vijeća Europe na temu Odgovora vezanih za problematiku droga kod izbjeglica, migranata i interno raseljenih osoba i izrade priručnika i smjernica za rad s izbjeglicama, migrantima i interno raseljenim osobama koje utočište nisu tražile u inozemstvu u području problematike korištenja droga i ovisnosti o drogama, u okviru kojeg je jedan od ciljeva i zaštita prava žena izbjeglica i migrantica kod kojih postoji problem ovisnosti o drogama, a s ciljem osiguranja pružanja odgovarajuće skrbi. Također, sudjelovao je i u projektu Pompidou grupe „Djeca čiji su roditelji ili skrbnici ovisnici“ s ciljem davanja doprinosa budućoj Strategiji za prava djece Vijeća Europe. U prosincu 2021. godine HZJZ je održao edukaciju zdravstvenih djelatnika, polaznika studija Sestrinstva u Zagrebu, o načinima ostvarivanja primjerenog kontakta sa osobama s invaliditetom.

Uz navedeno, MZ izvješćuje da je proveden projekt pod nazivom „Pružanje psihološke pomoći, putem mobilnih timova, raseljenim osobama iz Ukrajine, na području grada Zagreba“ u suradnji HZJZ-a i Grada Zagreba od 1. travnja do 1. srpnja 2022. godine. Tijekom projekta bile su aktivne dvije telefonske linije (kontakt bi uspostavljale psihologice čiji materinji jezik jest ukrajinski) te mobilni timovi (specijalizant psihijatrije i psiholog) u pripravnosti. Napominje se da su mobilni su

⁴⁹ Navedeni standardi su predstavljani na skupu održanom 22. studenog 2021.

timovi obavljali izvid i u prihvatnim centrima koji su bili namijenjeni raseljenim osobama (hotel Plitvice, Grad Mladih).

- **Mjera 7: Poučavati o elementima rez. VSUNoŽMS unutar predmetnih i međupredmetnih kurikuluma u osnovnim i srednjim školama**

- Nositelj: MZO
- Indikator: broj planiranih sati u okviru nastavnog plana
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MZO navodi kako se aktivnosti provode kroz međupredmetne teme i to najviše u okviru međupredmetnih tema Građanski odgoj i obrazovanje i Poduzetništvo te na satu razrednika koji je jednom tjedno. Građanski odgoj i obrazovanje međupredmetna je tema čija je svrha osposobiti i osnažiti učenike za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. To podrazumijeva odgovorne članove razredne, školske, lokalne, nacionalne, europske i globalne zajednice. Građanski odgoj i obrazovanje omogućava učenicima lakše snalaženje u pluralističkom društvu u kojem žive, pouzdanje u vlastite snage i pronalaženje vlastitih odgovora i rješenja za aktualne društvene probleme i izazove. Stjecanjem građanske kompetencije, koja uključuje građansko znanje, vještine i stavove, učenici se osposobljavaju za uspješno sudjelovanje u životu demokratske zajednice. S druge pak strane, poduzetnost se definira kao vrijednost koja pretpostavlja aktiviranje osobnih potencijala na kreativan, konstruktivan, odgovoran i inovativan način u svrhu prilagodbe promjenjivim okolnostima u različitim područjima života te u različitim društvenim ulogama. Poduzetnost kao vrijednost i poduzetništvo kao međupredmetna tema komplementarni su svim ostalim predmetima i međupredmetnim temama, te su uvršteni u sve cikluse i nastavne predmete, kao i izvannastavne aktivnosti.

Napominje se da je Agencija za odgoj i obrazovanje tijekom razdoblja izvješćivanja organizirala skupove diljem Republike Hrvatske na nacionalnoj i lokalnim razinama na kojima su realizirane teme koje se odnose na integriranje rodne perspektive u programe edukacije. Uglavnom se radilo o stručnim skupovima na teme humanih vrednota i migracija (on-line seminari za Međimursku, Koprivničko-križevačku, Krapinsko-zagorsku i Varaždinsku županiju); prevencije trgovanja ljudima (program „Sigurnije škole i vrtići“); ravnopravnosti spolova; prevencije nasilja uključujući seksualnog nasilja (virtualni okrugli stol „Još jedno sigurno mjesto – savjetovalište za žrtve obiteljskog nasilja“); stručnog usavršavanja suradnika pomagača ugroženih skupina učitelja i stručnih suradnika u osnovnim školama (stručno usavršavanje romskih suradnika pomagača, učitelja i stručnih suradnika u osnovnim školama); prepoznavanja i reagiranja na rodno utemeljeno nasilje u školama (stručni skup za učitelje, nastavnike i stručne suradnike osnovnih i srednjih škola organiziran u sklopu EU projekta *Education and Raising Awareness in Schools to Prevent and Encounter Gender Based Violence: Developing and Implementing a Training Programme for Teachers and Other Professionals in Schools – ERASE GBV*); te stručne pomoći i podrške u radu tijekom izvođenja nastave na daljinu namijenjene učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama i dr. (također vidi podatke pod Mjerom 8 na str. 23.).

- **Mjera 8: Podupirati projekte organizacija civilnog društva vezane uz rez. VSUNoŽMS u okviru Natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih**
 - Nositelj: MZO
 - Indikator: broj sufinanciranih projekata
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MZO navodi doprinos koji je dominantno vezan uz treći (3) stup – usmjeravanje na ključna područja djelovanja: iskorjenjivanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja, promicanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, jačanje ekonomskih i socijalnih prava te položaja djevojčica i žena, promicanje sudjelovanja žena i njihove ravnopravnosti na vodećim položajima, provođenje programa o ženama, miru i sigurnosti, suočavanje s izazovima i iskorištavanje prilika koje nastaju zahvaljujući zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji. Od aktivnosti usmjerenih na iskorjenjivanje nasilja nad ženama i djevojčicama, promicanje ekonomskog i socijalnog osnaživanja žena te jamčenje ostvarenja njihovih ljudskih, političkih i građanskih prava navode se sljedeće aktivnosti:

- Vezano za pristup obrazovanju, sukladno članku 66. Ustava Republike Hrvatske, obrazovanje je u Republici Hrvatskoj svakomu dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu s njegovim sposobnostima. U okviru Nacionalnog plana za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj 2019. – 2021., usvojen je dokument *Podzastupljene i ranjive skupine u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj* kojime su studentice u tehničkim poljima i studenti u humanističkim poljima prepoznati kao podzastupljeni. Dodjela državnih stipendija za studije tehničkih znanosti i informatike mjera je kojom se nastoji potaknuti interes za navedenu kategoriju studija;
- Vezano uz suradnju organizacija civilnog društva s odgojno-obrazovnim ustanovama na promociji rodne ravnopravnosti u provedbi aktivnosti izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja provodi se projekt *Gender Equality Charter Mark* financiran iz programa ERASMUS+ (KA2) Europske unije⁵⁰;
- Vezano uz postupanje u slučaju spolnog uznemiravanja i zlostavljanja MZO je dostavio 18. rujna 2018. godine svim osnovnim i srednjim školama obavijest da je Vlada Republike Hrvatske na svojoj 108. sjednici održanoj 26. srpnja 2018. godine, na prijedlog Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zaključkom donijela *Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja* („Narodne novine“, 70/2018.). Svim osnovnim i srednjim školama skrenuta je pozornost da je škola, u slučaju saznanja ili sumnje da je dijete/učenik doživio seksualno nasilje i/ili seksualno uznemiravanje, dužna postupati po navedenom Protokolu;
- MZO je podržao provedbu projekta „Seksualno nasilje – edukacijski i preventivski program“. Projekt je financiran od strane Europske komisije za područje prevencije i suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja i nasilja nad djecom, REC-AG-2017/REC-RDAP-GBV-AG-2017, a provodi ga Ženska soba u suradnji s Pravobraniteljicom za djecu, Plavim telefonom i srednjim školama: Prehrambeno-tehnološka škola Zagreb, Gimnazija i strukovna škola

⁵⁰ Nositelj projekta je organizacija DECSY iz Ujedinjenog Kraljevstva, a projekt se provodi u Italiji, Grčkoj, Slovačkoj, Austriji, Finskoj, Mađarskoj, Poljskoj i Hrvatskoj. U sklopu projekta razvijena je online publikacija *Smjernice za ostvarenje rodne ravnopravnosti u školama s preporukama, nastavnim pripremama i primjerima dobre prakse modelima kako dodatno unaprijediti rodnu ravnopravnost u obrazovnom sustavu.*

Bernardina Frankopana Ogulin, Srednja škola Ivan Švear Ivanić grad, Medicinska škola Osijek, Obrtnička škola Osijek i Ekonomsko-turistička škola Daruvar;

- Vezano uz sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji formirana je međuresorna radna skupina koju koordinira Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, a MZO je član radne skupine;
- U okviru Natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih u školskoj godini 2021./2022. MZO je financirao 142 projekta organizacija civilnog društva u iznosu od 1.855.654,32 EUR [13.981.427,46 HRK] od čega u okviru prioritetnog područja povezanog s prevencijom nasilja i promocijom univerzalnih vrijednosti 50 projekata u iznosu od 728,114,12 EUR [5.485.975,95 HRK], među ostalim i sljedeće projekte:
 - o Misli zdravo, Domine-organizacija za promicanje ženskih prava – 11.502,64 EUR [86,666,67 HRK]
 - o I mi smo dio društva, Udruga žena Romkinja Romsko srce – 14.599,51 EUR [110.000,00 HRK]
 - o Učenjem za budućnost bez nasilja prema ženama, Centar za žene žrtve rata, ROSA – 12.605,13 EUR [94.973,33 HRK]
 - o ACT – Aktivno do promjene!, Ženska soba – Centar za seksualna prava – 9.909,97 EUR [74.666,67 HRK]

Predviđeno je da MZO u okviru navedenog natječaja, u školskoj godini 2022./2023. financira 133 projekta organizacija civilnog društva u iznosu od 1.797.462,98 EUR, od čega 34 projekta u okviru prioritetnih područja povezanih s odgojem i obrazovanjem za osobni i socijalni razvoj, solidarnost, socijalnu uključenost i opće ljudske vrijednosti; odgojem i obrazovanjem za mir i nenasilno rješavanje sukoba te odgojem i obrazovanjem za ljudska prava, odgovornost i aktivno građanstvo u iznosu od 431.414,13 EUR.

S ciljem uključivanja i zadržavanja pripadnika ranjivih skupina u obrazovanju, uključujući djevojke pripadnice romske nacionalne zajednice, MZO redovito raspisuje javne natječeaje za dodjelu državnih stipendija za učenike srednjih škola i studente pripadnike romske nacionalne manjine upisane na sveučilišne, stručne i poslijediplomske studije na visokim učilištima.

- **Mjera 9: Osnažiti mrežu nacionalnih stručnjaka/inja za rodnu perspektivu (instruktori/ce, savjetnici/e, koordinatori/ce i dr.)**

- Nositelji: MORH, MUP
- Indikator: broj provedenih aktivnosti
- Rok: siječanj 2020.

Podaci o provedbi

MORH – U potpori osnaživanja mreže stručnjaka za integraciju rodne perspektive u OSRH-u te u skladu s preuzetim obvezama iz Zajedničke direktive NATO strateških zapovjedništava Bi-SCD 40-1 i NATO/EAPC Plana djelovanja za implementaciju NATO/EAPC politike o ženama, miru i sigurnosti, Odlukom ministra obrane odobreno je upućivanje polaznika/sudionika iz MORH-a/OSRH-a u razdoblju izvješćivanja na raspoložive tematske edukacije koje se provode u NCGM-

u, ESDC-u⁵¹ i PSOTC-u⁵². Također, slijedom navedenog, te u skladu sa zaprimljenim pozivima, pripadnici OSRH-a su u 2022. godini realizirali aktivnosti na tečaju *Utility of Gender in Peace Support Operations Course* u PSOTC, održanom u 2021. godini u Bosni i Hercegovini, gdje su sudjelovala 2 polaznika (1 žena i 1 muškarac). Na istom tečaju održanom 2022. godine sudjelovala je jedna pripadnica OSRH-a. Nadalje, na online tečaju *NATO Gender Focal Point Online Course* provedenog u organizaciji NCGM-a u 2022. godini, sudjelovalo je 3 pripadnika OSRH-a (1 žena i 2 muškarca).

Tijekom proteklih godina, OSRH je osposobio 8 certificiranih pripadnika OSRH-a (4 žene i 4 muškarca) za rodno savjetnika upućivanjem na tečajeve GENAD i GFA u NCGM-u. Na tečaj u okviru ESDC-a, do sada su upućena 2 pripadnika OSRH-a (1 žena i 1 muškarac). Kroz NCGM tečaj polaznici se osposobljavaju za zadaću savjetnika za rodnu perspektivu u vojnim operacijama na strateškoj i operativnoj razini, dok je cilj EU tečaja osposobiti polaznike za učinkovitu operacionalizaciju rodne perspektive u kontekstu ZSOP-a, uključujući misije i operacije EU-a. Nadalje, MORH ističe kako je jedna (deveta) časnica, iako bez prethodnog formalnog osposobljavanja, stekla iskustvo kao rodna savjetnica u vojnim operacijama izravnim postavljenjem na dužnost GENAD u NATO operaciji potpore miru ISAF/RSM u Afganistanu.

Kako bi se povećao broj obučeni stručnjaka iz područja rodne perspektive u MORH-u i OSRH-u te kako bi se izgradila jaka mreža certificiranih NATO instruktora za rodnu perspektivu u vojnim operacijama, zajedno s NCGM-om i RACVIAC-om, u svibnju 2014. godine organiziran je prvi tečaj za instruktore rodne perspektive u vojnim operacijama (GToT tečaj)⁵³ koji se u narednim godina nastavio održavati.

Tako se tijekom razdoblja izvješćivanja održao sedmi i osmi GToT. Sedmi po redu GToT tečaj je proveden 2021. godine te je među 21 polaznika iz 8 država članica i partnera RACVIAC-a tečaj završilo 10 pripadnika OSRH-a (2 žene i 8 muškaraca). U provedbi tečaja je bilo stalno angažirano šest certificiranih instruktora iz šest država članica i partnera RACVIAC-a uključujući jednu pripadnicu OSRH-a kojoj je povjerena i uloga administratorice tečaja. U potpori provedbe pojedinih tema/vježbovni aktivnosti i završnog ispita angažirano je dodatnih 7 certificiranih instruktora iz OSRH-a (2 žene i 5 muškaraca). Osmo generacija GToT tečaja provedena je 2022. godine, a završilo ga je 19 polaznika (12 žena i 7 muškaraca) iz 9 država članica i partnera RACVIAC-a, a među kojima su bila 3 pripadnika OSRH-a (2 žene i 1 muškarac). U provedbi tečaja bilo je 6 certificiranih instruktora NATO-a u stalnom angažmanu iz 5 država članica i partnera RACVIAC-a, uključujući jednu pripadnicu OSRH-a kojoj je povjerena i uloga administratorice tečaja te jedan pripadnik OSRH-a u ulozi voditelja sindikata. U potpori provedbe pojedinih tema/vježbovni aktivnosti i završnog ispita angažirano je dodatnih 5 certificiranih instruktora iz OSRH-a (3 žene i 2 muškarca).

Zaključno s 31. prosincem 2022. godine, kroz GToT, ukupno je osposobljeno odnosno certificirano 61 djelatnika/pripadnika MORH-a i OSRH-a, uključujući jednu državnu službenicu (od čega 36 žena i 25 muškaraca). Također, kroz GENAD i GFA programe u NCGM-u osposobljeno je 8 pripadnika OSRH-a (4 žene i 4 muškarca – od kojih je 5 osposobljeno i za instruktora rodne perspektive u vojnim operacijama kroz prethodno navedeni GToT tečaj).

⁵¹ *European Security and Defence College*, Kraljevina Španjolska/Kraljevina Nizozemska

⁵² *Peace Support Operations Training Centre*, Bosna i Hercegovina

⁵³ Obuku prvog GToT tečaja je proveo Mobilni obučni tim (MTT) iz NCGM-a zajedno s djelatnicima SMVO „Josip Briški“, a koji su ranije obučeni u NCGM-u kao instruktore. Tečaj je organiziran kao regionalni, ali je OSRH, kao jedan od suorganizatora, imao poseban status te je tako dodatno obučeno i certificirano 16 instruktora za rodnu perspektivu.

MORH napominje kako je planiran daljnji nastavak suradnje OSRH-a s RACVIAC-om i NCGM-om u organizaciji i provedbi GToT tečaja jednom godišnje. Predviđeno je da se polaznici, kao i prethodnih godina, primaju prioritarno iz država članica i partnera RACVIAC-a (21 od 28) te NATO-a i NORDEFECO-a⁵⁴ (7 od 28).

MUP – Policijska akademija kroz obrazovni program posvećen rodnoj ravnopravnosti i suzbijanju nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja kontinuirano jača kompetencije policijskih službenika i službenica u kontekstu rodne perspektive. Tijekom 2021. godine u sklopu dva zasebna programa specijalizacije je educirano ukupno 169 policijskih službenika/službenica. Spomenuti programi odnose se na „Tečaj rukovođenja postupanjem policije u predmetima nasilja u obitelji“ u sklopu kojeg je održano 7 tečajeva za 137 policijska službenika/ce i „Radionica za policijske službenike i pravosudne dužnosnike o odredbama domaćeg i europskog zakonodavstva usmjerenih na suzbijanje i prevenciju nasilja u obitelji“ u sklopu koje su održane 2 radionice za 32 policijska službenika. Tijekom 2022. godine, u suradnji Policijske akademije i PA, provedena je radionica za policijske službenike i pravosudne dužnosnike o odredbama domaćeg i europskog zakonodavstva koje su usmjerene na suzbijanje i prevenciju nasilja u obitelji za 15 polaznika, od čega 9 žena i 6 muškaraca.

U svrhu stručnog osposobljavanja policijskih službenika – voditelja/pomoćnika voditelja Operativno-komunikacijskih centara policijskih uprava, te šefova smjena/pomoćnika šefova smjena operativnih dežurstava policijskih postaja provedeno je 7 tečajeva rukovođenja postupanjem policije u predmetima nasilja u obitelji, a koji je uspješno završio 131 policijski službenik, od čega 27 žena i 104 muškarca.

Osim toga, u svrhu specijalističkog stručnog osposobljavanja policijskih službenika kriminalističke policije za samostalno postupanje u prevenciji i suzbijanju maloljetničke delinkvencije, u predmetima kaznenopravne zaštite djece, te nasilju u obitelji proveden je „Specijalistički tečaj za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu mladeži i obitelji“ koji je uspješno završilo 19 policijskih službenika, od kojih 13 žena i 6 muškaraca.

- **Mjera 10: Uspostaviti referentni centar i standarde osposobljavanja stručnjaka/inja za rodnu perspektivu u misijama i operacijama**
 - Nositelji: MORH, MUP
 - Indikator: uspostava referentnog centra i broj provedenih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH, MUP – Potreba i mogući provedivi modaliteti uspostave referentnog centra, kao i određivanje standarda osposobljavanja stručnjaka za rodnu perspektivu u misijama i operacijama razmotrit će se u nadolazećem razdoblju, imajući u vidu postojeće standarde NATO/NCGM-a i drugih relevantnih organizacija (UN i EU).

- **Mjera 11: Provoditi posebne projekte za osposobljavanje instruktora/ica iz drugih država za implementaciju rodne perspektive, odnosno provedbu rez. VSUNoŽMS**

⁵⁴ *Nordic Defence Cooperation*

- Nositelji: MORH, MUP
- Indikator: broj provedenih aktivnosti
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Tijekom razdoblja izvješćivanja provedeni su GToT tečajevi u organizaciji NCGM-a (vidi podatke pod Mjerom 9 na str. 23. i 24.).

Nadalje, MORH i OSRH su pružili potporu Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova u provedbi projekta „Osnaživanje žena i podrška u Oružanim snagama i mirovnim misijama Republike Hrvatske – *Strengthening and supporting women in the army force and in peace missions of the Republic of Croatia*“ (2021.) u smislu omogućavanja provedbe ankete među ciljanom skupinom pripadnica OSRH-a. Projekt je financirala Vlada SAD-a uz podršku Veleposlanstva SAD-a u RH, a pored Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova projektu se kao partnerska organizacija priključila udruga CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje. Cilj projekta je bio izvršiti analitički uvid o položaju žena u OSRH-u i operacijama potpore miru kojima OSRH daje doprinos.

Predviđeno je da se u okviru MORH-a/OSRH-a tijekom nadolazećeg razdoblja raspravlja o potrebi i mogućim provedivim modalitetima uspostave eventualnog referentnog centra kao i o određivanju standarda osposobljavanja stručnjaka za područje rodne perspektive u vojnim operacijama imajući u vidu eventualne standarde/preporuke relevantnih organizacija kao što su NATO, NCGM, UN ili EU.

- **Mjera 12: Provoditi preduputnu obuku za polaznice iz drugih država za upućivanje u mirovne misije i operacije UN-a**

- Nositelji: MVEP, MORH, MUP
- Indikator: broj polaznica iz drugih država koje su sudjelovale u obuci
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP, MORH i MUP u okviru SMVO „Josip Briški“ provode tečajeve obuke policijskih službenica za upućivanje u UN-ove mirovne misije⁵⁵ koji su otvoreni i za sudjelovanje stranih polaznica. Ovaj zajednički projekt MVEP-a, MORH-a i MUP-a provodi se od 2015. godine u SMVO-u „Josip Briški“ u Rakitju, kao podrška sudjelovanju žena u mirovnim misijama i operacijama⁵⁶ Dvotjedni tečaj za policajke iz trećih država integriran je u jednomjesečni međunarodni tečaj za vojne promatrače⁵⁷ čime se dodatno naglašava važnost vojno-civilne suradnje i rodnih aspekata u provedbi mirovnih operacija, te uvježbava rad u multinacionalnom okruženju. Dosad je tečaj pohađalo više od 50 polaznica iz svih dijelova svijeta koje su uspješno obučene za sudjelovanje u mirovnim misijama UN-a. Zadnji, peti po redu tečaj za inozemne policijske službenice, održan je u svibnju 2019. godine, a pohađale su ga polaznice iz Ukrajine, Kolumbije, Malija, Makedonije i Kosovo. Napominje se da SMVO „Josip Briški“ provodi tečajeve

⁵⁵ UNPOC tečajevi

⁵⁶ Sukladno obvezi preuzetoj na *Peacekeeping Summitu* u rujnu 2014. u New Yorku.

⁵⁷ UNMOC tečajevi

koji su otvoreni i za sudjelovanje stranih polaznika te da je u mogućnosti organizirati i provesti ciljane tečajeve prema zahtjevu korisnika. Od stranih polaznika, na ponuđenim tečajevima u 2021. godini, sudjelovalo je 3 pripadnika stranih oružanih snaga na UNMOC tečaju, dok je u 2022. godini na navedenom tečaju sudjelovalo 14 pripadnika stranih oružanih snaga od čega 2 žene i 12 muškaraca.

MVEP navodi da u okolnostima epidemioloških ograničenja uslijed pandemije COVID-19⁵⁸, te potom i sanacije posljedica pandemije bolesti COVID-19 na nacionalnoj razini, kao i borbe za konačnim okončanjem pandemije u međunarodnom kontekstu, MVEP nije bio u mogućnosti organizirati UNPOC tečajeve, te ističe kako se nastavak organizacije tečajeva planira tijekom 2024. godine.

- **Mjera 13: U scenarije za vježbe (simulacijske i terenske) koje se provode na resornoj ili međuresornoj razini ugraditi pitanja povezana s rodnom perspektivom**
 - Nositelji: MORH, MUP
 - Indikator: broj provedenih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – OSRH je sudjelovao u 9 vojnih vježbi tijekom 2021. godini u čijim su scenarijama posebno ugrađena pitanja povezana s rodnom perspektivom (4 međunarodne, 1 bilateralna i 3 nacionalne vojne vježbe). Tijekom 2022. godine OSRH je sudjelovao u 18 vojnih vježbi od kojih je 7 bilo nacionalnih, dok ih je 11 bilo međunarodnih. Od 11 međunarodnih vojnih vježbi, 6 ih je provedeno u RH pod vodstvom ili u suorganizaciji OSRH-a i saveznika.

MUP – Tijekom 2021. godine pitanja povezana s rodnom perspektivom bila su ugrađena u 3 nacionalne vježbe – simulacijsko-komunikacijsku vježbu „ASAR 2021-1“, stožernu (koordinacijsku) vježbu „ASAR 2021-2“ te pokazno-terensku vježbu „ASAR 2021-3“ koje je provodilo Ravnateljstvo civilne zaštite. Nadalje, Ravnateljstvo civilne zaštite je sudjelovalo na jednoj međunarodnoj vježbi u organizaciji NATO-a u koju je ugrađeno pitanje rodne perspektive, a provedena je u Sjevernoj Makedoniji pod nazivom *North Macedonia 2021*.

Tijekom 2022. godine su se kontinuirano poduzimale mjere i radnje koje se tiču obveze ugrađivanja pitanja povezanih s rodnom perspektivom u scenarije za (simulacijske i/ili terenske) vježbe koje se provode na (među)resornoj razini, pri čemu je posebna pozornost bila posvećena implementaciji elemenata rodne perspektive tijekom svih stručno-edukacijskih aktivnosti koje su ustrojstvene jedinice Uprave kriminalističke policije provele tijekom prošle godine u sklopu Plana policijskog obrazovanja. Ujedno se naglašava kako su u svim obrazovnim aktivnostima, a koje se provode na Policijskoj akademiji i koje imaju oblik praktične/simulacijske nastave, uključeni sadržaji poštivanja temeljnih ljudskih prava i rodne perspektive.

⁵⁸ S obzirom da tečaj zahtijeva interakciju uživo i nije ga moguće održati bez fizičke prisutnosti polaznika/ca.

2. PARTICIPACIJA

CILJ 1: Uvođenje rodne ravnoteže u aktivnosti sigurnosno-obrambenog sustava

- **Mjera 1: Poticati zapošljavanje žena unutar sigurnosno-obrambenog sustava te povećavati broj žena na višim i čelnim položajima, u skladu sa spolnom strukturom organizacije sigurnosno-obrambenog sustava**
 - Nositelji: MORH, MUP, UVNS, SOA
 - Indikator: ukupan broj žena te broj žena na višim i čelnim položajima
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Kampanje za privlačenje osoblja u OSRH-u su usmjerene podjednako na žene i na muškarce. Procesi selekcije i odabira za žene su u osnovi isti kao i za muškarce, uvažavajući propisane kriterije prema dobi i spolu.

U OSRH-u je zaključno s 31. prosincem 2022., u kategoriji generala, broj žena ostao isti kao i prethodnih godina: 2021., 2020., 2019., 2018. i 2017. godine, s jednom ženom među ukupno 30 generala, što čini udio od 3,33 %. Najviši čin u koji je do sada promaknuta žena i dalje je visoki čin brigadnog generala. Među visokim časnicima razine brigadira žena je 8,50 %, što je povećanje u odnosu na prethodnu 2021. godinu kada je udio iznosio 7,34 %, kao i 2020. godinu kada je udio bio 6,73 % te na 2019. godinu kada je udio iznosio 5,56 %.

Udio žena na zapovjednim i voditeljskim dužnostima u 2022. godini u MORH-u i OSRH-u iznosio je 12,08 %, što je blago povećanje u odnosu na 2021. godinu kada je taj udio iznosio 12,04 %, te na 2020. godinu kada je iznosio 11,59 %, odnosno 2019. godinu kada je bio 10,95%, te 2018. kada je bio 10,35%. U upravnom dijelu MORH-a u 2022. godini na voditeljskim dužnostima bilo je 36,92 % žena, dok je u OSRH-u na zapovjednim dužnostima bilo 10,44 %. Sličan je udio u odnosu na 2021. godinu kada je na voditeljskim dužnostima bilo 36,08 % žena, a na zapovjednim 10,49 %, odnosno na 2020. godinu kada je na voditeljskim dužnostima bilo 36,36% žena, a na zapovjednim 10,04 %.

Tijekom 2022. godine u MORH-u su na dužnosti načelnice sektora bile postavljene 4 žene, dok je muškaraca bilo 9, što je povećanje u odnosu na godinu ranije kada su samo 2 žene bile na navedenoj dužnosti. Udio žena među voditeljima službi je u 2022. godini bio 40,48 %, jednako kao i godinu ranije. Na dužnosti ravnatelja uprave u 2022. godini bile su 2 žene i 2 muškarca, jednako kao i u 2021. godine, dok je 2020. i 2019. godine jedna žena bila ovlaštena za obavljanje dužnosti ravnatelja uprave (od ukupno 4 uprave).

U kontekstu navedenoga vrijedi spomenuti kako je tijekom 2021. godine završeno znanstveno istraživanje u okviru doktorske disertacije „Odrednice položaja žena u obrambenom sustavu Republike Hrvatske“, obranjeno na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a u okviru kojeg je MORH pružio potporu istraživanju na uzorku od gotovo 900 ispitanika, odnosno 450 žena i 445 muškaraca djelatnih vojnih osoba OSRH-a.

MUP – MUP navodi da je 31. prosinca 2022. godine od ukupno 25.734 zaposlenih osoba, 8.046 bilo osoba ženskog spola, što je činilo udio od 31,27 %. Na rukovodećim radnim mjestima u MUP-u se nalazilo 696 osoba ženskog spola što je činilo udio od 15,85 %. Od tog broja, 577 osoba ženskog spola se nalazi na rukovodećim radnim mjestima policijskih službenica, dok su 119 osobe

ženskog spola bile na rukovodećim radnim mjestima državnih službenica. Također, MUP navodi da je danom 31. prosinca 2021. godine od ukupno 25.860 zaposlenih osoba u MUP-u, 8.010 bilo osoba ženskog spola što je činilo udio od 30,97 %. Na rukovodećim radnim mjestima u MUP-u se nalazilo 723 osobe ženskog spola što je činilo udio od 15,01 %. Od tog broja, 560 osoba ženskog spola se nalazilo na rukovodećim radnim mjestima policijskih službenica, dok je 163 osoba ženskog spola bilo na rukovodećim radnim mjestima državnih službenica.

UVNS – UVNS navodi da je zaključno s 31. prosinca 2021. udio žena u odnosu na ukupan broj zaposlenika u UVNS-u činio je 53 %. U odnosu na ukupan broj rukovodećih radnih mjesta, uključujući predstojnika UVNS-a, udio žena iznosio je 45 %. Podaci za 2022. godinu su skoro identični – udio žena u odnosu na ukupan broj zaposlenika u UVNS-u je činio 52 %, dok u odnosu na ukupan broj rukovodećih radnih mjesta, udio žena činio je 45 %.

SOA kontinuirano osnažuje ulogu žena u sigurnosno-obavještajnom radu, ostvarujući stalni trend rasta u skladu s mogućnostima koje pruža unutarnje ustrojstvo SOA-e. Od ukupnog broja zaposlenih u 2021. godini 39,50 % činile su žene. Na višim i čelnim radnim mjestima bilo je raspoređeno 27 % žena, dok je u sjedištu SOA-e na čelnim mjestima bilo 34,20 % žena. Isti podaci su i za 2022. godinu s razlikom da je na čelnim pozicijama ostvaren manji pomak što se tiče raspoređenosti žena – 35,78 %. Od ukupnog broja redovnih promaknuća u zvanje, promaknuto je 36,72 % žena. Ukupni broj žena u SOA-i kao i broj žena na višim i čelnim položajima jasno upućuju na sustavnu provedbu zadane mjere.

- **Mjera 2: Razvijati rodno osjetljiv pristup profesionalnom razvoju unutar sigurnosno-obrambenog sustava**
 - Nositelji: MORH, MUP, UVNS, SOA
 - Indikator: broj žena upućenih na osposobljavanje; broj promaknutih/pohvaljenih/nagrađenih žena; broj žena raspoređenih na višu dužnost
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH - Pri promaknućima, pohvalama i nagradama, u MORH-u i OSRH-u, sukladno uvjetima, zakonskim i podzakonskim propisima, vrednovanje zasluga djelatnika i djelatnica provodi se podjednako, te s obzirom da žene uživaju jednaka prava nije zapriječeno njihovo ostvarivanje prava u odnosu na muškarce.

U 2021. godini ukupno je promaknuto 13,86 % žena, od toga je među časnicima 22,34 % žena, među dočasnicima 8,33 % žena te među vojnicima 7,65 %. Nastavak je ovo uzlaznog trenda posljednjih godina, kada je u 2020. godini promaknuto 13,71 % žena, a u 2019. godini 12,27 % žena. U 2022. godini je promaknuto 12,59 % žena, od toga je među časnicima 20,59 % žena, među dočasnicima 7 % žena te među vojnicima 11,44 %. Udio žena pohvaljenih i nagrađenih u 2022. godini iznosio je 12,24 % što je povećanje u odnosu na godinu ranije kada je taj udio iznosio 10,31 %.

Od broja dodijeljenih prvih činova (časnici, dočasnici i vojnici) u 2022. godini, 16,67 % žena dobilo je prvi čin. Od toga je među časnicima 34,51 % žena, među dočasnicima 11,71 % žena te 12,06 % vojnkinja. U odnosu na 2021. i 2020. godinu radi se o povećanju udjela žena kojima je dodijeljen prvi čin, a koji je u 2021. godini iznosio 16,43 % odnosno u 2020. godini 14,38 % žena.

MUP navodi da je tijekom 2021. godine bilo nastavljeno kontinuirano osposobljavanje zaposlenika na svim razinama, od kojih su 43 % bile žene, odnosno od ukupno 107 polaznika svih oblika izobrazbe žena je bilo 46. Tijekom navedenog razdoblja promaknuto je u više zvanje ukupno 1.780 policijskih službenika, od kojih su 369 bile žene, što čini udio od 20,73 %. Na bolje plaćena radna mjesta u istom razdoblju raspoređeno/premješteno je 1.102 zaposlenika, od kojih je 960 policijskih službenika. Od tog broja 228 je policijskih službenica, što je činilo udio od 23,75 %. Preostalih 142 zaposlenika koji su premješteni imaju status državnih službenika i namještenika, od kojih je 119 žena ili 83,80 %. Istovremeno, ukupno 1.186 policijskih službenika nagrađeno je godišnjim ili prigodnim nagradama, bilo pojedinačnim ili skupnim, od kojih je 159 žena što je činilo udio od 13,41 %. U istom razdoblju nagrađena je i jedna žena u statusu državnog službenika i namještenika. Spomenicom domovinske zahvalnosti tijekom 2021. godine odlikovano je ukupno 127 zaposlenika, od kojih je 50 žena, što čini udio od 39,40 %. Od navedenog ukupnog broja odlikovanih zaposlenika 90 je policijskih službenika, dok je preostalih 37 zaposlenika u statusu državnih službenika i namještenika. Unutar 90 odlikovanih policijskih službenika 21 je žena što je činilo udio od 23,40 %, dok je od 37 odlikovanih državnih službenika i namještenika bilo 29 žena što je činilo udio od 78,38 %. Također, u 2022. godini je nastavljeno kontinuirano osposobljavanje zaposlenika na svim razinama, te se osposobljavalo 24,22 % žena. Tijekom navedenog razdoblja promaknuto je u više zvanje ukupno 3.399 policijskih službenika, od kojih su 843 bile žene što čini udio od 24,80 %. Na bolje plaćena radna mjesta u istom razdoblju raspoređeno/premješteno je 1.999 zaposlenika, od kojih je 1.686 policijskih službenika. Od tog broja 344 je policijskih službenica, što čini udio od 20,40 %. Preostalih 313 zaposlenika koji su premješteni imaju status državnih službenika i namještenika, od kojih je 217 žena ili 69,33 %. Istovremeno, ukupno 1.106 policijskih službenika nagrađeno je godišnjim ili prigodnim nagradama, bilo pojedinačnim ili skupnim, od kojih su 157 bile žene, što čini udio od 14,20 %. U istom razdoblju nagrađena je i 21 žena u statusu državnog službenika i namještenika. Spomenicom domovinske zahvalnosti tijekom 2022. godine odlikovano je ukupno 145 zaposlenika, od kojih su 64 žene. Od navedenog ukupnog broja odlikovanih zaposlenika 98 je policijskih službenika, dok je preostalih 47 zaposlenika u statusu državnih službenika i namještenika. Unutar 98 odlikovanih policijskih službenika 22 su žene, što čini udio od 22,45 %, dok je od 47 odlikovanih državnih službenika i namještenika bilo 42 žene, što čini udio od 89,36 %.

UVNS kontinuirano provodi stručno usavršavanje zaposlenika na svim razinama, te su u 2021. godini, u odnosu na ukupan broj zaposlenika upućenih na stručno usavršavanje, 92 % su činile žene. U 2022. godini, u odnosu na ukupan broj zaposlenika upućenih na stručno usavršavanje, 77 % su činile žene. Tijekom razdoblja izvješćivanja na višim rukovodećim radnim mjestima, od ukupnog broja raspoređenih 50% se odnosilo na žene.

SOA – Službene osobe SOA-e primaju pohvale, priznanja i nagrade sukladno ostvarenim izvanrednim rezultatima rada u području zaštite nacionalne sigurnosti, te kriterij spola nije odlučan pri njihovoj dodjeli. Tijekom 2021. godine na razini cijele SOA-e dodijeljeno je ukupno 24 pohvala, priznanja i nagrada, od čega je 9 priznanja dodijeljeno ženama (37,50%), koje su kao službene osobe SOA-e izrazito motivirane i uspješne u svom radu i djelovanju te u skladu s tim i nagrađivane. Podaci za 2022. godine su i bolji – dodijeljeno je ukupno 29 pohvala, priznanja i nagrada od čega je 14 pohvala, priznanja i nagrada dodijeljeno ženama (48,28 %). Promaknuća u viša zvanja vezana su uz uvjete iz propisa o unutarnjem ustrojstvu i unutarnjem redu SOA-e i osobne uvjete (npr. godišnja ocjena, disciplinska kazna i sl.) te se ostvaruju po ispunjenju svih potrebnih uvjeta bez obzira na spol. Nadalje, svim službenicima SOA-e neovisno o spolu

omogućeno je kontinuirano osobno i stručno usavršavanje kroz specijalističke tečajeve i edukacije. Tijekom 2022. godine, 33,50 % edukacija odnosilo se na tečajeve koje su pohađale žene.

CILJ 2: Povećanje zastupljenosti žena u aktivnostima i u procesima donošenja odluka na području sigurnosti, obrane i izgradnje mira

- **Mjera 1: Povećati broj žena vojnih izaslanica u veleposlanstvima i stalnim misijama Republike Hrvatske pri međunarodnim organizacijama u čiju nadležnost pripadaju poslovi međunarodne sigurnosti**
 - Nositelj: MORH
 - Indikator: broj žena vojnih izaslanica
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH navodi kako se svi kandidati/kinje za dužnosti u inozemstvu (vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima) odabiru u skladu s Odlukom o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje, odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima od 13. travnja 2016. godine⁵⁹. Odabir za navedene dužnosti vrši se na temelju dostavljenih prijava i na temelju zadovoljavanja postavljenih uvjeta neovisno o spolu. Tijekom razdoblja izvješćivanja je nastavljeno s poticanjem aktivnog prijavljivanja žena na svim natjecanjima za međunarodne pozicije. Svi kandidati/kinje za dužnosti u inozemstvu (vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima) odabiru se u skladu s Odlukom o osnivanju Povjerenstva MORH-a za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje, odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima.

Tijekom 2021. godine na mandat su upućene 3 žene – viša stručna savjetnica u Obrambenom odjelu u SPRH pri NATO-u, Kraljevina Belgija; časnica u Nacionalnom Vojnom predstavništvu RH pri NATO ACO⁶⁰ SHAPE, Kraljevina Belgija te još jedna časnica na dužnost u RACVIAC-u, Republika Hrvatska. Nadalje, tijekom 2022. godine na dužnosti u inozemstvu upućene su ukupno 2 žene – stožerna časnica u HQ MND-C (*Headquarters Multinational Division Centre*), Szekesfehervar, Mađarska, te stožerna časnica u Vojnom predstavništvu Republike Hrvatske pri NATO i EU, Bruxelles, Kraljevina Belgija.

- **Mjera 2: Povećati broj žena na rukovodećim položajima u službi vanjskih poslova, uključujući broj veleposlanica na čelu diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske, osobito pri međunarodnim organizacijama u čiju nadležnost pripadaju poslovi međunarodne sigurnosti**
 - Nositelj: MVEP

⁵⁹ Klasa: 023-03/16-03/1, Urbroj: 512-01-16-169

⁶⁰ *Allied Command Operations*

- Indikator: broj žena na rukovodećim položajima u službi vanjskih poslova i broj veleposlanica na čelu diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP – Krajem 2022. godine, od ukupno 1.083 zaposlenih, bilo je 614 žena i 469 muškarca. Udio žena u obnašanju dužnosničkih položaja se povećao s obzirom na preuzimanje dužnosti glavne tajnice MVEP-a (uz jednu državnu tajnicu od sveukupno 3 državna tajnika). Žene i dalje prevladavaju na svim ostalim rukovodećim položajima, osim ravnateljskog (5 muškarca, 3 žene) – 19 načelnica sektora u odnosu na 7 načelnika te 45 voditeljica službi u odnosu na 35 voditelja, te i dalje vode ustrojstvene jedinice u čijoj su nadležnosti pitanja međunarodnog mira i sigurnosti (načelnica Sektora za NATO i međunarodnu sigurnost, voditeljica Službe za međunarodnu sigurnost i itd.). Zabilježena je stagnacija broja žena veleposlanica u inozemstvu (18 veleposlanica u odnosu na trenutno 42 veleposlanika, odnosno 43 veleposlanika u prethodnoj godini), dok je došlo do pada broja generalnih konzulica (trenutno dužnost šefova Generalnih konzulata obnaša 5 generalnih konzulica i 18 generalnih konzula, u odnosu na 7 generalnih konzulica te 19 generalnih konzula prethodne godine). Slijedom navedenog, razvidno je da su žene i dalje podzastupljene u obnašanju dužnosti šefica diplomatskih i konzularnih predstavništava. Ipak, ohrabruje blagi ukupan porast broja žena u najvišim diplomatskim zvanjima.

- **Mjera 3: Poticati candidature i prijavljivanje žena na više/vodeće položaje u međunarodnim organizacijama u čiju nadležnost pripadaju poslovi međunarodne sigurnosti**
 - Nositelji: MVEP, MORH, MUP
 - Indikator: broj kandidiranih/prijavljenih žena za više/vodeće položaje u međunarodnim organizacijama
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Svi kandidati/kinje za dužnosti u inozemstvu odabiru se u skladu s Odlukom o osnivanju Povjerenstva MORH-a za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje, odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima. Odabir za navedene dužnosti vrši se na temelju dostavljenih prijava i na temelju zadovoljavanja postavljenih uvjeta neovisno o spolu. Usprkos nastavku poticanja aktivnog prijavljivanja žena na svim natječajima za međunarodne pozicije, trend slabije zastupljenosti žena na dužnostima u međunarodnim organizacijama kao i u vojno-diplomatskim predstavništvima se nastavio. MORH napominje da zakonska i podzakonska regulativa ne sprječava imenovanje žena na ovakve pozicije, ali je primjetan njihov slabiji interes i odaziv za prijavu. U međunarodnim okvirima, podsjeća se kako je u 2016. godini pripadnica OSRH-a, ujedno prva generalica Hrvatske vojske, upućena na mandat na dužnost zamjenice direktora u RACVIAC -u, sa sjedištem u Rakitju, Republika Hrvatska.

U 2021. godini je objavljeno 19 internih oglasa/natječaja (upućivanje na dužnost tijekom 2022. godine). Na iste se javilo ukupno 6 žena od kojih jedan dio nije ispunio uvjete. Tijekom 2021.

godine na mandat su upućene 3 djelatnice. U 2022. godini su objavljena 22 natječaja za dužnosti u inozemstvu i međunarodnim organizacijama te su 3 djelatnice upućene na dužnost u inozemstvu.

MUP navodi da se natječaji za sudjelovanje u civilnim misijama ZSOP-a u kojima mogu sudjelovati policijski službenici MUP-a temeljem Odluka Vlade Republike Hrvatske, upućuju svim ustrojstvenim jedinicama MUP-a kako bi zainteresirani kandidati/kinje koji ispunjavaju potrebne uvjete, mogli izraziti interes za nominaciju. U natječaje su uključena sva raspoloživa radna mjesta u misijama, uključujući i više/vodeće pozicije, što ovisi o trenutno raspoloživim radnim mjestima. U natječajima koje priprema i objavljuje EEAS izričito se navodi kako EU teži ujednačavanju zastupljenosti žena i muškaraca u misijama ZSOP-a u skladu s rez. VSUNoŽMS 1325, te se isto treba primjenjivati u selekcijskim postupcima u državama članicama.

Slijedom preuzete obveze⁶¹, MUP je tijekom 2021. godine uputio 17 službenika u Stalne snage Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex), od kojih su 3 žene. Tijekom 2021. godine jedna policijska službenica je sekundirana u Frontex na radno mjesto u *Operational Response Division* kao *Advanced Level Document Officer/Operational Support Officer*. Slijedom navedene obveze, trenutno se u Frontex-u nalazi 19 policijskih službenika MUP-a od čega su 2 policijske službenice i 17 policijskih službenika. Također, u Frontex-u se trenutno nalaze 3 policijska službenika kao sekundirano osoblje od čega je jedna policijska službenica na radnom mjestu *Advanced Level Document Officer/Operational Support Officer, Operational Response Division*.

Agencija Europske unije za izvršavanje zakonodavstva (EUROPOL) u svibnju 2021. godine pozvala je države članice za prijavu kandidata koji će biti uvršteni na rezervnu listu – „bazen“ budućih sekundiranih nacionalnih stručnjaka (SNE), koji bi se na tri mjeseca mogli upućivati u *hotspot-ove* u aranžmanu EUROPOL-a. Slijedom navedenog poziva, MUP je nominirao 20 policijskih službenika. Selekcijskim postupkom koji je proveo EUROPOL, odabrano je 9 policijskih službenika, od čega su 3 žene, te se njihovo angažiranje u nekom od *hotspot-ova* (Italija, Grčka, Cipar) očekuje u predstojećem razdoblju.

Tijekom 2021. godine jedna policijska službenica je upućena, te je sudjelovala u radu EUROPOL-a u *hotspot-u* na Cipru kao sekundirani nacionalni stručnjak – *Guest Officer*. Također, tijekom 2022. godine jedna policijska službenica je sudjelovala u radu EUROPOL-a, u *hotspot* u Grčkoj također kao sekundirani nacionalni stručnjak *Guest Officer*, dok je jedna policijska službenica sudjelovala na Preduputnom treningu EUROPOL-a u Grčkoj, a potom je upućena na rad u EUROPOL, u *hotspot* na Cipru kao sekundirani nacionalni stručnjak *Guest Officer*.

Tijekom 2022. godine dvije resorne predstavnice MUP-a su raspoređene na radno mjesto savjetnica u Stalno predstavništvo Republike Hrvatske pri Europskoj uniji i Europskoj zajednici za atomsku energiju, u Bruxellesu.

MVEP kontinuirano potiče i podržava candidature zainteresiranih diplomatkinja, te ostalih hrvatskih državljanica na vodeće i druge pozicije u međunarodnim organizacijama, bilo putem izlaganja na raznim seminarima i konferencijama, pojedinačnih razgovora i sastanaka, te sukladno traženim profilima kao i individualnim stručnim kvalifikacijama i afinitetima. U tom smislu, od uspješnih kandidatura tijekom 2022. godine, ističe se imenovanje bivše ravnateljice VIII. Uprave za gospodarske poslove i razvojnu suradnju MVEP-a, Ivane Živković, pomoćnicom glavnog

⁶¹ Sukladno Uredbi 2019/1896 o europskoj graničnoj i obalnoj straži, Europskog parlamenta i Vijeća koja je stupila na snagu 4. prosinca 2019., propisana je obveza sudjelovanja država članica u Stalnim snagama Frontex-a, između ostalog, na način da dugoročno doprinose stalnim snagama upućivanjem operativnog osoblja Frontex-u kao članova timova, na razdoblje od dvije godine (kategorija 2).

tajnika UN-a, pomoćnicom administratora UNDP-a⁶² i direktoricom Regionalnog ureda za Europu i Zajednicu neovisnih država UNDP-a. Jednako tako, MVEP drži važnim imenovanje Vesne Batistić Kos, prethodno veleposlanice i stalne predstavnice RH pri Uredu UN-a u Ženevi voditeljicom Delegacije EU pri Vijeću Europe u Strasbourgu od 1. rujna 2022. godine. Također, MVEP drži važnim imenovanje hrvatske državljanke Ane Lukatele na položaj voditeljice Područnog ureda UN-a u Ukrajini od 1. rujna 2022. godine, kao i imenovanje hrvatske državljanke Vlaste Zekulić na položaj voditeljice Odjela za strateška pitanja i odnose u Savezničkom zapovjedništvu za transformacije u NATO-u od 1. rujna 2022. godine. Tijekom 2021. godine⁶³ nekoliko je hrvatskih diplomatkinja postavljeno na više položaje u EEAS-u, od toga jedna u zvanju veleposlanice, a druga zamjenice šefa EU delegacije. Nadalje, dvije hrvatske državljanke, jedna savjetnica i jedna sutkinja upućene su (sekundirane) na rad u Vijeće Europe u Strasbourgu, prva u Glavno tajništvo, odnosno Glavnu upravu za ljudska prava i vladavinu prava, a druga na Europski sud za ljudska prava, obje na razdoblje od godinu dana⁶⁴.

Što se tiče sekundiranja u Vijeću Europe, hrvatska državljanka Tamara Bogdanović, sutkinja i glasnogovornica Upravnog suda u Zagrebu, sekundirana je u svojstvu odvjetnice u Tajništvo Europskog suda za ljudska prava od 1. siječnja 2022. godine u sklopu projekta „Rekonstrukcija zgrade Općinskog suda u Splitu i promocija e-usluga“, financiranog kroz program „Pravosuđe i unutarnji poslovi“ u okviru Norveškog financijskog mehanizma. Četiri hrvatske državljanke podržane su i kandidirane na natječaj za sekundirane nacionalne stručnjake u terenskim misijama Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (u daljnjem tekstu: OESS) od kojih je jedna prošla na natječaju te je 1. veljače 2022. godine započela s mandatom u Posebnoj promatračkoj misiji OESS-a u Ukrajini. Nekoliko hrvatskih državljanke upućeno je u promatranje izbora u prekomorske države u sklopu izborna-promatračkih misija EU-a, a MVEP je na svoj trošak uputio jednu diplomatkinju u nadgledanje lokalnih izbora u Sjevernoj Makedoniji u sklopu promatračke misije OESS-a.

- **Mjera 4: Poticati sudjelovanje žena u međunarodnim misijama i operacijama (vojna i civilna komponenta)**

- Nositelji: MORH, MUP, MVEP
- Indikator: broj žena koje su sudjelovale u međunarodnim misijama i operacijama
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH navodi da se za sudjelovanje žena u međunarodnim misijama i operacijama potiče prijavljivanje svih zainteresiranih kandidata/kinja, dok se u raspisu za sudjelovanje u UN mirovnim misijama posebno ističu dopunski kriteriji UN-a⁶⁵ koji su usvojeni s ciljem povećanja

⁶²United Nations Development Programme

⁶³ Napominje se da je tijekom 2021. fluktuacija međunarodnog osoblja bila nešto manja uslijed pandemije COVID-19. Međutim, MVEP je nastavio poticati i podržavati candidature zainteresiranih diplomatkinja i ostalih hrvatskih državljanke na vodeće i druge pozicije u međunarodnim organizacijama, u skladu s traženim profilima te individualnim stručnim kvalifikacijama i afinitetima.

⁶⁴ Od ostalih mjesta se ističe sekundiranje Dijane Delaye, iz MVEP-a, u Uredu predsjednika Opće skupštine UN-a u New Yorku od 22. kolovoza 2022. i sekundiranje Ane Đukić, također iz MVEP-a, u Glavnom tajništvu NATO-a u Bruxellesu od 24. siječnja 2022. Također, hrvatska državljanka Helga Špadina sekundirana je na mjesto *Senior Communities Policy Adviser* u Misiji OESS-a na Kosovu od 14. travnja 2022.

⁶⁵ Uvedeni kroz pilot projekt 2017. godine.

zastupljenosti žena u mirovnim misijama UN-a, a u skladu i s *UN Gender Parity Strategy (UN GPS)*. Posebni kriteriji koji se odnose na žene odnosno časnice uključuju mogućnosti prijave časnica osobnog čina natporučnik s najmanje 5 godina službe u oružanim snagama, a što je niži čin od standardnog kriterija osobnog čina razine satnik-pukovnik (kriterij koji se sada odnosi samo na muškarce); kao i mogućnost prijave časnica na skraćenu rotaciju od 6 mjeseci umjesto redovne rotacije od 12 mjeseci, ukoliko je časnica majka djeteta mlađeg od 7 godina života.

U skladu s time se ističe kako je po prvi put tek 2019. godine bio zabilježen interes jedne časnice za sudjelovanje u mirovnoj misiji UN-a prema dopunskom kriteriju na osnovu posebnog uvjeta za majke s djetetom mlađim od 7 godina života⁶⁶.

Tijekom 2022. godine u mirovne misije UN-a upućeno je ukupno 15 pripadnika OSRH-a od čega četiri žene te je tako udio žena iznosio visokih 26,66 %, što je bilo iznad ciljanog iznosa udjela zastupljenosti žena od 19 % u 2022. godini prema UN GPS za države davateljice snaga. Usporedbe radi, podsjeća se kako su tijekom 2021. godine, također po standardnim uvjetima, u mirovne misije UN-a upućene 3 žene (od ukupno 14 pripadnika OSRH-a) što je predstavljalo respektabilan udio žena od 21,43 %, te je i tada udio bio iznad ciljanog iznosa zastupljenosti žena od 18 % prema UN GPS za države davateljice snaga za 2021. godinu⁶⁷.

Udio žena koje su bile angažirane u međunarodnim (UN, NATO i EU) misijama i operacijama potpore miru tijekom 2022. godine iznosio je 8,57 %, a što je veći udio gledajući zastupljenost u postotcima iz prethodnih izvještajnih godina: 6,93% u 2021.; 5,83% u 2020.; 6,09 % u 2019.; 5,03 % u 2018.; 4,88 % u 2017.; 7,32 % u 2016.; 6,01 % u 2015.; 4,37 % u 2014. te 5,98 % u 2013.

Izdvađa se kako su do povlačenja nacionalnih snaga iz NATO misije potpore miru „Odlučna potpora“ (*Resolute Support – RSM*) u Afganistanu, u kontinuitetu od 2015. do 2020., upućivane časnice Hrvatske vojske na dužnost savjetnice (mentora) za obuku žena u Specijalnim snagama Afganistanske nacionalne vojske⁶⁸ u sastavu *HRVCON Special Operations Advisory Team*⁶⁹.

MUP – U cilju poticanja sudjelovanja žena u međunarodnim misijama u kojima sudjeluje Republika Hrvatska, putem elektronskog sustava *Goalkeeper* tijekom 2021. i 2022. godine je provedeno više natječaja za sudjelovanje u civilnim misijama EU-a. U navedenim natječajima navedeno je kako EU nastoji poboljšati ravnotežu spolova u civilnim misijama u skladu s rez. VSUN 1325 te se potiče države i europske institucije da to uzmu u obzir prilikom doprinosa ZSOP-u. Jedna policijska službenica je selektirana i upućena u Savjetodavnu misiju u Ukrajini, na radno mjesto *Human Rights and Gender Adviser* od 1. kolovoza 2020. godine do 1. kolovoza 2021. godine te joj je sudjelovanje produženo za dodatnih 6 mjeseci. Tijekom navedenog razdoblja sudjelovala je na više sastanaka i konferencija na temu zločina iz mržnje, žene, mir i sigurnost, CEDAW⁷⁰ i NATO-ova politika u borbi protiv seksualnog nasilja vezanog uz sukobe, najbolje prakse za uvođenje modela jednakosti, kao i na više foruma i sastanaka na temu provedbe NAP-a za rez. VSUN 1325 na nacionalnoj i lokalnoj razini u Ukrajini. U srpnju 2021. godine završila je

⁶⁶ Časnica je upućena na rotaciju od 6 umjesto 12 mjeseci, a za vrijeme službe u misiji ipak je podnijela zahtjev za produljenje mandata na dodatnih šest mjeseci. Ovdje dodajemo kako su tijekom 2020., od ukupno 4 žene koje su upućene u mirovne misije UN-a, njih dvije upućene pod posebnim UN kriterijima tj. jedna časnica upućena je na rotaciju od šest mjeseci na osnovu djeteta, dok je druga časnica upućena u čin natporučnice. U 2022. jedna časnica je upućena u područje UN mirovne misije pod posebnim uvjetom i to u čin natporučnice (u međuvremenu je i redovno promaknuta).

⁶⁷ 2020. zastupljenost žena upućenih u mirovne misije UN-a je također bila visokih 20 %.

⁶⁸ ANASOF

⁶⁹ SOAT

⁷⁰ *Committee on the Elimination of Discrimination against Women*

tromjesečni tečaj *Gender Advisor Training* u organizaciji švedske *Folke Bernadotte Academy*. Od strane misije izabrana je za poziciju *Project Manager* za projekt naziva *Strengthening the Role of Women in Law Enforcement Agencies*.

Međunarodne mirovne misije pored aktivnosti na području obuke, mentorstva i praćenja, sve više preuzimaju funkciju strateškog savjetovanja. Aktualni trendovi kadrovskih politika uključuju i potrebu promjene potrebnih kvalifikacija i specijaliziranog znanja iz područja strateškog savjetovanja. Stoga je u svibnju 2021. godine Visoka policijska škola Njemačke uz potporu Državnog zavoda za obrazovanje i osposobljavanje policije Sjeverne Rajne-Vestfalije, organizirala online seminar na temu *Strategic Advice in International Police Missions* na kojem je sudjelovala jedna policijska službenica MUP-a. Na dva poziva za sudjelovanje u Misiji EU-a za uspostavu vladavine prava na Kosovu, EULEX Kosovo⁷¹ koja su objavljena tijekom 2022. godine nominirana je jedna policijska službenica.

Nadalje, tijekom prosinca 2021. i 2022. godine po jedna policijska službenica MUP-a sudjelovala je na tečaju *EU Missions and operations – strategic advising*⁷² u organizaciji Agencije EU-a za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva (u daljnjem tekstu: CEPOL)⁷³, koji je održan u Mađarskoj.

MVEP se zalaže za veće sudjelovanje žena u međunarodnim misijama i operacijama, posebno kad se radi o civilnim stručnjakinjama, te ih je u okviru svog djelokruga spreman podržati u svakoj prigodi. Naime, aktualni međunarodni trendovi preventivnog i civilnog djelovanja u rješavanju sukoba zahtijevaju jači naglasak na rodna pitanja i snažniju ulogu žena u mirovnim misijama i operacijama. Očekivalo se da će stupanje na snagu *Zakona o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama* (NN 14/19) potaknuti veći broj hrvatskih građana – civila raznih struka i profila, među kojima svakako i veći broj žena, na sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama. Zasad se takva očekivanja nisu ostvarila. S druge strane, MVEP je tijekom razdoblja izvješćivanja nastavio promovirati hrvatske stručnjake/inje koji su sudjelovali u EU integracijskom procesu, kao i značajnu ulogu žena u tom procesu, kroz uspješnu provedbu projekata tehničke pomoći twinning i TAIEX. Naime, u bazi stručnjaka tehničke pomoći koju vodi MVEP žene čine udio od čak 75 %. Također, ističe se podatak da je u projektima tehničke pomoći koje je proveo MVEP u razdoblju od 2012. – 2021. godine udio žena iznosio 67 %.

- **Mjera 5: Povećati prisutnost žena na svim razinama odlučivanja u nacionalnim, regionalnim i međunarodnim institucijama i mehanizmima za sprječavanje i rješavanje sukoba**
 - Nositelji: MORH, MUP, MVEP
 - Indikator: broj žena koje su sudjelovale u donošenju odluka
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

⁷¹ *The European Union Rule of Law Mission* in Kosovo

⁷² Cilj seminara bio je pružiti uvid u praksu i provedbu strateškog savjetovanja u civilnim misijama EU, uključujući tipične zadatke, izazove i uvjete za savjetodavna radna mjesta.

⁷³ *European Union Agency for Law Enforcement Training* je agencija EU-a koja osposobljavanjem potiče suradnju u izvršavanju europskog i međunarodnog zakonodavstva.

MORH – Zakonska i podzakonska regulativa ne sprječavaju imenovanje žena na pozicije koje u svom profilu sadrže odgovornost odlučivanja, odnosno vođenja te sprječavanja i rješavanja sukoba. U MORH-u/OSRH-u su uspostavljeni mehanizmi za razmatranje i predlaganje mjera za otklanjanje eventualnih nepravilnosti po pitanju ravnopravnosti ili povreda prava djelatnika MORH-a/OSRH-a, odnosno dostojanstva vojne osobe, kako slijedi – Odbor za ravnopravnost spolova, sastavljen od 7 članova od čega 5 žena i 2 muškarca, te Odbor za zaštitu dostojanstva vojne osobe, sastavljen od 7 članova, od čega su 4 žene i 3 muškaraca.

MUP – Policijska akademija je 2010. godine sklopila Ugovor o suradnji s CEPOL-om, a od 2013. godine i punopravnog članstva u EU postala je punopravna članica CEPOL-a s pravom glasa u Upravnom odboru. Član s pravom glasa i alternativni član Hrvatske su žene predstavnice Policijske akademije. Tijekom hrvatskog predsjedanja Vijećem EU-om, predstavnica Policijska akademije je obnašala funkciju zamjenice predsjednika Upravnog odbora CEPOL-a.

Nadalje, tijekom razdoblja izvješćivanja, unutar MUP-a žene su rukovodile ustrojstvenim jedinicama u čijem su djelokrugu pitanja međunarodne sigurnosti i provedbe mirovnih misija – Upravom za europske poslove, međunarodne odnose i fondove Europske unije, zatim Sektorom za europske poslove i međunarodne odnose te Službom za međunarodne odnose i mirovne misije, te slijedom navedenog i aktivno sudjelovale u donošenju odluka iz svoje nadležnosti.

MVEP u okviru svojih nadležnosti i vanjskopolitičkih aktivnosti kontinuirano ukazuje na ključnu ulogu žena u sprječavanju i rješavanju sukoba te se zalaže za snažniju prisutnost žena u svim forumima koji se bave pitanjima mira i sigurnosti. Prilikom izbora za ključne pozicije u međunarodnim organizacijama kad god je to moguće daje se prednost kandidaturama žena. Nadalje, unutar MVEP-a/V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja žene već niz godina rukovode ustrojstvenim jedinicama u čijem su djelokrugu pitanja međunarodne sigurnosti (Sektor za NATO i međunarodnu sigurnost, Služba za međunarodnu sigurnost).

3. ZAŠTITA I POSTKONFLIKTNI OPORAVAK

CILJ 1: Provedba zaštite prava žena – žrtava ratnih stradanja u Republici Hrvatskoj u cilju njihovog postkonfliktnog oporavka

- **Mjera 1: Sustavno prikupljati i analizirati podatke o stradanjima žena u Domovinskom ratu i posljedicama rata na žene u Republici Hrvatskoj**
 - Nositelj: MHB
 - Indikator: broj provedenih analiza
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MHB kontinuirano vodi evidenciju o stradanjima žena u Domovinskom ratu. Tako od 7.815 osoba razmijenjenih i oslobođenih iz neprijateljskog zatočeništva tijekom Domovinskog rata, prema službenoj evidenciji MHB-a, žene čine 12 %, tj. njih 944. Tijekom njihovog zatočeništva zabilježeni su brojni slučajevi fizičkog i psihičkog zlostavljanja, među kojima se najteži odnose na seksualna zlostavljanja. Od ukupno 1.816 neriješenih slučajeva nestalih osoba i posmrtnih

ostatka smrtno stradalih osoba u Domovinskom ratu za koje nije poznato mjesto ukopa, žena je 429 ili 23,60 %, od čega je njih 69,20 % u trenutku nestanka bilo starije od 60 godina. Od ukupnog broja identificiranih žrtava iz razdoblja Domovinskog rata (4.370), žene čine 25,40 %, odnosno njih 1.110. I prema ovim podacima najveći broj žrtava među ženskom populacijom bio je stariji od 60 godina.

U 2021. godini MHB je ekshumirao posmrtno ostatke 6 žena, dok je identificirao posmrtno ostatke 4 žene (od ukupno 21 identificirane osobe). U 2022. godini MHB tijekom provedenih ekshumacija nije pronašao posmrtno ostatke niti jedne ženske osobe, dok su od ukupno 49 identificiranih osoba, identificirani posmrtni ostaci 11 žena.

- **Mjera 2: U suradnji s organizacijama civilnog društva, provoditi programe psihosocijalne rehabilitacije za žene – žrtve stradanja u Domovinskom ratu**

- Nositelj: MHB

- Indikator: broj provedenih programa i broj sudionica u programima

- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MHB je tijekom razdoblja izvješćivanja nastavio s provedbom Nacionalnog programa psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata, te povratnicima iz mirovnih misija koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 30. siječnja 2014. godine. Cilj Programa je podizanje opće kvalitete života korisnika pružanjem psihosocijalne i zdravstvene pomoći i podrške te podupiranje cjelovite psihosocijalne reintegracije sudionika i stradalnika. Korisnici Programa su sudionici i stradalnici Domovinskog rata, žrtve i svjedoci seksualnog nasilja počinjenog tijekom Domovinskog rata, žrtve i svjedoci ratnih zločina, mirnodopski vojni invalidi i članovi njihovih obitelji, sudionici Drugog svjetskog rata, vojni i civilni invalidi Drugog svjetskog rata, osobe stradale u obavljanju obvezne vojne službe od 15. svibnja 1945. do 17. kolovoza 1990. godine i članovi njihovih obitelji te osobe stradale pri obavljanju vojnih i redarstvenih dužnosti u okviru mirovnih misija.

Program se provodio na cijelom području Republike Hrvatske, na županijskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Na lokalnoj odnosno županijskoj razini djeluju centri za psihosocijalnu pomoć (ukupno 21 županijski centar) koji provode programe psihosocijalne potpore, stacionarno (kroz svakodnevno organizirana dežurstva u prostorijama centra) i mobilno (timske posjete domu i obitelji stradalnika). Mobilni timovi predstavljaju posebnu vrstu intervencija u okviru Nacionalnog programa, a prvenstveno se odnose na hitne posjete domu i obitelji branitelja u slučajevima pro-suicidalnih izjava korisnika, smrti, izrazito lošeg socio-ekonomskog i/ili zdravstvenog stanja, stambenih izvida u cilju ostvarivanja prava na stambeno zbrinjavanje ili izvida radi eventualne dodjele jednokratne novčane pomoći. Na regionalnoj i nacionalnoj razini, za provođenje zdravstvenog dijela Programa, utemeljeni su regionalni centri za psihotraumu (Rijeka, Split i Osijek) i Nacionalni centar za psihotraumu (Zagreb). Isti djeluju u sklopu klinike za psihijatriju pri kliničkim bolničkim centrima. Osim provođenja liječenja ratom traumatiziranih osoba, centri provode i istraživanja u području dijagnosticiranja i liječenja ratom uzrokovanih psihičkih trauma, kao i potrebne analize s ciljem dugoročnog poboljšanja zdravlja i kvalitete življenja ciljnih skupina. Pružanjem kontinuirane psihosocijalne i zdravstvene pomoći, u sklopu Nacionalnog

programa, osnažuju se korisnici kako bi vlastitim snagama utjecali na poboljšanje kvalitete življenja te se potiče njihova socijalna uključenost.⁷⁴

MHB je tijekom 2021 i 2022. godine nastavio s provedbom programa bolničke medicinske rehabilitacije za hrvatske branitelje i hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata te žrtve seksualnog nasilja iz Domovinskog rata, sukladno pravu propisanom *Zakonom o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji* (NN 121/17, 98/19, 84/21) i *Zakonom o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije*⁷⁵ na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu (NN 64/15, 98/19) te provedbenim propisima. Na bolničku medicinsku rehabilitaciju ciljna skupina se upućuje s ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja, ublažavanja posljedica i sprječavanja pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma te podizanja cjelokupne neovisnosti u svakodnevnim aktivnostima. Zahtjeve za bolničku medicinsku rehabilitaciju i fizikalnu terapiju koji se izravno upućuju MHB-u razmatralo je posebno Povjerenstvo te donosilo odluku o upućivanju na medicinsku rehabilitaciju i fizikalnu terapiju.

U svrhu provedbe ovog Programa u 2021. godini, na temelju sklopljenih 6 okvirnih dvogodišnjih Sporazuma u srpnju 2021. godine, sklopljeni su ugovori sa Specijalnom bolnicom za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice (2 ugovora) i Specijalnom bolnicom za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice (2 ugovora), te Lječilištem Topusko (2 ugovora) i Toplicama Lipik-Specijalnom bolnicom za medicinsku rehabilitaciju Lipik.

Na bolničku medicinsku rehabilitaciju, pripadnice prethodno navedenih ciljnih skupina upućuje se s ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja, ublažavanja posljedica i sprječavanja pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma te podizanja cjelokupne neovisnosti u svakodnevnim aktivnostima.

U 2021. godini pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju ostvarilo je 934 korisnika među kojima je bilo 26 žena, za što je ukupno utrošeno 554.166,83 EUR [4.175.370,00 HRK] uključujući i troškove prijevoza. U 2022. godini na bolničku medicinsku rehabilitaciju upućene su ukupno 54 žene, 51 hrvatska braniteljica iz Domovinskog rata te 3 žrtve seksualnog nasilja.

Sukladno zaključcima i preporukama HZJZ-a navedenim u Izvješću o rezultatima provedbe preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz listopada 2020. godine, Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 25. ožujka 2021. godine Zaključkom je usvojila Program preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za

⁷⁴ U razdoblju izvješćivanja stručni suradnici županijskih centara za psihosocijalnu pomoć proveli su ukupno 165.125 intervencija za ukupno 140.466 korisnika (83.771 intervencija za 71.663 korisnika u 2021.; 81.354 intervencija za 68.803 korisnika u 2022.). Među korisnicima je bilo 3.572 žena sa statusom hrvatskih braniteljica (1.664 u 2021.; 1.908 u 2022.), 3.541 supruga hrvatskih ratnih vojnih invalida (1.812 u 2021.; 1.729 u 2022.), 6.933 supruga hrvatskih branitelja (3.642 u 2021.; 3.291 u 2022.) 540 supruga smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja (266 u 2021.; 274 u 2022.), te 25 žena – žrtve seksualnog nasilja počinjenog za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu (12 u 2021.; 13 u 2022.). Također, u razdoblju izvješćivanja u svrhu nastavka provedbe zdravstvene skrbi putem regionalnih centara za psihotraumu i Nacionalnog centra za psihotraumu, s kliničkim bolničkim centrima – Zagreb, Rijeka, Split i Osijek, sklopljeni su ugovori o reguliranju međusobnih odnosa na provedbi Nacionalnog programa. U 2021. u regionalnim centrima za psihotraumu (Rijeka, Split i Osijek) i Nacionalnom centru za psihotraumu Zagreb obavljeno je ukupno 19.748 intervencija kroz preglede i obrade, od čega se 5.000 pregleda i obrada odnosilo na žene, dok je u 2022. obavljeno 25.552 intervencije, od čega se 6.413 odnosilo na žene.

⁷⁵ Zakonom o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu propisano je da da žrtva seksualnog nasilja može ostvariti pravo na uslugu bolničke medicinske rehabilitacije.

2021. godinu. U sklopu navedenog Programa u 2021. godini pregledano je ukupno 9.020 hrvatskih branitelja među kojima je bilo 506 žena, a za provedbu programa je isplaćeno ukupno 896.839,07 EUR [6.757.234,38 HRK].

Jedno od ključnih područja skrbi i brige o zdravlju hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata predstavlja provedba Programa preventivnih sistematskih pregleda koji se provode s ciljem što ranijeg otkrivanja onkoloških, kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih bolesti u populaciji hrvatskih branitelja. Sukladno zaključcima i preporukama HZJZ-a navedenim u Izvješću o rezultatima provedbe Programa za 2021. godinu, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 9. ožujka 2022. godine Zaključkom usvojila Program preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za 2022. godinu⁷⁶. Program se provodio na području cijele Republike Hrvatske u općim i županijskim bolnicama, kliničkim bolnicama i kliničkih bolničkim centrima te Domu zdravlja Grada Zagreba – Centar s kojima su sklopljeni pojedinačni sporazumi o suradnji.⁷⁷

MHB provodi javne pozive za sufinanciranje aktivnosti udruga iz Domovinskog rata vezane za očuvanje i promicanje vrijednosti Domovinskog rata, poboljšanje kvalitete življenja braniteljske i stradalničke populacije iz Domovinskog rata te obilježavanje važnih obljetnica iz Domovinskog rata i prigodnih nadnevakata vezanih za Domovinski rat.

MHB je u 2022. godini po *Javnom pozivu za financiranje/sufinanciranje aktivnosti psihološkog i socijalnog osnaživanja te podizanja kvalitete življenja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te stradalnika iz Domovinskog rata i aktivnosti promicanja vrijednosti Domovinskog rata u 2022. godini* sufinanciralo dvije aktivnosti namijenjene hrvatskim braniteljicama iz Domovinskog rata. Udruzi „Žene u Domovinskom ratu – Zadar“ za projekt „Srca srcu“ dodijeljena je financijska potpora u iznosu od 2.654,46 EUR [20.000,00 HRK]. Cilj aktivnosti je pružanje potpore hrvatskim braniteljicama na području Zadarske županije u svrhu njihovog psihološkog i socijalnog osnaživanja te podizanja kvalitete življenja i zdravstvenog stanja. Udruzi ratnih veterana 63. „A“ samostalne gardijske bojne ZNG Požega za aktivnost „Braniteljice mira – faza 2“ dodijeljena je financijska potpora u iznosu od 3.318,07 EUR [25.000,00 HRK]. Kao opći cilj aktivnosti istaknuto je pružanje psihosocijalne podrške hrvatskim braniteljicama iz Domovinskog rata te jačanje njihovih kapaciteta za pružanje socijalnih usluga u zajednici.

Uspostava Veteranskih centara u Republici Hrvatskoj je socijalna novina – projekt koji se provodi u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., a uključuje izgradnju i opremanje četiri veteranska centra – u Daruvaru, Petrinji, Sinju i Šibeniku. Ovime se nadograđuje postojeći sustav skrbi za braniteljsko-stradalničku populaciju iz Domovinskog rata te se implementiraju nove vrste usluga, koje će odgovoriti na novonastale potrebe populacije. U Veteranskom centru u Šibeniku koji je prvi otvoren u lipnju 2022. godine u programu i na smještaju bile su ukupno 32 žene, hrvatske braniteljice iz Domovinskog rata. Predviđeno je da centri budu mjesta okupljanja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata na kojima će se povezivati i međusobno informirati o mogućnostima pokretanja zadruga, poduzetništva, bavljenja sportom i dr. U centrima bi se trebale pružati usluge iz područja psihosocijalnog osnaživanja, tjelesne rehabilitacije i očuvanja zdravlja te provoditi edukacije putem radionica, treninga i predavanja,

⁷⁶ Provedba Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata započela je u listopadu 2016. na području Vukovarsko-srijemske županije, a od 2017. provodi se na području cijele Republike Hrvatske u kliničkim bolnicama, kliničkim bolničkim centrima te svim općim i županijskim bolnicama s kojima su sklopljeni pojedinačni sporazumi o suradnji.

⁷⁷ U 2022. u sklopu ovog Programa na preventivni sistematski pregled upućeno je ukupno 798 žena – hrvatskih braniteljica.

kao i radna terapija i pružanje pomoći pri zapošljavanju. Pored trotjednih programa koji uključuju smještaj predviđena je i mogućnost korištenja usluga putem dnevnog boravka.

Budući da u Republici Hrvatskoj nije postojala ustanova koja bi braniteljsko-stradalničkoj populaciji pružala sveobuhvatnu skrb na jednom mjestu, MHB je pokrenuo nacionalni pilot projekt Dom hrvatskih veterana. Dom hrvatskih veterana je smještajno-rehabilitacijska ustanova u kojoj se za HRVI iz Domovinskog rata, članove obitelji smrtno stradalih, nestalih ili umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji, osobe stradale u obavljanju vojnih i redarstvenih dužnosti u stranoj državi u okviru mirovnih snaga i mirovnih misija, civilne invalide iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji, te stradale pirotehničare i članove njihovih obitelji pružaju usluge iz područja psihosocijalnih programa, uključivanje u zdravstveno-rehabilitacijske programe i programe za osnaživanje potencijala korisnika. Dom raspolaže s 22 jednokrevetne i 14 dvokrevetnih soba.

MHB je nositelj provedbe *Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu* (NN 64/15, 98/19). Sukladno istom, postupak za stjecanje statusa žrtve seksualnog nasilja i ostvarenje prava na novčanu naknadu pokreće se podnošenjem zahtjeva MHB-u na obrascu propisanom Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja statusa i prava žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu (NN 97/15)⁷⁸.

- **Mjera 3: Sustavno ukazivati na opasnost od mina, kazetnog streljiva i drugih eksplozivnih ostataka rata koja i dalje prijete civilnom stanovništvu, posebice ženama i djeci**
 - Nositelj: MUP
 - Indikatori: broj održanih edukacija, konferencija, stručnih skupova i drugih oblika informiranja s ciljem podizanja svijesti o minskoj opasnosti; broj žena i djece koji su sudjelovali u programima edukacije i informiranja o minskoj opasnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MUP navodi da su u 2021. godini službenici Ravnateljstva civilne zaštite održali ukupno 69 edukacija o minskoj opasnosti kojima je obuhvaćeno 3.416 osoba raznih dobnih skupina, ali najveći broj odnosi se na djecu predškolskog i školskog uzrasta. Edukacije su održane na području 5 županija, u 21 gradu/općini. U 2022. godini službenici Ravnateljstva civilne zaštite su održali ukupno 92 edukacije o minskoj opasnosti kojima je obuhvaćeno 7530 osoba raznih dobnih skupina, ali najveći broj odnosi se na djecu predškolskog i školskog uzrasta. Edukacije su održane na području 5 županija, u 36 gradova i općina.

Najviše edukacija je održano je u odgojno-obrazovnim ustanovama (vrtićima i školama), a manji dio na javnim događanjima (tematskim sajmovima, izložbama i na sličnim manifestacijama). Neke edukacije održane su u suradnji sa službenicima nadležnih policijskih uprava, Hrvatskom gorskom

⁷⁸ U 2021. MHB je zaprimio 12 zahtjeva za stjecanje statusa žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu. Svih 12 zahtjeva bili su podneseni od strane žena. Od ukupnog broja zahtjeva, 6 ih je pozitivno riješeno odnosno priznat je status žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu, jedan zahtjev je riješen negativno dok je jedan obustavljen. Četiri predmeta za stjecanje statusa žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu u 2021. su ostala neriješena. U 2022. je zaprimljeno 14 zahtjeva za stjecanje statusa žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu od čega je 13 zahtjeva bilo podneseno od strane žena. Od ukupnog broja zahtjeva, 5 zahtjeva je pozitivno riješeno, dok jedan nije odobren. Osam predmeta za stjecanje statusa žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu u 2022. je u rješavanju.

službom spašavanja, javnim vatrogasnim postrojbama i dobrovoljnim vatrogasnim društvima. Osim navedenog, u okviru projekta Naturavita u Edukacijskom centru Podravlje, održana je 101 edukacija o minskoj opasnosti na kojima je sudjelovalo 3943 osoba, najvećim dijelom učenika osnovnih škola s područja Osječko-baranjske županije te učenika srednjih škola i studenata.

CILJ 2: Promicanje zaštite prava žena i djevojčica – žrtava rodno utemeljenog nasilja u sukobima

- **Mjera 1: Provoditi smjernice i pravila ponašanja o sprječavanju rodno utemeljenog nasilja i iskorištavanja te podizati svijest o nultoj toleranciji prema seksualnom nasilju, sukladno Sporazumu između glavnog tajnika UN-a i Vlade Republike Hrvatske o obvezi sprječavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja od strane sudionika u mirovnim operacijama**
 - Nositelji: MORH, MUP, MVEP
 - Indikator: broj održanih obuka u cilju edukacija pripadnika/ica mirovnih operacija
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Nasilje i iskorištavanje u OSRH-u je zabranjeno u bilo kojem obliku, bilo gdje i bilo kada, pa tako i u međunarodnom okruženju uključujući operacije potpore miru. Kroz sve oblike vojne izobrazbe i obuke radilo se na podizanju svijesti o nultoj toleranciji prema seksualnom nasilju, pri čemu se posebna pozornost pridavala obradi ove teme kroz preduputne obuke za misije i operacije potpore miru te edukaciji pripadnika OSRH-a o rez. VSUNoŽMS i UN-ovoj politici nulte tolerancije prema seksualnom iskorištavanju i zlostavljanju te povezanim relevantnim dokumentima/politikama NATO-a i EU. Nadalje, ističe se kako koncept obuke za međunarodne vojne operacije propisuje obveznu provedbu obuke iz LOAC-a i IHL-a; etičkih i kulturoloških različitosti, kodeksa ponašanja, ljudskih prava, borbe protiv trgovine ljudima, ravnopravnosti spolova te prevencije seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja. Konkretno teme su ugrađene u programe svih preduputnih obuka za misije i operacije potpore miru u inozemstvu i provode se za sve razine. Povremeno se u okviru provedbe predmetnih tema uključuju i predstavnici vjerskih zajednica u RH, posebice u okviru teme o kulturološkim razlikama i odnosu prema ženama, tj. specifičnostima odnosa prema ženama u području vojnog djelovanja.

MUP – Policijski službenici koji se nalaze u bazi kandidata za sudjelovanje u mirovnim operacijama, kao i oni koji su se u razdoblju izvješćivanja nalazili na mandatu u civilnim misijama ZSOP-a u svojstvu upućenih službenika, uspješno su završili neki od oblika preduputnog osposobljavanja čiji su programi certificirani od strane UN-a ili EU-a. Navedeni tečajevi imaju obvezne module i teme kojima je svrha upoznavanje s pravilima ponašanja o sprječavanju rodno utemeljenog nasilja i iskorištavanja te podizanje svijesti o nultoj toleranciji prema seksualnom nasilju, kao i sprječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja od strane sudionika u mirovnim operacijama.⁷⁹

⁷⁹ Tijekom 2021. 3 policijska službenika su upućena u Promatračku misiju EUMM Gruzija. Isti su u sklopu individualnog programa pripreme prije upućivanja educirani o obvezi sprječavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja od strane sudionika u mirovnim operacijama. Također, po dolasku u misiju završili su i obvezni tzv.

MVEP je bio inicijator sklapanja Sporazumu između glavnog tajnika UN-a i Vlade Republike Hrvatske o obvezi sprječavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, čiji je tekst Vlada Republike Hrvatske prihvatila Zaključkom od 4. siječnja 2018. godine, a Sporazum je u ime Vlade potpisao tadašnji stalni predstavnik pri UN-u u New Yorku, Vladimir Drobnjak. Sukladno obvezama iz Sporazuma, predstavnici/e MVEP-a u relevantnim istupima, govorima, i ostalim aktivnostima tijekom razdoblja izvješćivanja snažno su zagovarali politiku nulte tolerancije prema seksualnom iskorištavanju i zlostavljanju u svim okolnostima, a posebno u područjima sukoba i od strane pripadnika mirovnih snaga koji su upućeni u misije i operacije da štite druge. Nadalje, u sklopu individualnih programa priprema za odlazak na mandat u diplomatske i konzularne misije i urede Republike Hrvatske diplomatsko i konzularno osoblje se redovito educira o obvezi sprječavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.

- **Mjera 2: Sustavno pratiti kažnjavanje počinitelja rodno utemeljenog nasilja, uključujući osobe koje sudjeluju u mirovnim operacijama**
 - Nositelji: MPU, MORH, MUP
 - Indikator: broj prijavljenih slučajeva rodno utemeljenog nasilja i broj provedenih postupaka i izrečenih sankcija
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MORH – Tijekom 2021. godine bio je jedan slučaj prijave za spolno uznemiravanje u OSRH-u te je 2022. godine odbačena kaznena prijava, ali je navedena osoba zbog stegovnog prijestupa seksualnog uznemiravanja stegovno kažnjena u skladu s pravilnikom kojim se propisuje postupak za utvrđivanje stegovne odgovornosti vojnih osoba.

Časnici OSRH-a, uključujući zapovjednike međunarodnih misija/operacija, prolaze edukaciju o potrebi zaštite sigurnosti žena i djece te njihovih ljudskih prava u okviru slijedno-rastućih vojnih izobrazbi na HVU „Dr. Franjo Tuđman“, a potom kao odabrani kandidati za zapovjedne dužnosti u međunarodnim misijama ili operacijama potpore miru prolaze relevantne teme kroz skupnu preduputnu obuku. Prolaze i dodatnu edukaciju na Preduputnom tečaju za ključno osoblje, uključujući i propisane tečajeve na daljinu (kao što je već spomenuti tečaj *ADL 169*).

MUP – U razdoblju izvješćivanja nisu zabilježeni slučajevi rodno utemeljenog nasilja čiji bi počinitelji bili policijski službenici u područjima mirovnih misija i operacija potpore miru.

MPU – Vezano uz prikupljanje statističkih podataka o broju prijavljenih slučajeva rodno utemeljenog nasilja (vezano uz sukobe ili mirovne operacije) i broju provedenih postupaka i izrečenih sankcija, od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske zaprimljeni su podatci za kazneno djelo ratnog zločina počinjenog silovanjem na štetu žena za vrijeme Domovinskog rata.

Tijekom 2021. godine zaprimljene su tri kaznene prijave zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog silovanjem na štetu triju oštećenica, žena, i svi predmeti nalaze se u fazi izvida. Osim

Induction training koji uključuje edukaciju o poštivanju svih oblika ljudskih prava, zabranu rodno utemeljenog nasilja i iskorištavanja te nultu stopu tolerancije prema seksualnom nasilju.

toga, u predmetu Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu broj KO-DO-326/2020 u kojem je od nadležnih pravosudnih tijela Bosne i Hercegovine preuzet kazneni progon protiv jedne osobe zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog silovanjem oštećene državljanke Bosne i Hercegovine, Županijski sud u Zagrebu donio je presudu kojom je taj okrivljenik proglašen krivim zbog kaznenog djela ratnog zločina iz čl. 91. st. 2. toč. 25. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21) i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine. Na tu presudu uložena je žalba zbog odluke o kazni o kojoj još nije odlučeno slijedom čega postupak nije pravomoćno okončan. Također, tijekom 2021. godine, pravomoćno je okončan postupak za jedno kazneno djelo ratnog zločina počinjenog silovanjem na štetu jedne žene, oštećenice, budući da je Vrhovni sud Republike Hrvatske, odlučujući o žalbama na prvostupanjsku presudu, donio presudu kojom je optuženik osuđen na kaznu zatvora u trajanju od sedam godina zbog tog kaznenog djela.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu u 2022. godini zaprimilo je jednu kaznenu prijavu protiv dva okrivljenika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog silovanjem jedne ženske civilne osobe, po kojoj prijavi je provedena istraga, a nakon provedene istrage pred Županijskim sudom u Splitu je 12. siječnja 2023. podignuta optužnica.

Tijekom 2022. godine Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu je dva kaznena predmeta prenijelo iz KR-DO upisnika (upisnik za razne kaznene predmete) u KP-DO upisnik (upisnik kaznenih prijava) te je u jednom od novoosnovanih predmeta protiv tri osobe doneseno rješenje o provođenju istrage zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog silovanjem na štetu jedne ženske osobe, dok je u drugom kaznenom predmetu zbog istog kaznenog djela počinjenog na štetu jedne ženske osobe kaznena prijava odbačena zbog smrti okrivljenika, dakle, okolnosti koja isključuje progon.

Osim toga, u predmetu Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku broj: KO DO-29/2022 protiv okrivljenika Mirka Demonjića zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva Županijski sud u Osijeku je 29. prosinca 2022. donio nepravomoćnu presudu kojom je osudio okrivljenika Mirka Demonjića za navedeno kazneno djelo na kaznu zatvora u trajanju od osam godina, a kazneno djelo je između ostalog počinjeno i silovanjem.

CILJ 3: Usmjeravanje razvojne suradnje prema zaštiti i osnaživanju žena sukladno Nacionalnoj strategiji razvojne suradnje 2017. – 2021.

- **Mjera 1: Integrirati rodnu perspektivu u planiranje i provedbu razvojne i humanitarne politike te kroz razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć aktivno poticati zaštitu kao i političko, gospodarsko i društveno osnaživanje žena.**
 - Nositelj: MVEP
 - Indikator: broj ostvarenih projekata
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP – Zaštita i osnaživanje žena i djevojčica jedan su od temeljnih prioriteta koje MVEP kontinuirano provodi u okviru razvojne suradnje i humanitarne pomoći u inozemstvu. Uzimajući u obzir ciljeve *Akcijskog plana za ravnopravnost spolova EU za razdoblje 2021. – 2025.* (dalje u tekstu: GAP III), koji snažno zagovara uključivanje načela ravnopravnosti spolova u

međunarodnom djelovanju, izvjesno je da će MVEP kroz buduće razvojne i humanitarne politike u inozemstvu nastaviti aktivno podupirati žene i djevojčice u najranjivijim kontekstima. Tijekom razdoblja izvješćivanja MVEP je ostvario nekolicinu značajnih razvojnih i humanitarnih projekata usmjerenih na zaštitu i osnaživanje žena, koje ujedno prijavljuje Odboru Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) za razvojnu pomoć⁸⁰ kroz pokazatelje G1, odnosno G2, za mjerenje projektne usredotočenosti na rodnu komponentu. U tom smislu se izdvaja kako slijedi.

- U suradnji sa Svjetskim programom za hranu (WFP), 2021. godine je Jemenu upućena humanitarna pomoć u hrani s ciljem zaustavljanja gladi i pothranjenosti trudnica, dojilja, djevojčica i djece mlađe od 5 godina [Vrijednost projekta je 100.000,00 USD];
- MVEP je i u 2022. godini podržao jedan od najistaknutijih programa WFP-a pod nazivom *School Feeding*, kojim se na području Sirije osiguravaju svakodnevni zdravi školski obroci učenicima u školama s ciljem da se što veći broj djece, posebno djevojčica, zadrži u sustavu obrazovanja. U pripremi obroka sudjeluju sirijske žene, kojima se na taj način pruža mogućnost zaposlenja te ujedno osigurava financijska neovisnost. [Vrijednost projekta: 100.000,00 USD];
- U suradnji s Međunarodnim dječjim fondom za hitnosti (UNICEF), u Egiptu se provodi projekt jačanja medicinskih kapaciteta kako bi se pružila odgovarajuća zdravstvena skrb trudnicama, majkama i djeci iz izbjegličkih sirijskih obitelji [Vrijednost projekta je 100.000,00 USD];
- Temeljem Javnog poziva za financiranje projekata međunarodne razvojne iz 2021., tijekom 2022. godine nastavilo se financiranje projekata organizacija civilnog društva, među kojima je ukupno pet projekata usmjerenih na osnaživanje žena i djevojčica. Prvenstveno dominiraju teme gospodarskog osnaživanja, poticanje obrazovanja, zapošljavanja te jačanje socijalne uključenosti u cilju jačanja afirmacije žena u svojim lokalnim zajednicama. Navedeni projekti provode se u Bosni i Hercegovini, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji, Kosovu te Tanzaniji i Keniji [Ukupna vrijednost projekata: 200.000,00 EUR];
- Tijekom 2022. godine MVEP je raspisao novi Javni poziv za financiranje projekata međunarodne razvojne suradnje organizacija civilnog društva za 2022. godinu koji je usmjeren na jačanje uloge žena, ravnopravnost spolova, djecu i mlade istaknuto kao jedan od glavnih tematskih kriterija [Vrijednost javnog poziva: 398.168,50 EUR];
- Projektom stipendiranja mladih kršćana iz država u razvoju tijekom 2021. godine odobreno je 10 stipendija za strane državljane u Republici Hrvatskoj, među kojima je 6 djevojaka iz Nigerije, Benina, Pakistana, Indije i Etiopije. Riječ je o zajedničkom projektu MVEP-a i MZO-a, kojim se potiče obrazovanje kao jedan od temeljnih prioriteta Nacionalne strategije razvojne suradnje 2017. – 2021. [Vrijednost dodijeljenih stipendija: 119.450,53 EUR]; Projekt stipendiranja je nastavljen tijekom 2022. godine u cilju promicanja obrazovanja kao osnovnog ljudskog prava, koje ujedno predstavlja i jedan od glavnih prioriteta razvojne politike Republike Hrvatske [Vrijednost dodijeljenih stipendija: 119.450,53 EUR].

⁸⁰ *Development Assistance Committee – DAC*

4. UPRAVLJANJE SIGURNOSNIM RIZICIMA

CILJ 1: Rodno osjetljiv pristup kod upravljanja sigurnosnim rizicima od prirodnih i tehnoloških katastrofa i terorizma

- **Mjera 1: Osposobiti i aktivno uključiti oba spola u sustav civilne zaštite od prirodnih i tehnoloških katastrofa i elementarnih nepogoda**
 - Nositelj: MUP i ostala nadležna tijela u suradnji s civilnim društvom
 - Indikator: broj relevantnih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MUP navodi da je jedan od temeljnih okvira za postupanje Ravnateljstva civilne zaštite predstavlja članak 7., stavak 3. Zakona o sustavu civilne zaštite (Narodne novine, broj: 82/15., 118/18., 31/20., 20/21. i 114/22.), slijedom čega nema razlike u pristupu prema spolnoj pripadnosti. Sukladno navedenom načelu obavljaju se sve zadaće uključujući i provedbu obrazovanja u sustavu civilne zaštite, pri čemu se pod obrazovanjem podrazumijevaju i sva specijalistička osposobljavanja te edukacije koji su vezani za tematiku spašavanja ljudi i imovine⁸¹. Također, sukladno načelu zabrane diskriminacije po bilo kojoj osnovi u programima, mjerama i izvješćima u području upravljanja sigurnosnim rizicima od prirodnih i tehnoloških katastrofa i terorizma nema razlike u pristupu prema spolnoj pripadnosti.

- **Mjera 2: Sustavno pratiti podatke razvrstane po spolu u programima, mjerama i izvješćima u području upravljanja sigurnosnim rizicima**
 - Nositelj: MUP i ostala nadležna tijela
 - Indikator: podaci razvrstani po spolu
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MUP – Sukladno načelu zabrane diskriminacije po bilo kojoj osnovi u programima, mjerama i izvješćima u području upravljanja sigurnosnim rizicima od prirodnih i tehnoloških katastrofa i terorizma nema razlike u pristupu prema spolnoj pripadnosti.

- **Mjera 3: Medijsko rodno-odgovorno izvještavanje u slučajevima prirodnih i tehnoloških katastrofa, migracije i terorizma**
 - Nositelji: nositelji relevantnih mjera u suradnji s medijima
 - Indikator: broj relevantnih aktivnosti
 - Rok: trajno

⁸¹ 2021. u području zaštite od prirodnih i tehnoloških katastrofa i elementarnih nepogoda provedena je aktivnost u okviru Mehanizma Europske unije za civilnu zaštitu s obilježjima rodne perspektive, pri čemu je educirano ukupno 15 osoba, od kojih su 3 bile ženskog spola.

Republika Hrvatska podržava načelo „prava na zaštitu“⁸², slijedom čega je podržala i relevantnu rezoluciju Opće skupštine UN-a A/75/277 “*The responsibility to protect and the prevention of genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity*“⁸³, usvojenu 18. svibnja 2021. godine, kojom se odlučilo o uključivanju ove točke na redovni, godišnji dnevni red Opće skupštine UN-a. Ista uzima u obzir različitost utjecaja genocida, ratnih zločina, etničkog čišćenja i zločina protiv humanosti u kontekstu rodne perspektive.

Također, nositelji relevantnih mjera u Republici Hrvatskoj nastoje poticati borbu protiv govora mržnje i bilo kojeg oblika nasilja ističući u komunikaciji primjere dobre prakse, te organizacijom edukacija, stručnih savjetovanja, javnih kampanja te doprinosom u osnaživanju medijske pismenosti.

U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske je 6. listopada 2021. godine usvojila “Zakon o elektronskim medijima” kojim se “zabranjuju audio i/ili audiovizualne medijske usluge koje ugrožavaju ustavni poredak i nacionalnu sigurnost te javno potiču na počinjenje kaznenog djela terorizma iz članka 99. Kaznenog zakona”, te se “u audio i/ili audiovizualnim medijskim uslugama zabranjuje poticati, pogodovati poticanju i širenju mržnje ili diskriminacije” među ostalim, i na osnovu “rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije”.⁸⁴

CILJ 2: Promicanje zaštite prava žena i djevojčica izbjeglica, tražiteljica azila i migrantica

- **Mjera 1: Integrirati rodnu perspektivu u zaštitu prava žena i djevojčica izbjeglica, tražiteljica azila i migrantica**
 - Nositelji: MUP, ULJPPNM, URS, u suradnji s civilnim društvom
 - Indikator: broj relevantnih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MUP – Tijekom razdoblja izvješćivanja službenici koji rade na poslovima međunarodne zaštite dodatno su se usavršavali kroz sljedeće aktivnosti izobrazbe i razmjene iskustava:

- Okrugli stol na temu „Uključivanje žena izbjeglica u društvo: prilike i izazovi“, na kojemu su osim predstavnika MUP-a sudjelovali i predstavnici kolektiva Žene ženama, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatskog Crvenog križa, Centra za kulturu dijaloga te Pučkog otvorenog učilišta Zagreb;
- Webinar *Detection and Protection of Vulnerable Migrants* u organizaciji EMN-a, u okviru edukacije Hrvatskog Crvenog križa na temu „Integrativna podrška djeci bez pratnje“;
- Online radionica na temu „*Sexual Orientation, Gender and Gender Identity*“ u organizaciji Europskog potpornog ureda za azil (EASO);
- Program izobrazbe za prevenciju rodno uvjetovanog nasilja za muške izbjeglice i migrante u sklopu projekta *Focus on Men: Gender Based Violence Prevention Work with Male*

⁸² Republika Hrvatska podržava načelo „pravo na zaštitu“ od njegova usvajanja zajedničkog dokumenta na Svjetskom summitu 2005. kojim se isto afirmira.

⁸³ Napominje se da je glavni tajnik UN-a u rujnu 2021. u izvješću *Naša zajednička agenda* ukazao da je “porast nekih oblika nasilja, osobito nad ženama, obično znak ranog upozorenja o smanjenju zakona i reda i rastućoj nesigurnosti koji mogu katalizirati širi sukob.

⁸⁴ Članak 14. Zakona o elektronskim medijima.

Migrants (FOMEN). Projekt FOMEN omogućava izbjeglicama i migrantima pristup informacijama o kulturnim specifičnostima u državi odredišta, socijalnim konstruktima (npr. maskulinitet, rodne uloge), pravnom okviru države odredišta te stavovima, vrijednostima i pravnim posljedicama u vezi s nasiljem u odredišnoj državi u usporedbi s državom podrijetla. Izobrazbu je organiziralo Društvo za psihološku pomoć, a projekt se provodi uz financijsku podršku Europske komisije te u partnerstvu s akademskim i nevladinim organizacijama šest europskih država;

- Modul „Prihvat ranjivih skupina“ organiziran u sklopu nastavnog plana EASO-a;
- Online konferencija „Novi susjedi – hrvatski medijski portret integracije u europskom kontekstu“;
- Webinar „Migracije i azil“ u organizaciji MUP-a i Vijeća Europe;
- Redovno sudjelovanje na sastancima Koordinacijske skupine za seksualno i rodno uvjetovano nasilje;
- Sudjelovanje na radionici o rodno uvjetovanom nasilju, zaštiti od seksualne eksploatacije i zlostavljanja, zaštiti od trgovine ljudima i komunikaciji sa zajednicama u organizaciji Visokog povjerenika UN-a za izbjeglice (UNHCR);
- Sudjelovanje na stručnom sastanku na temu „Evaluacijski procesi kao prilika za dodatno unaprjeđenje položaja djece u Hrvatskoj“ u organizaciji UNICEF-a;
- Sudjelovanje na sastancima u organizaciji Agencije EU za azil na teme žrtava mučenja i djece bez pratnji u sustavu azila;
- Sudjelovanje na sastancima Međuresornog povjerenstva za djecu bez pratnje;
- Sudjelovanje na sastancima Koordinacijske skupine za seksualno i rodno uvjetovano nasilje.

ULJPPNM ukazuje na tiskanu publikaciju *Medijske reprezentacije migracija: diskurzivne konstrukcije migranata, izbjeglica i tražitelja azila u hrvatskim medijima*, koja sadrži i *Preporuke za medijsko izvještavanje o migrantima i izbjeglicama*⁸⁵. Riječ je o rezultatima istraživanja provedenog s ciljem osvještavanja uloge medija u oblikovanju hrvatskog javnog mnijenja vezano uz prisilne migracije te, posljedično, u integraciji migranata i migrantica, s posebnim naglaskom na osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita, u društva prihvata. Istraživanjem su obuhvaćeni nacionalni, regionalni i lokalni mediji tijekom 2018. i 2019. godine.

U analizi medijskog sadržaja posebno je primijenjena rodna perspektiva, te je u publikaciju inkorporirano poglavlje *Diskurzivne distinkcije: rodna dimenzija izvještavanja*⁸⁶.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, 8. prosinca 2021. godine, u organizaciji ULJPMN, a u sklopu *Human Rights Festivala* u kinu Tuškanac u Zagrebu održan je okrugli stol naziva „Uključivanje žena izbjeglica u društvo – prilike i izazovi“. Svrha okruglog stola bila je razgovarati o ključnim izazovima za društveno-ekonomsku participaciju žena izbjeglica te predstaviti primjere dobre prakse u provedbi projekata i aktivnosti koje za cilj imaju osnažiti žene izbjeglice, ali i druge migrantice, za ravnopravno sudjelovanje u društvenim tokovima, posebice u svrhu ekonomske emancipacije. Okrugli stol bio je namijenjen općoj i stručnoj javnosti, odnosno zainteresiranim građanima i predstavnicima resornih tijela državne uprave, javnih ustanova, jedinica lokalne samouprave, organizacija civilnog društva i drugim dionicima. O izazovima i prilikama, te dosadašnjem iskustvu u ovom području razgovarale su

⁸⁵ Popović, Helena; Kardov, Krno; Župarić-Iljić, Drago, Zagreb: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, 2022. (monografija).

⁸⁶ Publikaciju su na okruglom stolu održanom 6. srpnja 2022. u Zagrebu predstavili autori – Helena Popović, Krno Kadrov i Drago Župarić-Iljić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te recenzentica Margareta Gregurović.

predstavnice Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Pučkog otvorenog učilišta, Hrvatskog Crvenog križa, Centra za kulturu dijaloga te predstavnice Kolektiva Žene ženama. Na okruglom stolu predstavljeni su projekti koji su rezultat suradnje između ustanova za obrazovanje odraslih, javnih tijela i organizacija civilnog društva i koji za cilj imaju osnažiti žene kroz društveno-kulturnu orijentaciju i stjecanje praktičnih vještina potrebnih za pozicioniranje na tržištu rada i/ili sudjelovanje u programima obrazovanja odraslih, osiguravajući pritom potporu tijekom cijelog integracijskog procesa. Također je predstavljen projekt Kolektiva Žene ženama koji koristi umjetnost kao alat za međusobno upoznavanje i umrežavanje, kroz provedbu radionica s ciljem stjecanja novih vještina i znanja te uspostavljanja umjetničkih suradnji. Zaključeno je da je preduvjet za integraciju na tržište rada, kao i društveno-ekonomsko uključivanje općenito, svladavanje hrvatskog jezika, ali i senzibilizacija žena migrantica o prednostima ekonomske emancipacije te postojanju potpornih struktura koje bi im omogućile usklađivanje obiteljskog i poslovnog života. Ova aktivnost sufinancirana je sredstvima Fonda za azil, migracije i integraciju u sklopu projekta „INCLuDE – Međuresorna suradnja u osnaživanju državljana trećih država“.

URS navodi da je tijekom 2021. godine stručna suradnica URS-a sudjelovala na sastancima Odbora Vijeća Europe za izradu preporuke za žene migrantice, izbjeglice i tražiteljica azila. Sastanci su održani 2 – 3. ožujka 2021. godine, 27. – 28. travnja 2021. godine te 30. rujna – 1. listopada 2021. godine. Na sastancima se raspravljao o sadržaju Preporuke Vijeća Europe za žene migrantice, izbjeglice i tražiteljica azila. Predstavnicama Ureda se zalagala za uvrštavanje rodne dimenzije u procese azila, interseksijski pristup problemu, važnost adekvatnog broja sati učenja jezika države domaćina te za isticanje rodne dimenzije nasilja. Nakon pet održanih sastanaka države sudionice Odbora složile su se oko kompromisnog teksta nacrtu Preporuke te je usvojile s naslovom „Preporuka o zaštiti ljudskih prava migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila“. Također, uz manje izmjene Preporuka je usvojena i na sastanku Komisije za ravnopravnost spolova Vijeća Europe u studenom 2021. godine. Sljedeći koraci uključuju: (a) finalizaciju dokumenta te reviziju od strane pravne službe Vijeća Europe, (b) doprinos skupine Izvjestitelja o ljudskim pravima, (c) usvajanje Preporuke od strane Vijeća Ministara u ožujku 2022. godine.

Stručna suradnica URS-a je sudjelovala i na okruglom stolu „Uključivanje žena izbjeglica u društvo – prilike i izazovi“ 8. prosinca 2021. godine organiziranom od strane ULJPNM-a. Problemi identificirani tijekom okruglog stola s kojima se susreću žene izbjeglice su: 1.) nemaju kome ostaviti dijete kako bi se mogle zaposliti u punom radnom vremenu (nefleksibilnost rada odmaže tome također); 2.) nepoznavanje jezika (neadekvatnost dosadašnjih jezičnih tečajeva).

Tijekom 2022. godine stručna suradnica URS-a je sudjelovala na virtualnoj konferenciji “Jačanje zaštite od zlostavljanja i iskorištavanja ranjivih osoba, posebno žena i djece, koji bježe od rata u Ukrajini” održanoj 21. rujna 2022. godine kao nastavak posjeta SPGS-a za utvrđivanje činjenica Republici Slovačkoj. Predstavnicama URS-a je sudjelovala kao članica Komisije za ravnopravnost spolova te je predstavila standarde Vijeća Europe na području teme migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila.⁸⁷

⁸⁷ U sklopu navedenog je predstavila novu Preporuku CM(2022)17 o zaštiti prava žena i djevojaka migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila i druge relevantne standarde Vijeća Europe vezano uz temu, kao što je *Istanbulska konvencija i Strategija Vijeća Europe za ravnopravnost spolova 2018 – 2023*. Predstavnicama URS-a je navedeno predstavila u svjetlu *Izješća* Posebne predstavnice glavnog tajnika za migracije i izbjeglice Vijeća Europe za Slovačku Republiku. Tema o kojoj se također govorilo su i djeca, pogotovo ona s područja Ukrajine. Istaknuto je kako u slučaju Ukrajine djeca većinom dolaze s pratnjom, u manjem broju su bez pratnje i razdvojeni, no bez obzira na to potrebno im je pružiti brigu i zaštitu. Naglašena su praktična načela poboljšanja zaštite djece migranata: 1.) Integrirati njihov sustav zaštite u domaći; 2.) Zapošljavanje obitelji domaćina; 3.) Osigurati dovoljno mjesta u vrtićima i školama;

UNHCR je 28. travnja 2022. godine u suradnji s Vijećem Europe održao virtualni događaj pod nazivom „Prevenција, borba i odgovor na rodno uvjetovano nasilje u kontekstu azila i migracija“ koji je okupio predstavnike institucija, ministarstava, međuvladinih organizacija i organizacija civilnog društva s ciljem podizanja svijesti o rodno uvjetovanom nasilju počinjenom protiv migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila⁸⁸.

- **Mjera 2: Omogućiti informiranje o uslugama dostupnim ženama i djevojčicama izbjeglicama i tražiteljicama azila te osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, a posebno u slučaju rodno uvjetovanog nasilja i trgovanja ljudima**

- Nositelji: MUP, ULJPPNM, URS
- Indikator: broj relevantnih aktivnosti i pruženih informacija
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

MUP – Svakom tražitelju međunarodne zaštite neposredno po dolasku u Prihvatilište za tražitelje međunarodne zaštite pružaju se informacije o uslugama na jeziku koji on/ona poznaje ili razumije. Informacije o uslugama osiguravaju se u pismenom i usmenom obliku. Svi službenici koji rade na poslovima međunarodne zaštite kontinuirano su na raspolaganju tražiteljima međunarodne zaštite u slučaju potrebe za dodatnim informacijama ili nekim drugim oblikom pomoći. Osobita pozornost posvećuje se informiranju ranjivih skupina. U suradnji s nevladinim organizacijama 2021. godine je izrađen letak čija su ciljana skupina tražitelji međunarodne zaštite koji su izloženi nekom od oblika rodno uvjetovanog nasilja. Svi informativni letci s podacima o dostupnim uslugama izvan Prihvatilišta, a koje osiguravaju nevladine organizacije nalaze se na vidljivom mjestu na samom ulazu u objekt.

Također, tijekom 2022. godine pojednostavljena su određena postupanja u Standardnom operativnom postupku za prevenciju i odgovor u slučaju seksualno i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima za tražitelje/tražiteljice međunarodne zaštite u svrhu bržeg i učinkovitijeg djelovanja u slučajevima rodno uvjetovanog nasilja. Umjesto Obrasca prijave slučaja koji se u praksi pokazao suviše opširnim te je dodatno opterećivao žrtvu, osoba koja vodi razgovor sastavlja službenu bilješku koja sadrži opis događaja i ostale relevantne informacije.

Osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom se kroz projekt „Usluge prevođenja tijekom pružanja pomoći pri integraciji“ pruža pomoć pri integraciji, što uključuje i pružanje svih relevantnih informacija na jeziku za koji se opravdano pretpostavlja da ga razumiju i na kojem mogu komunicirati.

Nadalje, kroz projekt „Uspostava mehanizma preseljenja“ omogućeno je besplatno korištenje mobilne aplikacije (*Re)Settle in Croatia* na engleskom, arapskom i kurdsom jeziku koja osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom pruža informacije o pravima i uslugama, važnim

4.) Provjera i trening obitelji koje sudjeluju u programu obiteljske brige i zaštite; 5.) Monitoring; 6.) Tranzicija u odraslu dob te 7.) Individualni pristup svakom djetetu. Na kraju, skrenuta je pozornost na važnost de-institucionalizacija djece i osnaživanju obiteljske skrbi.

⁸⁸ Uvodne govore održale su predstavnica UNHCR-a u Hrvatskoj Anna Rich i ravnateljica URS-a Helena Štimac Radin.

telefonskim kontaktima, obrascima ponašanja u svakodnevnim izazovima i potrebama, dok audio rječnik omogućava snalaženje u svakodnevnim životnim situacijama.

U tom se kontekstu provodi i projekt „Novi susjedi-uključivanje osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom u hrvatsko društvo” u suradnji s Centrom za kulturu dijaloga (CKD). U sklopu tog projekta, CKD je nastavio provedbu projektnih aktivnosti, a od relevantnih provedene su sljedeće:

- U suradnji s udrugom *Carpe diem* iz Karlovca, povodom obilježavanja Narančastog dana – dana borbe protiv nasilja nad ženama, 25. veljače 2022. godine organiziran je događaj „Psihološko osnaživanje žena s odobrenom međunarodnom zaštitom“, kojem je cilj pružiti korisnicama iz Karlovca, Zagreba i Siska praktična saznanja o našim ponašanjima, emocijama i vladanjima njima, o spoznajama vlastitih potreba, te o tehnikama samopomoći u različitim životnim situacijama. Kroz edukativno predavanje i popratne radionice polaznice su na praktičan način naučile kako kroz različite tehnike pomoći sebi u teškim trenucima.
- Povodom Međunarodnog dana žena, u Zagrebu je 7. ožujka 2022. organizirana konferencija „Jačanje interkulturalnog i ravnopravnog radnog okruženja“, čiji je cilj osim upoznavanja i zajedničkog druženja žena iz lokalne zajednice s korisnicama projekta, bio i dodatno ohrabriti korisnice i potaknuti ih na zapošljavanje u Hrvatskoj, kao jednom od ključnih koraka u njihovom procesu integracije u novu zajednicu. U sklopu konferencije održano je kratko motivacijsko predavanje „Samo svoja gazdarica!“, panel „Jednake u različitosti na tržištu rada“, poslovni susret hrvatskih poduzetnica i žena s odobrenom međunarodnom zaštitom te radionica „Moj prvi posao u Hrvatskoj“.
- U suradnji s Centrom igre i knjižnicom igračaka „Krenimo zajedno“ iz Siska, 24. svibnja 2022. godine obilježen je Međunarodni dan obitelji na koji su se odazvale obitelji s odobrenom međunarodnom zaštitom i obitelji lokalnog stanovništva kako bi zajedno proslavili dan koji promovira važnost obiteljskog života i obitelji kao osnove zajednice svakog društva. Uz druženje i igru djece, izvedene su vježbe iz priručnika *Dječje pravo na djetinjstvo – Priručnik o dječjim pravima: djeca u pokretu*.

ULJPPNM je u sklopu prethodno navedenog projekta INCLuDE, tijekom 2021. godine proveo edukaciju naziva „Integracija i ljudska prava“ namijenjenu osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita ali i drugim državljanima trećih država. Cilj edukacije je osnažiti državljane trećih država, posebice osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita, za društveno participiranje, kroz jačanje znanja o sustavu zaštite ljudskih prava u Europi, svijetu i Republici Hrvatskoj te pravnom okviru za integraciju državljana trećih država u Republici Hrvatskoj. Nadalje, polaznicima su prezentirani mehanizmi zaštite ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije u Republici Hrvatskoj, odnosno nadležnosti tijela zaduženih za postupanja u slučajevima kršenja ljudskih prava, među kojima i pravo na jednakost. Kroz praktične primjere polaznici su upoznati s vrstama i podjelom ljudskih prava te načinima prikupljanja podataka i dokumentiranja kršenja ljudskih prava. Također su predstavljeni konkretni primjeri u međunarodnoj i nacionalnoj sudskoj praksi u predmetima vezanim uz diskriminaciju kroz sudske odluke kojima je utvrđena diskriminacija. U konačnici, polaznici su upoznati s načinima zagovaranja vlastitih prava te neposrednog djelovanja i participacije. Uz informiranje o vlastitim pravima i načinima promicanja i zaštite istih, sudionici su upoznati s primjerima nejednakog postupanja na temelju različitih diskriminacijskih osnova, među kojima i spol te bračni i obiteljski status, kao i primjerima povrede prava na jednaku pravnu zaštitu u kontekstu rodno uvjetovanog nasilja. U priručniku objavljenom

u svrhu održavanja edukacije navedeni su primjeri nejednakog postupanja na temelju različitih diskriminacijskih odnosa, među kojima i spolna orijentacija te rodni identitet.

ULJNPPNM je 29. rujna 2022. godine u Kinu Tuškanac u Zagrebu organizirao prikazivanje premijere tri kratka dokumentarna filma pod nazivom *Prostor bliskosti; Semih, Safaa, Muhammed*⁸⁹. Također, tiskani su letci s informacijama o dostupnim mehanizmima zaštite i promicanja ljudskih prava te suzbijanja diskriminacije u Republici Hrvatskoj, posebice u kontekstu međunarodne i privremene zaštite. Sadržaj letaka preveden je na engleski, španjolski, francuski, arapski, farsi, paštu, turski, filipinski, ukrajinski, nepalski i hindi. Navedene aktivnosti, također, su sufinancirane iz Fonda za azil, migracije i integraciju⁹⁰ u okviru projekta „INCLuDE – Međuresorna suradnja u osnaživanju državljana trećih država”.

URS je tijekom razdoblja izvješćivanja posvetio posebnu pažnju integraciji rodne perspektivu u zaštitu žena djevojčica i izbjeglica, tražitelja azila i migranata sa svrhom pružanja informacija o dostupnim uslugama vezanim uz rodno uvjetovano nasilje. Naime, URS je izradio letak za migrantice, izbjeglice, tražiteljica azila te osobe koje su dobile međunarodnu zaštitu te ga tiskao u 3.000 primjeraka. Letak je tiskan na 8 jezika, uključujući farsi, arapski, turski, kurdski, urdu, francuski, engleski i hrvatski. Isti sadrži pojmovnik, objašnjava osnovne pojmove vezane uz rodno uvjetovano nasilje, poziva korisnike/ce da prijave nasilje ili da zatraže azil temeljem iste osnove te, konačno, pruža informacije o dostupnim uslugama u Republici Hrvatskoj. Letak je izrađen u suradnji s MUP-om i UNHCR-om. Komentare vezane za letak URS je zaprimio i od strane IOM-a⁹¹ te ULJPPNM-a. U prosincu 2021. godine stručna suradnica je sudjelovala na sastanku Koordinacijske skupine o rodno uvjetovanom nasilju u prihvatilištima za tražitelje sastanku gdje je predstavila letak svim pružateljima usluga koji djeluju unutar prihvatilišta te zaprimila njihova očitovanja i prijedloge vezane uz buduću diseminaciju⁹². Tijekom, 2022. godine URS je tiskao dodatnih 8.000 primjeraka navedenog letka na devet jezika, uključujući i 5.000 primjeraka na ukrajinskom jeziku.

- **Mjera 3: Unaprijediti pravnu zaštitu i pružati psihosocijalnu podršku i savjetovanje ženama izbjeglicama i tražiteljicama međunarodne zaštite, posebno žrtvama trgovanja ljudima, prisilnih brakova, zločina iz časti, spolnog nasilja, genitalnog sakaćenja i/ili pripadnicama posebno osjetljivih društvenih skupina (trudnicama, starijim ženama, ženama s invaliditetom, pripadnicama spoln i rodni manjina)**
 - Nositelji: MUP, ULJPPNM, u suradnji s civilnim društvom
 - Indikator: broj relevantnih aktivnosti i pruženih usluga
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

⁸⁹ Svaka od tri priče obuhvaća svakodnevno integracijsko iskustvo protagonista koje pratimo u svakodnevnim životnim situacijama: među prijateljima, na radnom mjestu, u komunikaciji s institucijama. Naglasak u filmovima nije stavljen na statusna pitanja protagonista, već na njihovo osobno iskustvo i odnos s ljudima koji ih okružuju i koji s njima dijele svakodnevni prostor bliskosti. Kroz priču protagonistice *Safaa* težilo se portretirati izravno iskustvo integracije žene migrantice kojoj je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj.

⁹⁰ AMIF

⁹¹ Međunarodna organizacija za migracije

⁹² Tom je prigodom objasnila svim prisutnima važnost postojanja različitih dijelova letaka kao što su definicije, razbijanje stereotipnih predrasuda motivirajućim rečenicama, poziva za djelovanje i prijavu nasilja.

MUP – Kroz informativne letke, koji su u Prihvatilištu dostupni svim tražiteljima međunarodne zaštite, pružaju se informacije o mogućnostima pravne pomoći, kao i organizacijama koje im takvu pomoć mogu pružiti. Također, s ciljem poboljšanja prakse u djelu postupanja prema djeci bez pratnje i primjeni Protokola o postupanju prema djeci bez pratnje, MUP je tijekom 2021. godine intenzivno surađivao i razmjenjivao informacije s Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike te je donesena Uputa o postupanju prema djeci bez pratnje, a koja je na daljnje postupanje dostavljena Upravi za granicu, Policijskim upravama, Policijskim postajama te Centrima za socijalnu skrb.

Nadalje, kroz svakodnevne aktivnosti Prihvatilišta za tražitelje međunarodne zaštite sustavno se prate potrebe tražitelja međunarodne zaštite s osobitim fokusom na ranjive skupine kao što su djeca bez pratnje, starije osobe, osobe s invaliditetom, trudnice, tražiteljice međunarodne zaštite koje su bile izložene bilo kojoj vrsti fizičkog ili psihičkog nasilja. Kroz informativne letke, koji su u Prihvatilištu dostupni svim tražiteljima međunarodne zaštite, pružaju im se informacije o mogućnostima pravne pomoći kao i organizacijama koje im takvu pomoć mogu pružiti.

Povodom dolaska raseljenih osoba iz Ukrajine u Republiku Hrvatsku, a kako bi se spriječilo da postanu žrtvama trgovanja ljudima, Ravnateljstvo policije u suradnji s Hrvatskim crvenim križem je izradilo letak „Dragi ljudi dobrodošli u Hrvatsku“ u kojem su navedeni ključni savjeti vezani za sigurnost raseljenih osoba iz Ukrajine, kao i bitni telefonski brojevi. Navedeni letak je dostupan u elektroničkom obliku na mrežnoj stranici „Hrvatska za Ukrajinu“, kao i u tiskanom obliku na ukrajinskom jeziku. Također napominje se kako je predmetni letak besplatan, te se dijeli raseljenim osobama iz Ukrajine prilikom njihova dolaska u Republiku Hrvatsku.

Temeljem sporazuma s MUP-om, Hrvatski Crveni križ provodi aktivnosti psihičkog i fizičkog osnaživanja (psihosocijalne potpore) tražitelja međunarodne zaštite kroz individualne i grupne razgovore koji, između ostalog, omogućavaju lakše identificiranje ranjivih skupina i time pristup prilagođen njihovim specifičnim potrebama. U 2021. godini su održani individualni razgovori s 843 korisnika, te grupni razgovori s 303 korisnika, a tijekom 2022. godini su održani individualni razgovori s 523 korisnika, te grupni razgovori s 449 korisnika.

ULJPPNM – Pružanje adekvatne pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima središnji je dio sustava suzbijanja trgovanja ljudima. U Republici Hrvatskoj je uspostavljen sustav koji primarno brine o interesima žrtava trgovanja ljudima. Iz navedenog razloga sve aktivnosti nadležnih institucija od trenutka identifikacije usmjerene su na pružanje adekvatne pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima, a koji uključuje rad dva nacionalna skloništa (sklonište za djecu žrtve trgovanja ljudima i odrasle osobe), osiguravanje zdravstvene, psihološke, socijalne i pravne pomoći i zaštite kao i osiguravanje sigurnog i dobrovoljnog povratka u država porijekla, koje aktivnosti su se kontinuirano provodile tijekom razdoblja izvješćivanja.

Od relevantnih aktivnosti i pruženih usluga tijekom razdoblja izvješćivanja, ULJPPNM ističe sklapanje Ugovora s Crvenim križem o izravnoj dodjeli financijskih sredstava za provedbu projekta „Podrška radu i jačanje kapaciteta mobilnih timova za identifikaciju i pružanje prvih oblika pomoći odraslim žrtvama trgovanja ljudima“. Provedba projekta započela je 1. kolovoza 2021. godine, a završila 31. siječnja 2023. godine.

Također, radi senzibilizacije javnosti za problematiku trgovanja ljudima te s ciljem prevencije trgovanja ljudima SOS telefonska linija (0800 7799) nastavila je s radom i tijekom razdoblja izvješćivanja. Putem navedene telefonske linije moguće je zatražiti pomoć i dobiti potrebne informacije ili prijaviti slučajeve za koje se sumnja da se radi o trgovanju ljudima. URLJPPNM kontinuirano financira navedenu SOS telefonsku liniju.

ULJPPNM navodi da je pokrenuo postupak izrade Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027. godine i pratećeg Akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024. godine, sukladno postojećem zakonodavnom okviru strateškog planiranja. Naime, Vlada Republike Hrvatske na 101. sjednici održanoj 10. veljače 2022. godine usvojila Odluku o pokretanju postupka izrade Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027. godine⁹³.

Prvi, osnivajući, sastanak Radne skupine za izradu Nacrta Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027. godine i Nacrta Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027. godine je održan 19. svibnja 2022. godine⁹⁴. Drugi sastanak Radne skupine, na kojem se raspravljalo o posebnim ciljevima novog strateškog dokumenta te mjerama i aktivnostima za provedbu pojedinih posebnih ciljeva ovog Nacionalnog plana, održan je 14. srpnja 2022. godine.⁹⁵

Nacionalni plan bit će u cijelosti usklađen s EU strategijom suzbijanja trgovanja ljudima za razdoblje od 2021. do 2025.⁹⁶, te ostalim relevantnim preporukama međunarodnih organizacija upućenih Republici Hrvatskoj na ovom području (OESS, Vijeće Europe – GRETA, Državno tajništvo SAD-a – TIP Report), kao i preporukama iz Evaluacije nacionalnog referalnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima iz listopada 2021. Napominje se da je Državno tajništvo SAD-a, *TIP Office*, objavio u srpnju 2021. i 2022. godine godišnje Izvješće o suzbijanju trgovanja ljudima za 2021. i 2022. godinu⁹⁷. Prema ovom Izvješću Republika Hrvatska je u oba razdoblja i dalje u TIER 2 – rangu koji obuhvaća države čije vlade ne ispunjavaju u potpunosti minimalne standarde o suzbijanju trgovanja ljudima⁹⁸, ali čine značajna nastojanja da se usklade s tim standardima.

ULJPPNM je tijekom razdoblja izvješćivanja sudjelovao u organizaciji brojnih događanja fokusiranih na problematiku suzbijanja trgovanja ljudima. Među navedenim aktivnostima izdvaja se sljedeće:

- Povodom obilježavanja Svjetskog dana suzbijanja trgovanja ljudima, 30. srpnja 2021. godine, u organizaciji ULJPPNM i nacionalnog koordinatora, održan je online skup tijekom kojeg je predstavljena evaluacija postojećeg referalnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima, a koja će poslužiti izradi novog nacionalnog strateškog dokumenta u ovom području. Evaluacija nacionalnog referalnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima izrađena je na inicijativu nacionalnog koordinatora u suradnji s Akademijom pravnih znanosti Hrvatske.
- UNODC je u suradnji s nacionalnim koordinatorom, kao domaćinom i suorganizatorom te Ministarstvom vanjskih poslova Kraljevine Švedske i Ministarstvom Europe i vanjskih poslova Republike Francuske, organizirao sastanak regionalne stručne skupine na temu „Trgovanje ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, posebice žena i djevojčica, usmjereno na smanjenje potražnje u Jugoistočnoj Europi“. Sastanak je održan online, 11. i 12. svibnja 2021. godine, a prisustvovali su mu predstavnici UNODC-a, OESS-a, Vijeća Europe, EU,

⁹³ Na temelju navedene Odluke izrađena je Odluka o osnivanju Radne skupine za izradu navedenih nacrta.

⁹⁴ Na sastanku je usvojen Poslovnik o radu navedene Radne skupine, te su predstavljeni zakonodavni okvir strateškog planiranja i smjernice za izradu nacionalnih planova, kao i posebni ciljevi novog strateškog dokumenta.

⁹⁵ Napominje se da je Vlada Republike Hrvatske je na 132. sjednici održanoj 14. srpnja 2022. prihvatila Izvješće o provedbi mjera iz Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2018. do 2021.

⁹⁶ EU strategija suzbijanja trgovanja ljudima 2021. – 2025. bavi se specifičnim aspektima ovog složenog problema, postavljajući sveobuhvatne pravne, političke i operativne inicijative za suzbijanje trgovanja ljudima, od prevencije do osude počinitelja, istodobno ističući zaštitu žrtava, posebno žena i djece, stavljajući poseban naglasak na suzbijanje trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja.

⁹⁷ To je ujedno i najopsežniji izvor aktivnosti država u borbi protiv trgovanja ljudima te odražava predanost američke vlade globalnom vodstvu po ovom ključnom pitanju ljudskih prava i provođenja zakona.

⁹⁸ tzv. *TVPA minimum standards for the elimination of trafficking in persons*

veleposlanici Republike Francuske, Kraljevine Španjolske i Kraljevine Švedske, predstavnici država Jugoistočne Europe, predstavnici organizacija civilnog društva te istaknuti stručnjaci na ovom području⁹⁹;

- 21. konferencija Saveza protiv trgovanja ljudim¹⁰⁰ u organizaciji OESS-a i Ureda specijalnog predstavnika i koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima održana je online, od 14. do 16. lipnja 2021. godine. Naglasak ove 21. konferencije bio je na suzbijanju potražnje, osobito potražnje koja potiče trgovanje ljudima u svrhu radnog i seksualnog iskorištavanja¹⁰¹;
- ULJPPNM je u suradnji s PA tijekom razdoblja izvješćivanja, organizirao nekoliko stručnih seminara diljem Hrvatske. Tako su 11. studenog, 22. studenog i 17. prosinca 2021. godine te 4. ožujka i 28. travnja 2022. godine u Regionalnim centrima PA u Varaždinu, Osijeku, Zagrebu, Opatiji i Splitu organizirani stručni seminari pod nazivom „Suzbijanje trgovanja ljudima“¹⁰²;
- U suorganizaciji Akademije pravnih znanosti Hrvatske i Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske te nacionalnog koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima, uz financijsku potporu Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Republici Hrvatskoj, u okviru *ALUMNI Small Grants* programa, 24. veljače 2022. godine, održana je virtualna regionalna konferencija pod nazivom „Prijava trgovanja ljudima, rješavanje pitanja naknade žrtvama i utvrđivanje drugih ključnih pitanja vezanih uz suzbijanje trgovanja ljudima“¹⁰³;
- Od 11. do 12. svibnja 2022. godine, u Dubrovniku je održana Međunarodna konferencija na najvišoj razini na temu: „Poboljšanje reakcije na trgovanje ljudima radi seksualnog iskorištavanja, posebno žena i djevojčica, borbom protiv potražnje u Jugoistočnoj Europi“, a na kojoj su se okupili predstavnici svih relevantnih međunarodnih organizacija, uvaženih eksperata i nacionalnih koordinatora na području suzbijanja trgovanja ljudima, Međunarodnu konferenciju su suorganizirali ULJPPNM, UNODC, Ministarstvo Europe i vanjskih poslova Republike Francuske, Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Švedske i OESS¹⁰⁴;
- Od 19. do 22. rujna 2022. godine na Brijunima je održana 26. međunarodna znanstvena konferencija na temu „Nacionalne manjine, migracije i sigurnost“, u suorganizaciji

⁹⁹Sastanak je poslužio kao platforma za raspravu o međunarodnim obvezama, konceptualnom pristupu i odgovoru politike na čimbenike potražnje za seksualno iskorištavanje te razmjeni postojećih izazova i dobre prakse u rješavanju ovog globalnog problema.

¹⁰⁰ *21st Conference of the Alliance against Trafficking in Persons*

¹⁰¹ Konferencija je usmjerila pozornost državama članicama OESS-a na njihove međunarodne obveze u suzbijanju potražnje, potaknula raspravu o važnosti ovog pristupa kao metode prevencije, te pružila državama članicama znanje o učinkovitim alatima i ponudila smjernice o načinu primjene takvih alata kako bi države članice ispunile svoje međunarodne obveze.

¹⁰² Riječ je o pet stručnih seminara za suce i državne odvjetnike, koji su organizirani u okviru provedbe Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2018. do 2021. radi podizanja svijesti pravosudnih dužnosnika o kaznenom djelu trgovanja ljudima i što učinkovitijeg procesuiranja ovog kaznenog djela, ali i razumijevanja psiholoških utjecaja traume na žrtve kaznenog djela trgovanja ljudima kao potencijalne svjedoke u postupku.

¹⁰³ Riječ je o regionalnoj konferenciji u okviru projekta „Zaštita, pomoć i socijalna uključenost ranjivih skupina u kontekstu trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“.

¹⁰⁴ Sudionici konferencije raspravljali su o međunarodnim obvezama, konceptualnim pristupima i političkim odgovorima na zahtjeve koji potiču potražnju za seksualnim uslugama žrtava trgovanja ljudima te su razmijenili iskustava i primjere dobre prakse u rješavanju navedenog izazova. Konferencija je ocijenjena od strane svih sudionika kao jedna od ključnih i najuspješnijih konferencija u posljednjih dvadesetak godina na temu suzbijanja trgovanja ljudima.

ULJPPNM-a, Savjeta za nacionalne manjine, Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu te Akademske mreže za suradnju u jugoistočnoj Europi;

- 18. listopada 2022. godine, na Europski dan suzbijanja trgovanja ljudima, Odjel za suzbijanje trgovanja ljudima Vijeća Europe, u suradnji s ULJPPNM-om, je organizirao okrugli stol na kojem se raspravljalo o napretku Republike Hrvatske u provedbi trećeg izvješća Stručne skupine za suzbijanje trgovanja ljudima¹⁰⁵ Vijeća Europe za Konvenciju o suzbijanju trgovanja ljudima, objavljenom 3. prosinca 2020. godine i povezanom preporukom Odbora stranaka hrvatskim vlastima, usvojenom 4. prosinca 2020. godine.

Napominje se da je nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima koji je ujedno i ravnatelj ULJPPNM-a tijekom razdoblja izvješćivanja sudjelovao na brojnim, relevantnim, međunarodnim sastancima fokusiranim na problematiku suzbijanja trgovanja ljudima.¹⁰⁶

Također, napominje se da je na 31. sastanku Odbora stranaka Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, koji je održan u Strasbourgu, 25. studenog 2022. godine, Odbor stranaka izabrao 7 novih članova Stručne skupine za suzbijanje trgovanja ljudima (GRETA), među kojima je i predstavnik Republike Hrvatske Luka Mađerić.

Zaključno se ističe kako je Operativni tim Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima¹⁰⁷ tijekom razdoblja izvješćivanja održavao redovite mjesečne sastanke na kojima se raspravljalo o provedbi mjera za zaštitu i pomoć žrtvama trgovanja ljudima, uključujući sve mjere zaštite povezane s pandemijom COVID-19, te situacije uzrokovane ratom od Ukrajini od početka ruske agresije.

¹⁰⁵ GRETA

¹⁰⁶ Pritom se izdvaja kako slijedi: Regionalna konferencija „Trgovanje ljudima u svrhu radne eksploatacije, posebice djece u Jugoistočnoj Europi“, održana 13. i 14. travnja 2021.; Okrugli stol u organizaciji OESS-a o trgovanju ljudima korištenjem novih tehnologija i njegovom suzbijanju u državama Srednje Azije i azijskim partnerima OESS-a (Japanu, Republici Koreji, Tajlandu i Australiji) održan 27. i 28. travnja 2021.; Konferencija „Ocjena rizika i suzbijanje trgovanja ljudima u lancima nabave“ koju je organizirao OESS u suradnji s MUP-a Republike Srbije, kao domaćinom, na temu radne eksploatacije u lancima nabave, održana u Beogradu, 23. i 24. rujna 2021.; sastanci Regionalne stručne skupine-REGM; redoviti sastanci EU mreže nacionalnih koordinatora i ekvivalentnih mehanizama; godišnji sastanci nacionalnih koordinatora i ekvivalentnih mehanizama, u organizaciji OESS-a i Vijeća Europe; te godišnji sastanci neformalne mreže koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima Jugoistočne Europe.

¹⁰⁷ Napominje se da je u povodu obilježavanja Europskog dana suzbijanja trgovanja ljudima, 18. listopada 2021., u zgradi Vlade Republike Hrvatske, održana 2. svečana sjednica Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima kojom je predsjedao tadašnji potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i predsjednik Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, Boris Milošević, koji je u svom obraćanju, među ostalim, pozvao prisutne da svoje napore u navedenom području usmjere na intenzivnu i međuresornu suradnju na nacionalnoj razini. Treća sjednica istog odbora održana je 23. studenog 2022., pod vodstvom predsjednice Nacionalnog odbora i potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske za društvene djelatnosti i ljudska prava, Anje Šimprage. Na sjednici je izraženo zadovoljstvo činjenicom da Republika Hrvatska snažno podupire i aktivno sudjeluje u svim međunarodnim aktivnostima u cilju borbe protiv međunarodnog organiziranog kriminala odnosno jednog od njegovih najgorih oblika – trgovanja ljudima.

5. PROVEDBA I PRAĆENJE

CILJ 1: Unaprjeđenje suradnje u provedbi rez. VSUNoŽMS

- **Mjera 1: Poticati razmjenu iskustava na nacionalnoj razini o provedbi rez. VSUNoŽMS, odnosno o implementaciji rodne perspektive u tijelima državne uprave**
 - Nositelji: nositelji relevantnih mjera u suradnji s civilnim društvom
 - Indikator: broj održanih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP je, kao koordinacijsko tijelo za provedbu NAP-a, tijekom razdoblja izvješćivanja surađivao i na operativnoj razini učestalo komunicirao s ostalim uključenim tijelima/nositeljima mjera, te s njima razmjenjivao informacije i iskustva. Uz suradnju na izradi izvješća Vladi Republike Hrvatske o provedbi NAP-a blisko se surađivalo u nizu situacija kada je bilo potrebno žurno usuglasiti stajališta Republike Hrvatske o pitanjima vezanim uz rez. VSUNoŽMS; primjerice tijekom procesa izrade i usvajanja relevantnih međunarodnih dokumenta ili izvješćivanja međunarodnih organizacija o provedenim aktivnostima. Kroz ostvarenu komunikaciju, koja je bila osobito intenzivna s MORH-om i MUP-om, kao i na temelju prikupljenih podataka o provedenim aktivnostima, MVEP je stekao dojam da u tijelima državne uprave, općenito, postoji visoka razina svijesti o važnosti provedbe rez. VSUNoŽMS i integriranju rodne perspektive u relevantne politike i svakodnevne aktivnosti nadležnih tijela.

- **Mjera 2: Poticati razmjenu iskustava na međunarodnoj i regionalnoj razini o provedbi rez. VSUNoŽMS**
 - Nositelji: MVEP, URS i ostali nositelji relevantnih mjera
 - Indikator: broj održanih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP je tijekom razdoblja izvješćivanja nastavio aktivan diplomatski angažman na promicanju rez. VSUNoŽMS te poticao razmjenu iskustava o njihovoj provedbi na međunarodnoj i regionalnoj razini. Među brojnim aktivnostima izdvaja se sljedeće:

- Radi razmjene iskustva o provedbi rez. VSUNoŽMS na regionalnoj razini, a u okviru predsjedanja Republike Hrvatske Američko-jadranskom poveljom (A5) u 2021. godini, MVEP je u suradnji s MORH-om organizirao međunarodnu video-konferenciju na visokoj razini posvećenu doprinosu žena miru i sigurnosti, pod nazivom *Women's Contribution to Peace and Security: Lessons Learned and Challenges Ahead*. Konferencija je održana 21. travnja 2021. godine, a okupila je ministre/visoke dužnosnike A5 država (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Sjeverna Makedonija) i SAD-a te međunarodne i nacionalne stručnjake uključene u provedbu rez. VSUNoŽM. O ulozi i doprinosu žena kao čimbenica mira i sigurnosti uvodno su govorile četvrta Predsjednica Republike Hrvatske

Kolinda Grabar-Kitarović i izvršna direktorica Georgetown instituta za Žene, mir i sigurnost Melanne Verveer¹⁰⁸;

- Tijekom 2022. godine je nastavljen aktivan diplomatski angažman u okviru Grupe prijatelja rez. VSUN 1325 u svim relevantnim međunarodnim organizacijama. Predstavnic/e MVEP-a sudjelovali su u nizu inicijativa, aktivnosti i skupova na temu žene, mir i sigurnost – kako u Vijeću sigurnosti i drugim tijelima UN-a, tako u okviru EU, NATO-a, OESS te subregionalnih organizacija i inicijativa (RACVIAC) pri čemu su podupirali jačanje suradnje između navedenih međunarodnih organizacija po pitanju teme žene, mir i sigurnost, kao i jačanje relevantnih poveznica između raznih linija multilateralnih instrumenata i linija izvješćivanja s navedenom tematikom (Republika Hrvatska je jedna od država koja uključuje tematiku Žene, mir i sigurnost u izvješća za CEDAW i Univerzalno periodično izvješće Vijeća za ljudska prava, HRC-UPR);
- Predstavnic/e MVEP-a su sudjelovali u nizu inicijativa, aktivnosti i skupova s područja Žene, mir i sigurnost. U okviru UN-a, uz već navedene aktivnosti (vidi pod Poglavlje 1. Prevencija, Cilj 1, Mjera 2 na str. 8., 9. i 10.), predstavnic/e MVEP-a/Stalne misija Republike Hrvatske pri UN-u NY sudjelovali su u godišnjoj otvorenoj raspravi Vijeća sigurnosti o seksualnom nasilju u sukobima (travanj 2021. godine) te u otvorenoj raspravi na tematiku Žene, mir i sigurnost (*Women and Peace and Security: Investing in Women in Peacekeeping and Peacebuilding*) koja je tradicionalno održana u listopadu uz niz popratnih događanja, od kojih se izdvaja sastanak inicijative *Generation Equality Forum: The Generation Equality Compact on Women, Peace and Security and Humanitarian Action: Translating Commitments into Achievements*. Također, ističe se sudjelovanje na dva pripremna sastanka na temu žene, mir i sigurnost za Ministarsku konferenciju o mirovnim operacijama UN-a (održana u prosincu 2021.): *Time for transformative actions to achieve women's participation in peace and political processes* i *Operationalizing Opportunities for Women in Peacekeeping*;
- U okviru EU-a, predstavnic/e MVEP-a aktivno su sudjelovali u već spomenutoj Radnoj skupini EU za žene, mir i sigurnost¹⁰⁹ koja značajno utječe na kreiranje i provedbu politika EU na području žene, mir i sigurnost, a prati i nacionalnu provedbu rez. VSUN 1325 od strane država članica¹¹⁰. U okviru UN-a, uz već navedene aktivnosti, predstavnic/e MVEP-a/Stalne misija Republike Hrvatske pri UN-u sudjelovali su u godišnjoj otvorenoj raspravi Vijeća sigurnosti o seksualnom nasilju u sukobima. U okviru OESS-a, predstavnic/e MVEP-a/Stalnog predstavništva Republike Hrvatske pri OESS-u, su na relevantnim

¹⁰⁸ Ministar Gordan Grlić Radman govorio je na panelu visoke razine, istaknuvši nužnost ravnopravnog sudjelovanja žena u svim sferama mira i sigurnosti te predanost Republike Hrvatske ostvarenju tog cilja. Slične poruke uputili su i visoki dužnosnici ostalih A5 država i SAD-a. Na stručnom panelu predstavljene su relevantne politike, aktivnosti i planovi EU-a i NATO-a usmjerene na ostvarenje ravnopravnosti spolova kao važnog preduvjeta mira i sigurnosti, a stručnjaci iz A5 država i SAD-a razmijenili su specifična nacionalna iskustva, dobre prakse i izazove na tom području. Panel visoke razine moderirao je državni tajnik za politička pitanja MVEP-a Frano Matušić, moderatorica stručnog panela bila je ravnateljica Uprave za obrambenu politiku MORH-a Dunja Bujan, a uvodni i završni dio konferencije vodio je tadašnji ravnatelj V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja Mato Škrabalo. Konferencija je bila otvorena za pozvanu publiku iz država članica EU, NATO-a, A5 promatrača i relevantnih državnih tijela Republike Hrvatske. Što se rezultata tiče, panel na visokoj razini potvrdio je političku volju i predanost država A5 i SAD-a provedbi programa za žene, mir i sigurnost, kojeg snažno podupiru EU i NATO-a, dok je stručni panel pružio dragocjeni uvid u iskustva i naučene lekcije iz prakse.

¹⁰⁹ *EU Task Force on Women Peace and Security*

¹¹⁰ Tijekom 2021. održana su dva sastanka. Prvi je sazvan u rujnu kako bi se razmotrila dramatična situacija u Afganistanu nakon savezničkog povlačenja, a u fokusu je bilo očuvanje postignuća međunarodnog angažmana u toj državi u pogledu položaja i prava žena i djevojčica. Drugi je održan u prosincu, a raspravljalo se o GAP III te o modalitetima izvješćivanja o njegovoj provedbi u dijelu koji se odnosi na pitanja žena, mira i sigurnosti.

sastancima podržavali prioritete rada vezane za provedbu tematike Žene, mir i sigurnost; uklanjanje svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama i poticanje gospodarskog osnaživanja žena i uključivanja u donošenje odluka. U okviru EU, predstavnici/e MVEP-a aktivno su sudjelovali u Radnoj skupini EU za žene, mir i sigurnost¹¹¹ koja značajno utječe na kreiranje i provedbu politika EU na navedenom području, a prati i nacionalnu provedbu rez. VSUN 1325 od strane država članica. U tom smislu, se ističe doprinos u procesu usuglašavanja Zaključaka Vijeća o provedbi tematike Žene, mir i sigurnost kojima se izražava posebna zabrinutost vezana za opadanje sigurnosti žena širom svijeta i jako osuđuje povećane prijetnje i napadi na žene braniteljice ljudskih prava, novinarke, graditeljice mira i politički aktivne žene u kriznim i konfliktnim okruženjima. Potiče se jača suradnja s međunarodnim, multilateralnim i regionalnim organizacijama sa ciljem adresiranja navedenih trendova;

- U okviru NATO Saveza, predstavnici/e MVEP-a/Stalnog predstavništva sudjelovali su u raspravama o provedbi NATO-ove Politike i Akcijskog plana o ženama, miru i sigurnosti te u aktivnostima vezanim uz suzbijanje seksualnog nasilja u sukobima za razdoblje od listopada 2012. do lipnja 2022. godine, te su se aktivno uključili i u radionice posvećene redefiniranju koncepta ljudske sigurnosti u okviru Saveza. Također su sudjelovali u neformalnoj virtualnoj radionici na temu *National Action Plans on Women, Peace and Security – Good Practices* (travanj 2021.). Razmjena iskustava i dobrih praksi nastavljena je i u okviru globalne Mreže nacionalnih koordinatora za provedbu rez. VSUNoŽMS (*Focal Point Network for Women, Peace and Security*), u kojoj predstavnica MVEP-a aktivno sudjeluje od njezina osnutka 2016. godine¹¹².

URS – Tijekom 2021. godine stručna suradnica URS-a je sudjelovala na nekoliko konferencija međunarodnih i domaćih aktera vezanih uz nasilje na internetu. Među ostalim, sudjelovala je na konferenciji „Rodno uvjetovano nasilje na internetu“ organiziranoj od strane Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih i prekršajnih djela; CSW65 online side eventu „Rješavanje seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja putem interneta: poziv na međunarodne standarde“ organiziranom od strane organizacije *Equality Now*; CSW65 virtualnom side eventu „Digitalne rodne razlike i mogućnosti: Poticanje jednakog sudjelovanja i zaustavljanje nasilja nad ženama doba povezanosti“, te na konzultantskom sastanku *Mapping Cyberviolence in the EU-27* organiziranom od strane Europskog instituta za rodnu ravnopravnost (EIGE)¹¹³.

¹¹¹ *EU Task Force on Women Peace and Security*

¹¹² U 2021. nastavljene su aktivnosti pod dvogodišnjim supredsjedanjem Kanade i Urugvaja započete prethodne godine, uključujući redovnu razmjenu iskustava i dobrih praksi u provedbi nacionalnih akcijskih planova i ostalih aktivnosti promicanja rez. VSUNoŽMS. U tom kontekstu, u srpnju 2021. pokrenuta je internetska stranica Mreže koja će povezati njezine članove/ice u aktivnu online zajednicu te služiti kao globalni izvor podataka o ženama, miru i sigurnosti. Tijekom 2022. održana su dva sastanka (18. i 19. svibnja u Ženevi te 6. i 7. prosinca u Pretoriji). Na 5. međuregionalnom sastanku u Pretoriji pod nazivom „Poduzimanje praktičnih radnji za provedbu tematike Žene, mir i sigurnost kroz međuregionalnu suradnju“ utvrđene su inovativne i transformativne strategije koje bi trebale doprinijeti uspješnijoj implementaciji te tematike kroz suradnju između država, regionalnih i međunarodnih organizacija te civilnog društva.

¹¹³ EIGE

Nadalje, stručna suradnica je prisustvovala već spomenutoj konferenciji projekta „Osnaživanje žena i podrška u vojnim snagama i mirovnim misijama Republike Hrvatske“ održanoj 25. listopada 2021. godine (vidi pod Poglavlje 1. Prevencija, Cilj 2, Mjera 11 na str. 26)¹¹⁴.

Od aktivnosti tijekom 2022. godine se izdvaja da je savjetnica URS-a sudjelovala na 22. sastanku *Odbora za ravnopravnost spolova Vijeća Europe*¹¹⁵ održanom od 16. do 18. studenog u Strasbourgu. Na sastanku su, između ostalog, bile obuhvaćene teme o osiguravanju i zaštiti prava izbjeglica, migrantica i tražiteljica azila koji dolaze iz ratom zahvaćenih područja, pogotovo onih s područja Ukrajine¹¹⁶.

- **Mjera 3: Suradivati sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova u promicanju rez. VSUNOŽMS, kroz informiranje o njihovim ciljevima kao i mjerama ovog NAP-a**
 - Nositelj: URS
 - Indikator: broj održanih aktivnosti
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

URS – URS je tijekom 2021. godine, sukladno članku 28. *Zakona o ravnopravnosti spolova* (ZORS-a) od županija i županijskih skupština te Grada Zagreba i Gradske skupštine Grada Zagreba zatražio rješenja o imenovanju predsjednika/ce i članova/ica županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, odnosno Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, nakon održanih lokalnih izbora 2021. godine. URS je prilikom prikupljanja novih podataka o predsjednicima i članovima povjerenstava poslao i dopis pojašnjenja kako bi nova rješenja bila donesena u skladu sa ZORS-om. S obzirom kako URS-u do kraja 2021. nisu dostavljena sva pravovaljana rješenja o imenovanju prikupljanje traženih podataka, isto je prolongirano za 2022. godinu. Tijekom 2022. godine URS je nastavio proces prikupljanja novih podataka o predsjednicima i članovima povjerenstava, dok je za 2023. godinu planirano održavanje koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

- **Mjera 4: Suradivati s organizacijama civilnog društva kao i vjerskim zajednicama koje se bave pružanjem humanitarne i druge pomoći na provedbi rez. VSUNOŽMS**
 - Nositelji: nositelji relevantnih mjera

¹¹⁴ Cilj projekta je bio utvrditi položaj žena u „muškom zanimanju“ vojnih snaga i mirovnih misija. Također, istražili su da li se žene susreću s nasiljem i na koji način to sustav adresira. Dvostruko više žena su žrtve, kao i u ostalim sektorima. Projekt je identificirao potrebu uspostave sigurnog sustava prijave.

¹¹⁵ *Gender Equality Commission – GEC*

¹¹⁶ U točki razmjene mišljenja s Povjerenicom za ljudska prava Dunjom Mijatović, Povjerenica se posebice osvrnula na stanje u Ukrajini: utjecaj sukoba i ratom uzrokovanog razmjesta ljudi na povećani rizik od nasilja i seksualnog nasilja; te na problem seksualnih barijera i barijera reproduktivnog zdravlja koje mogu postojati u određenim državama primateljicama izbjeglica odnosno tražiteljica azila. Također, naglašena je i važnost *Preporuke Odbora Ministra Vijeća Europe o zaštiti prava djevojaka i žena migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila* (CM/Rec(2022)17) kao ključnog alata za ostvarenje Cilja 5. (*Zaštita prava migranata i izbjeglica i tražitelja/ica azila*) *Strategije za rodnu ravnopravnost (do 2030)* kod država članica; što će u konačnici omogućiti i zaštitu, te osiguravanje prava i potreba žena i djevojčica tražiteljica azila, posebice onih koje dolaze iz ratom zahvaćene Ukrajine. S time u vezi, države članice Vijeća Europe pozvane su da prevedu *Preporuku*, promoviraju je i što šire diseminiraju. Stoga je URS pristupio prijevodu *Preporuke* te istu planira uskoro predstaviti.

- Indikator: broj zajedničkih aktivnosti
- Rok: trajno

Podaci o provedbi

URS je sudjelovao kao partner u projektu *HELPLINE – How expertise leads to prevention, learning, identification, networking and ending GBV* koji je provodila udruga B.a.B.e. u suradnji s Institutom za istraživanja u području rada i obitelji iz Slovačke, Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima, PA i Policijskom akademijom iz Hrvatske. Provedba dvogodišnjeg projekta započela je u studenom 2018. godine, a glavni cilj projekta bila je zaštita i podrška žrtava rodno uvjetovanog nasilja kao i unaprjeđenje sustava podrške žrtvama. Projekt u trajanju od dvije godine financira Europska komisija u sklopu programa Prava, jednakost i građanstvo. Cilj projekta bio je osigurati učinkovitu zaštitu i podršku žrtvama rodno uvjetovanog nasilja kroz jačanje sposobnosti za pružanje podrške kao i suradnje svih uključenih u provedbu zaštite. U zadnjoj godini provedbe projekta aktivnosti su nastavljene te je nastavljeno održavanje međusektorske edukacija za stručnjakinje koje rade na problemu nasilja nad ženama. Također, tijekom razdoblja izvješćivanja održana je završna konferencija projekta HELPLINE 12. travnja 2021. godine na kojoj je sudjelovala stručna suradnica URS-a¹¹⁷.

CILJ 2: Praćenje provedbe RVSUN 1325 i srodnih rezolucija

- **Mjera 1: Radna skupina za izradu prijedloga NAP-a nastavlja djelovati u funkciji upravljačkog tijela**
 - Nositelj: MVEP kao koordinator u suradnji s nositeljima mjera
 - Indikator: odgovarajuće izmjene i dopune Odluke VRH o osnivanju Radne skupine
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP – Radna skupina za izradu prijedloga NAP-a nije mogla nastaviti djelovati u funkciji upravljačkog tijela jer za to nije bila zadužena Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 18. siječnja 2018. godine kojom je osnovana. Stoga je trebalo pokrenuti osnivanje nove radne skupine istog sastava koju će Vlada Republike Hrvatske zadužiti za praćenje ovog NAP-a. Iako je MVEP započeo proceduru još u 2020. godini, cijeli proces se otegnuo uslijed izvanrednih okolnosti izazvanih pandemijom COVID-19, te u očekivanju promjena u tijelima državne uprave nakon izbora za zastupnike u Hrvatski sabor u srpnju 2020. godine i konstituiranja Vlade. Početkom 2021. godine MVEP je pripremio potrebne materijale i ponovno pokrenuo proceduru, te je Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 8. srpnja 2021. godine donijela Odluku o osnivanju Radne skupine za praćenje Nacionalnog akcijskog plana provedbe rez. VSUN 1325, te srodnih rezolucija (dalje u tekstu: Radna skupina). Predviđeno je da ova Radna skupina djeluje trajno te kontinuirano prati provedbu mjera, analizira i evaluira ostvarene rezultate, te po isteku svakog

¹¹⁷ U sklopu projekta su održane fokus grupe, trening moduli za volontere i slično. Trening moduli u trajanju od 21 sata su uključivali sistematizaciju znanja, razumijevanje nasilja i poboljšanje pristupa (teorijski dio i radionice). Također, s tim u vezi je sačinjen Protokol o postupanju volontera.

provedbenog ciklusa predloži novi NAP s novim ciljevima i mjerama. Radnu skupinu čine predstavnici tijela uključenih u provedbu NAP-a II koji se sastaju prema potrebi pod predsjedanjem ravnatelja V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja MVEP-a, a MVEP obavlja i stručne te administrativne poslove (Tajništvo Radne skupine). Ističe se da je tijekom 2022. godine postignut napredak u direktnoj komunikaciji unutar Radne skupine – ostvarena je brža, otvorenija i fleksibilnija komunikacija.

- **Mjera 2: Radna skupina sastaje se prema potrebi, a najmanje jednom godišnje radi razmatranja/ prihvaćanja godišnjeg izvješća o provedbi mjera NAP-a**
 - Nositelj: MVEP kao koordinator u suradnji s nositeljima mjera
 - Indikator: godišnje izvješće
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP – Radna skupina je osnovana Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 8. srpnja 2021. godine radi praćenja i unaprjeđenja provedbe NAP-a, kojom prigodom su imenovani predstavnici/e resornih tijela uključenih u provedbu mjera. Nakon što je osnovana navedenom Odlukom Vlade Republike Hrvatske, Radna skupina održala je 7. prosinca 2021. godine prvi sastanak. Sastanak je vodio tadašnji ravnatelj V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja MVEP-a, Mato Škrabalo, u svojstvu predsjedavajućeg, a sudjelovali su svi imenovani članovi/ce i/ili njihove zamjene. Na sastanku su dogovorene daljnje aktivnosti i modaliteti djelovanja s ciljem unaprjeđenja provedbe NAP-a u predstojećem razdoblju. Redovan, drugi sastanak Radne skupine održan je 14. prosinca 2022. godine, a vodio ga je ravnatelj V. Uprave za multilateralu i globalna pitanja MVEP-a, Sebastian Rogač, u svojstvu predsjedavajućeg Radnom skupinom. Sastanak je održan uz sudjelovanje predstavnika relevantnih tijela. Na sastanku je, između ostaloga, formalno usuglašeno Izvješće o provedbi Nacionalnog akcijskog plana provedbe rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti, te srodnih rezolucija za razdoblje 2019. – 2023. (NAP II), za 2021. godinu.

- **Mjera 3: Radna skupina svake dvije godine podnosi Vladi Republike Hrvatske izvješće o provedbi mjera NAP-a**
 - Nositelj: MVEP kao koordinator temeljem izvješća nositelja mjera
 - Indikator: dvogodišnje izvješće
 - Rok: veljača 2021. i veljača 2023.

Podaci o provedbi

MVEP je kao koordinacijsko tijelo koje za Radnu skupinu obavlja stručne i administrativne poslove zadužen o ostvarenim rezultatima provedbe mjera NAP-a izvijestiti Vladu Republike Hrvatske u dva izvještajna ciklusa, 2021. i 2023. godine. U svojstvu koordinatora, MVEP je početkom 2021. godine zatražio očitovanja o provedbi od ostalih nositelja/sunositelja mjera te na temelju prikupljenih podataka izradio cjelovito izvješće za prvo provedbeno razdoblje koje obuhvaća 2019. i 2020. godinu. Prijedlog Izvješća s pripadajućim Zaključkom upućen je u kolovozu 2021. godine u proceduru usvajanja na sjednici Vlade Republike Hrvatske, te je Izvješće prihvaćeno Zaključkom Vlade Republike Hrvatske na sjednici održanoj 4. studenog 2021.

godine¹¹⁸. Također, u svojstvu koordinatora, MVEP je krajem 2022. godine zatražio očitovanja o provedbi od ostalih nositelja/sunositelja mjera s ciljem da na temelju prikupljenih podataka izradi cjelovito izvješće te da prijedlog istog s pripadajućim Zaključkom uputi tijekom 2023. godine u proceduru usvajanja na sjednici Vlade Republike Hrvatske.

- **Mjera 4: Podaci o provedbi dostavljaju se na zahtjev relevantnim međunarodnim organizacijama (UN, EU, NATO, OESS, VE)**
 - Nositelj: MVEP kao koordinator temeljem izvješća nositelja mjera
 - Indikator: broj dostavljenih odgovora na upitnike
 - Rok: trajno

Podaci o provedbi

MVEP je od ostalih nositelja mjera, periodično ili prema potrebi, prikupljao i obrađivao relevantne podatke o poduzetim aktivnostima i ostvarenim rezultatima u provedbi NAP-a u svrhu međunarodne suradnje i razmjene informacija, odnosno izvještavanja u okviru relevantnih međunarodnih organizacija. Od aktivnosti na tom planu tijekom razdoblja izvješćivanja izdvaja se sljedeće:

- U okviru UN-a, dostavljeni su nacionalni statistički i analitički podaci te primjeri dobre prakse kao doprinos za izradu redovitog godišnjeg izvješća glavnog tajnika UN-a o napretku u provedbi programa za žene, mir i sigurnosti (travanj 2021. i travanj 2022. godine);
- U prosincu 2021. i siječnju 2022. godine, na temelju prikupljenih podataka od resornih tijela za odgovor na opsežan upitnik o doprinosu država članica provedbi GAP III, koji je uključio i nekoliko setova indikatora o provedbi programa za žene, mir i sigurnost, dostavljen je popunjeni upitnik (on-line) Europskoj komisiji i EEAS-u;
- U siječnju 2022. godine, u okviru NATO-a, Uredu posebne predstavnice glavnog tajnika za žene, mir i sigurnost dostavljeni su ažurirani nacionalni podaci za *NATO WPS Global Database* (srpanj 2021. i srpanj 2022. godine);
- U svrhu prezentacije hrvatskih postignuća na spomenutoj internetskoj stranici Mreže nacionalnih koordinatora dostavljeni su podaci o provedbi NAP-a i njegov integralni tekst u prijevodu na engleski jezik.

¹¹⁸ Oba dokumenta dostupna su na mrežnim stranicama MVEP-a, na poveznici: <https://mvep.gov.hr/informacije-za-gradjane-244593/ugovori-dokumenti-i-obraci/dokumenti/nap-ii/27171>

III. ZAKLJUČAK

Republika Hrvatska je usvajanjem i implementacijom dvaju Nacionalnih akcijskih planova o rez. VSUNoŽMS i devet srodnih rez. VSUNoŽMS pokazala da tematici Žene, mir i sigurnost pridaje značajnu pažnju. Nadovezujući se na rad i naučene lekcije iz prvog ciklusa NAP-a, koji je započeo još 2011. godine, vrlo uspješnom implementacijom velikog broja mjera iz NAP-a II postignut je napredak prema konačnom cilju koji podrazumijeva puno osvješćivanje o relevantnosti i nužnosti uključivanja rodno osjetljivog pristupa miru i sigurnosti, odnosno jačanje uloge žene u mirovnoj politici i obrambeno-sigurnosnom sektoru te uvođenju rodne perspektive u sve aktivnosti koje se provode na tom području.

U tom smislu, Republika Hrvatska redovito usklađuje svoje unutarnje akte s nacionalnim pravnim i strateškim okvirom za ravnopravnost spolova, kao i s relevantnim međunarodnim dokumentima, uključujući rez. VSUNoŽMS, te aktivno promiče ravnopravnosti spolova na unutrašnjem i vanjskopolitičkom planu. Na unutrašnjem su planu, tijekom aktualnog provedbenog ciklusa, nastavljeni intenzivni programi psihosocijalne rehabilitacije za žene – žrtve stradanja u Domovinskom ratu slijedom Nacionalnog programa psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata, te povratnicima iz mirovnih misija koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 30. siječnja 2014. godine. Pružanjem kontinuirane psihosocijalne i zdravstvene pomoći, u sklopu Nacionalnog programa, osnažuju se korisnici kako bi vlastitim snagama utjecali na poboljšanje kvalitete življenja te se potiče njihova socijalna uključenost (od konkretnih projekata izdvaja se pokretanje nacionalnog pilot projekt Dom hrvatskih veterana koji je nastavljena u 2022. godini kao i otvaranje Veteranskih centara u Republici Hrvatskoj s ciljem da se braniteljsko-stradalničkoj populaciji pruži sveobuhvatnu skrb na jednom mjestu). Također, održavaju se brojne projektne aktivnosti i edukacije namijenjene informiranju o uslugama dostupnim ženama i djevojčicama izbjeglicama i tražiteljicama azila te osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, a posebno u slučaju rodno uvjetovanog nasilja i trgovanja ljudima (primjerice, zajednički projekt s Crvenim križem, izrada letka „Dragi ljudi dobrodošli u Hrvatsku“ u kojem su navedeni ključni savjeti vezani za sigurnost raseljenih osoba iz Ukrajine, kao i korisni telefonski brojevi).

U preduputne obuke za misije i operacije potpore miru uključeni su nastavni moduli iz međunarodnog prava oružanih sukoba i međunarodnog humanitarnog prava kroz koje se obrađuje teme vezane za etičke i kulturološke različitosti, kodekse ponašanja, ljudskih prava, borbe protiv trgovine ljudima, ravnopravnosti spolova koji su povezani s rez. VSUNoŽMS i UN-om politikom nulte tolerancije prema seksualnom iskorištavanju, kao i relevantnim dokumentima/politikama NATO-a i EU-a.

Na vanjskopolitičkom planu, Republika Hrvatska je tijekom razdoblja izvješćivanja nastavila aktivan diplomatski angažman na promicanju rez. VSUNoŽMS te poticala razmjenu iskustava o njihovoj provedbi na međunarodnoj i regionalnoj razini (u tom smislu za komunikaciju koristi i ulogu članice ECOSOC-a 2022. – 2024). Republika Hrvatska je jedna od država koja uključuje tematiku Žene, mir i sigurnost u izvješća za CEDAW i Univerzalno periodično izvješće Vijeća za ljudska prava što pokazuje uspješno ostvareno uspostavljanje sinergije između tematike Žene, mir i sigurnost i nacionalnog sustava zaštite ljudskih prava temeljenog na međunarodnim konvencijama.

Zaštita i osnaživanje žena i djevojčica jedan su od temeljnih prioriteta koje Republika Hrvatska kontinuirano provodi u okviru razvojne suradnje i humanitarne pomoći u inozemstvu pri čemu svoju posvećenost navedenom cilju iskazuje konkretnim doprinosima (projekt stipendiranja

mladih kršćana iz država u razvoju tijekom 2021. godine, odnosno podrška programu WFP-a pod nazivom *School Feeding* na području Sirije itd).

Sukobi, migracije i klimatske promjene teme su koje dominiraju globalnom scenom posljednjih godina, a nemoguće ih je adekvatno sagledati i rješavati ako se ne uzme u obzir i njihova rodna dimenzija, odnosno načelo ravnopravnosti spolova. Glavni tajnik UN-a u godišnjem izvješću za 2022. godine konstatira „kako se usprkos normativnom dogovoru iz 2000. godine i dokazima da ravnopravnost spolova nudi put kao održivom miru i prevenciji sukoba, svijet kreće u suprotnom smjeru te doživljava generacijski gubitak u pravima žena, dok nedavni izazovi demokratskoj i inkluzivnoj politici još jednom pokazuju da se mizoginija i autoritarizam često međusobno osnažuju i da su suprotni stabilnim i prosperitetnim društvima.“ Također, uzimajući u obzir ciljeve *Akcijskog plana za ravnopravnost spolova EU za razdoblje 2021. – 2025.* koji snažno zagovara uključivanje načela ravnopravnosti spolova u međunarodnom djelovanju, izvjesno je da će Republika Hrvatska nastaviti aktivno podupirati žene i djevojčice u najranjivijim kontekstima imajući pritom fokus na praktičnim akcijama koji implementiraju postojeće rezolucije i povezuju ih sa specifičnim ciljevima. Na tim temeljima, Republika Hrvatska će nastaviti slijediti kredibilnu vanjsku politiku vezanu za žene, mir i sigurnost.

Slijedom navedenog, razvidno je da je u dosadašnjim ciklusima implementacije veća pozornost posvećivana tzv. tradicionalnim stupovima aktivnosti u kontekstu tematike Žene, mir i sigurnost; odnosno prevenciji i sudjelovanju, kao i izvješćivanju o provedenim aktivnostima u vezi s navedenim. Iz dosadašnjeg iskustva proizlazi da izvješćivanje o aktivnostima može biti relativno jednostavno, dok pronalaženje načina za smisleno mjerenje ishoda i utjecaja navedenih aktivnosti često nosi mnogo više izazova. U tom smislu prigodom osmišljavanja mjera i indikatora za sljedeću generaciju NAP-ova, odnosno NAP-a III, valjalo bi voditi računa o adekvatnoj zastupljenosti kvalitativnih indikatora i potencijalnog učinka provedbe određenih mjera (sadržajno uključivanje žena u relevantne procese, odnosno dobrobit svih žena i djevojčica). Također, veću bi pozornost i prostor vrijedilo dati izradi djelotvornog okvira monitoringa i evaluacije, kao i uvođenju svrsishodnijih rokova izvješćivanja i evaluacije (uvođenjem tzv. među-razdoblja evaluacije bi se mogle identificirati prepreke i poboljšati mogućnost rješavanja problema koji nastaju u provedbi, odnosno povećati prilagodljivost NAP-a u slučaju potrebe; dok bi se konačnom evaluacijom mogle jasno utvrditi i sugerirati adekvatne mjere za buduću uspješniju implementaciju).

NAP III bi, sukladno odluci Radne skupine, trebao obuhvaćati razdoblje od 2024. do 2028. godine, dok je tijekom tekuće 2023. godine predviđeno da nadležni nositelji mjera utvrde i sistematiziraju naučene lekcije iz prethodnog razdoblja u svrhu što kvalitetnije i svrsishodnije izrade nove generacije NAP-a.

Također, s obzirom na iskustvo te vrlo vrijednu ekspertizu Republike Hrvatske vezanu za tematiku Žene, mir i sigurnost, ali i aktivnosti koje s tim u vezi već duže vrijeme uspješno provodi (pri čemu u prvom redu edukacije i obuke u okviru RACVIAC-a), Radna skupina za izradu i implementaciju NAP-a drži kako bi u okviru NAP-a III valjalo razmotriti mogućnost uspostavljanja Regionalnog Centra izvrsnosti za žene, mir i sigurnost čime bi se Republika Hrvatska dodatno profilirala i potvrdila kao jedan od međunarodnih autoriteta u navedenom kontekstu.